

**neuvostoliiton
talousuudistus:
kohti
kapitalismia**

Neuvostoliiton talousuudistus: kohti kapitalismia

Julkaisija: Marxilais-Leniniläiset Ryhmät

1973

Demopaino Helsinki 1973

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	s.	5
I KAPITALISTISEN JA SOSIALISTISEN TALOUDEN PERUSTEET	s.	7
1. Kapitalismin ja sosialismin poliittiset edellytykset	s.	7
2. Kapitalismin ja sosialismin taloudelliset peruslait	s.	11
3. Tavaratuotanto ja arvotaki kapitalismissa ja socialismissa	s.	17
II REVISIONISTIT KOHOTTAVAT KAPITALISTISEN VOITTOPERIAATTEEN NEUVOSTOLIITON TALOUDEN JOHTAVAKSI VOIMAKSI	s.	27
1. "Talou uudistuksen" alkuvaiheet Hrustshevin aikana	s.	27
2. Breznev ja Kosygin muuttavat koko talouden kapitalistiseksi "uudeksi järjestelmäksi"	s.	31
3. Revisionistien "uuden talousjärjestelmän" politiikan ja Leninin uuden talouspolitiikan välinen ero	s.	37
4. Neuvostoliiton työväenluokan riistoa kovernetaan	s.	43
III REVISIONISTIT LAKKAUTTAVAT SOSIALISTISEN JAKOPERIAATTEEN	s.	49
1. Mihin revisionistit pyrkivät uudella aineellisten kihokkaiden järjestelmällään?	s.	49
2. Aineelliset kihokkeet — keino työläisten lahjomiseksi	s.	53
IV REVISIONISTIT KORVAAVAT SOSIALISTISEN TYÖN TUOTTAVUUDEN PERIAATTEEN KAPITALISTISELLÄ	s.	61
1. Työn tuottavuuden lisääminen kapitalismissa ja socialismissa	s.	61

2. Sosialistisen työn tuottavuusperiaatteen käyttö Leninin ja Stalinin aikana	s.	70
3. Sosialistisen työn tuottavuusperiaatteen murkkaaminen voittoperlaatteen ja aineellisten kiihokkeiden käyttöön otolla ja niiden vaikutukset talouselämään	s.	77
4. Uuden kapitalistisen talouden kriisistä	s.	91
Taulukot 1 ja 2	s.	96
Taulukot 3 ja 4	s.	97
Taulukko 5	s.	98
Taulukko 6	s.	99
Lähteet	s.	100
Lisäkirjallisuutta	s.	104

Kiinan ja Neuvostoliiton Kommunististen Puolueiden ideologinen väittely ja sitä seurannut kansainvälisen kommunistisen liikkeen kahtiajako olivat 60-luvun merkittävimpiä maailmantapahtumia. Vaikutuksiltaan tämä vallankumouksellisen liikkeen toinen suuri väittely, oli jopa syvempi kuin ensimmäinen työväenliikkeen kahtiajakautuminen sosiaalidemokraattiseen ja kommunistiseen työväenliikkeeseen. Kuten Leninin ja Kautskyn väittely vuosisadan alussa, koskivat KKP:n ja NKP:n ristiriidat kaikkia työväenliikkeen ohjelmallisia kysymyksiä. Tällä kertaa ristiriidat ulottuivat myös sosialismin rakentamisen ongelmiin. Tässä mielessä 60-luvun kahtiajakautuminen oli syvempi sekä asiasisällöltään, että käytännön seurauksiltaan. Olihan kyseessä sosialistisen leirin yhtenäisyys ja sosialististen valtioiden kehitystie.

Suomen Kommunistisen Puolueen ja kansandemokraattisen liikkeen piirissä ei Kiinan Kommunistisen Puolueen kannanottoja, ole koskaan julkaistu. Tässä kirjassessa käsitellään sosialismin talousteorian ongelmia ja tarkastellaan kriittisessä valossa Neuvostoliiton viime aikojen talouspolitiikkaa. "Neuvostoliiton talousuudistus: kohti kapitalismia" on käännös Saksan Kommunistisen Työväenliikkeen (KABD) teoreettisesta lehdestä "Revolutionärer Weg" 8/1972. Tämä on keskimäinen kolmiosaisessa sarjassa, joista ensimmäinen käsittelee revisionismin valtaannousua NL:ssa, ja viimeinen osa sosial-imperialismia. Ne kaikki julkaistaan sarjassa "Marxismi ja moderni revisionismi".

Keskustelu Neuvostoliiton sisä- ja ulkopoliitikasta tulee väistämättä kehittymään ja laajenemaan Suomen vasemmistolaisen työväenliikkeen piirissä. Ennemmin tai myöhemmin kaikkien kommunistien on huolella perehdyttävä ja otettava kantaa kansainvälisen vasemmistolaisen liikkeen piirissä esitettyyn laajaan Neuvostoliitto-kritiikkiin. Nyt julkaistavien kolmen kirjasen tehtävänä on antaa virikkeitä ja aineistoa keskustelun pohjaksi.

Toim.

I KAPITALISTISEN JA SOSIALISTISEN TALOUDEN PERUSTEET

1. Kapitalismin ja sosialismin poliittiset edellytykset

Sosialismi on yhteiskuntajärjestelmä, jossa tärkeimpiä tuotantovälineitä eivät omista yksityiset ihmiset, vaan ne ovat koko työtätekevän kansan yhteistä omaisuutta. Välttämätön ehto tällaisen järjestelmän toteutumiseksi on, että valtiolta on työväenluokalla ja että vallitsee proletariaatin diktatuuri. Proletariaatin diktatuuri merkitsee, että tuotantovälineet riistetään kapitalisteilta ja että näin yhteiskunnallistettuja tuotantovälineitä hallitaan kaikkien työtätekevien edun mukaisesti. Marx ja Engels kirjoittivat «Kommunistisessa Manifestissa»:

”...ensimmäisenä askeleena työväen vallankumouksessa on proletariaatin nouseminen hallitsevaksi luokaksi, demokratian valloittaminen.

Proletariaatti käyttää poliittista herruuttaan ottaakseen vähitellen pois porvaristolta pääoman, keskittääkseen kaikki tuotannonvälineet valtion, so. hallitsevaksi luokaksi järjestyneen proletariaatin haltuun ja lisätäkseen mahdollisimman nopeasti tuotantovoimien määrää.”⁽¹⁾

Tästä seuraa, että työväenluokan suorittama poliittisen vallan valtaaminen on **ensimmäinen** ja välttämätön vaihe sosialistisen talouden syntyisessä.

Marxismi-leninismi klassikot korostavat, että on ehdottomasti väärin luulla, että sosialismin rakentaminen voitaisiin aloittaa jo

kapitalismissa ja pitää sosialisoinisena kaikenlaista valtiollistamista, myös kapitalistisen valtion suorittamaa. Kirjoituksessaan «Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi» Engels ottaa tarkoin huomioon Lassallen käsitykset "valtiososialismista":

"Mutta hiljakkoin, senjälkeen kun Bismarck ryhtyi puuhaamaan valtiollistamista, on esiintynyt eräänlaista väärää sosialismia, siellä täällä jopa jonkinlaiseksi vapaaehtoiseksi lakeijanpalvelukseksi turmeltunutta, joka ilman muuta julistaa sosialistiseksi jokaisen valtiollistamisen, jopa bismarckilaisenkin. . . Mutta tuotantovoimien muuttaminen osakeyhtiöiksi tai trusteiksi enempää kuin valtion omaisuudeksiakaan ei poista niiden pääomaluonnetta. Osakeyhtiöiden ja trustien suhteen tämä on aivan selvä asia. Nykyaikainen valtio taas on vain järjestö, jonka porvarillinen yhteiskunta luo itselleen pitääkseen voimassa kapitalistisen tuotantotavan yleiset ulkoiset ehdot niin työlläisten kuin yksityisten kapitalistienkin hyökkäyksiä vastaan. Nykyaikainen valtio, olipa sen muoto mikä tahansa, on oleellisesti kapitalistinen kone, kapitalistinen valtio, ihanteellinen kokonaiskapitalisti. Mitä enemmän tuotantovoimia se ottaa omaisuudekseen, sitä enemmän siitä tulee todellinen kokonaiskapitalisti, sitä suurempaa määrää valtion kansalaisia se rüistää. Työläiset jäävät palkkatyöläisiksi, proletariaatiksi. Pääomasuhde ei tule poistetuksi, päinvastoin se kärjistyy huippuunsa."⁽²⁾

Ei siis ole kyse pelkästään eri tuotantovälineiden saattamisesta valtion haltuun. Ratkaisevaa on, **millainen** valtio ne ottaa omistukseensa, "ihanteellinen kokonaiskapitalisti" vaiko "hallitsevaksi luokaksi järjestäytynyt proletariaatti". Juuri tässä sosialismi ja kaikki rüistoon perustuvat yhteiskuntajärjestelmät eroavat toisistaan ratkaisevasti. Kapitalismi syntyi ja vahvistui feodalismien vallitessa. Feodaalijalla oli selvästi olemassa kapitalistinen sektori, joka ei pitkiin aikoihin joutunut ristiriitaan feodaalisten tuotantosuhteiden kanssa ja jota muutamat feodaalisen valtiokoneiston haarat — erityisesti virkamiehet — jopa tukivat. Oli siis mahdollista, että oli olemassa kapitalismia ja kapitalisteja, vaikkakaan valtiolta ei ollut heidän hallussaan. Samoin voi myös proletariaatin diktatuurin vallitessa olla olemassa kapitalistinen sektori. Näin oli laita myös 1920-luvun Neuvostovenäjällä "Uuden talouspolitiikan"

(NEP) aikana. Mutta sosialismi edellyttää, että **proletariaatin diktatuurin valtio** hallitsee tärkeimpiä tuotantovälineitä. Siksi sosialistisen sektorin olemassaolo kapitalismissa on mahdotonta. Työväenluokan on siis ensin otettava valtiolta itselleen.

Mutta juuri tämän unohtavat nykyajan revisionistit, kun he puhuvat "sosialistisesta sektorista" esimerkiksi Egyptin kaltaisessa maassa, jossa kotimainen porvaristo on ottanut haltuunsa ja valtiollistanut osia ulkomaisten kapitalistien omaisuudesta. Puhuesaan NKP:n 24. edustajakokouksessa Brezhnev piti Egyptin ja Burman hallitusten suorittamia monien teollisuudenalojen valtiollistamisia todisteena siitä, että nämä maat ovat "suuntautumassa sosialismiin päin" ja "lähteneet kulkemaan ei-kapitalistista tietä". Samoin puhuvat neuvostorevisionismin matkijat lännessä, kun he vaativat "avainteollisuuden valtiollistamista" **jo kapitalismissa** ja pitävät sitä askeleena kohti sosialismia.

Mutta tämä valtion merkityksen huomioimatta jättäminen ei suinkaan ole sattuma. Sillä juuri Neuvostoliitossa, jonka johtajat puhuvat yhä vielä "sosialismista", syrjäytettiin proletariaatin demokraattinen diktatuuri ja se korvattiin uudenlaisen porvariston harjoittamalla kansanvastaisella diktatuurilla.

Kun puhutaan kapitalismin palauttamisesta Neuvostoliittoon, miltei jokainen revisionismin puolustelija kysyy: "Missä sitten ovat Neuvostoliiton kapitalistit? Siellähän kaikki on valtion omaisuutta!" Tämä on ratkaisevan kysymyksen kiertämistä. Sen sijaan on kysyttävä, **millä luokalla** siellä on valtiolta, **mikä luokka** hallitsee valtiollista omaisuutta — proletariaatti liittolaisineen vaiko turmeltunut ja kansanjoukoista irrallaan oleva uusi porvaristo.

Kun uusi porvaristo anasti valtiovallan, syjätettiin sosialismi ja se korvattiin **uudentyyppisellä valtiomonopolistisella kapitalismilla**. Tämä uudentyyppinen kapitalismi eroaa kaikkien läntisten imperialistivaltioiden valtiomonopolistisesta kapitalismista siinä, että sen pääasiallinen perusta ei ole yksityisomistukseen perustuva kapitalismi, vaan yhteiset valtiolliset tuotantovälineet, joita johtava byrokraattiluokka hallitsee. Sillä Neuvostoliitossa uusi byrokraattinen valtion virkamiehistö ei hallitse ainoastaan tiettyjä taloudellisia avainasemia, vaan lähes **koko** talouselämää. Olisi siis virheellistä yrittää löytää Neuvostoliitosta yksittäisiä kapitalisteja, jotka itse omistavat tuotantovälineitä, sillä uuden porvariston hallitsema valtio on "kokomaiskapitalisti" ja sitä ohjaa "byrokraattinen monopolikapitalistiluokka, nimittäin uuden tyyppinen suurporvaristo, joka hallitsee koko valtiokoneistoa ja kontrolloi koko yhteiskunnan rik-

kautta". («Leninismää vai sosiaali-imperialismia», «Kansan Päivälehdessä», «Punalipun» ja «Vapautusarmeijan Päivälehdessä» toimistuskuntien yhteinen pääkirjoitus 22.4.1970).

Sosialistista muutosta edeltää sosialistinen vallankumous, jossa proletariaatti ottaa vallan itselleen. Kapitalistista muutosta Neuvostoliitossa edelsi uuden porvariston suorittama vastavallankumouksellinen poliittisen vallan kaappaus, joka sitten vuorostaan vaikutti takaisin taloudelliseen perustaan. Aluksi taloudellisessa rakenteessa ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Sosialistisen talouden rakennustyön suurimmat saavutukset (keskusjohtoinen suunnittelu jne.) näyttivät jäävän koskemattomiksi. Kyseessä ei vain enää ollut proletariaatin hallussa oleva valtion monopoli, vaan uuden porvariston hallitsema kapitalistinen valtiomonopoli. Kun tämä porvaristo kaappasi haltuunsa valtiovallan syntyi sovittamaton ristiriita yhä edelleen luonteeltaan yhteiskunnallisen tuotannon ja yksissä tuumin toimivan harvalukuisen porvarillisen ykkluokan harjoittaman tuotantovälineiden hallinnan ja tuotannon tulosten yksityisen anastuksen välille.

Mutta kapitalistista ja sosialistista järjestelmää ei voida johtaa samojen periaatteiden mukaan. Kapitalistiselle järjestelmälle ovat luonteellomaisia yhä suurempien voittojen tarve, vapaaehtoisien ja tietoisien sosialistisen työkurin korvaaminen kapitalistisella kilhokejärjestelmällä ja porvarillisten yksilöiden ja ryhmien välinen kilpailu. Kaikki nämä ilmiöt, jotka (kuten Lenin osoitti) ovat olemassa monopolistisen kapitalismin aikakaudella ja kärjistyvät jatkuvasti, pakottivat revisionistit suorittamaan talous"uudistuksen", muuttamaan näkyviä taloudellisia rakenteita ja ottamaan käyttöön luonteeltaan yhä kapitalistisempia johtamismenetelmiä. Tämä "uudistus" tuo yhä selvemmin näkyviin uudet kapitalistiset taloudelliset rakenteet.

Tulemme tässä tutkimuksessamme osoittamaan ennen kaikkea ilmeisiä, kouriintuntuvia merkkejä kapitalismin palauttamisesta. Nämä näkyvät muutokset eivät tosin ole Neuvostoliitossa vielä menneet niin pitkälle kuin muutamissa muissa revisionistien hallitsemissa maissa kuten Unkarissa tai Jugoslaviassa. Mutta siitä huolimatta mitä on Neuvostoliitossakin tehty runsaasti. NKP:n 20. edustajakokouksen jälkeen Neuvostoliiton taloushistoria on sosialismille ominaisten taloudellisten rakenteiden murskaamisen ja Lokakuun Vallankumouksen saavutusten hävittämisen historiaa. Kumpikaan ei voida romuttaa yhdessä päivässä. Sitä paitsi saattaa jopa syntyä vakavia ristiriitoja "sentralististen" ja "desentralis-

tisten" voimien välille (kuten jokaisessa valtiomonopolistisessa maassa), valtiollisen kapitalismin ja yksityisen kapitalismin välille. Kaikki nämä ristiriidat ja kamppailut eivät kuitenkaan voi muuttaa järjestelmän luokkaluonnetta hiukkaakaan.

2. Kapitalismin ja sosialismin taloudelliset peruslait

Kapitalistisen tuotantotavan tarkoitus ja olemus on suurimman mahdollisen voiton tavoittelu ja saavuttaminen. Porvariston kyltymätön voitontavoittelu sanelee viime kädessä kaikki kapitalistien ja heidän hallussaan olevan valtiokoneiston tekemät ratkaisut ja toiminnan.

Stalin sanoo kirjoituksessaan »Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa»:

»Nykyaikaisen kapitalismin taloudellisen peruslain pääpiirteet ja vaatimukset voitaisiin määritellä osapuulleen tällä tavalla: maksimaalisen kapitalistisen voiton turvaaminen kyseessäolevan maan väestöennemistön riistolla, taloudelliseen häviöön ja kurjuuteen saattamisella, toisten maiden, varsinkin takapajuisien maiden kansojen orjuuttamisella ja järjestemällisellä rosvouksella sekä vihdoinkin sodilla ja kansantalouden militarisoinnilla, joita käytetään korkeimpien voittojen turvaamiseen.»⁽³⁾

Myös sosialismilla on omat taloudelliset peruslakinsa. Stalin esittää yhteenvedon:

»Sosialismin taloudellisen peruslain oleelliset piirteet ja vaatimukset voitaisiin määritellä suunnilleen tällä tavalla: koko yhteiskunnan alituisesti kasvavien aineellisten ja kulttuuritarpeiden maksimaalisen tyydyttämisen turvaaminen sosialistisen tuotannon herkeämättömän kasvun ja täydellistymisen tietä korkeimman tekniikan perustalla.»⁽⁴⁾

Kapitalismissa kulutustavaroiden tuottaminen ja huolenpito väestön hyvinvoinnista ovat vain keinoja tietyn päämäärän saavuttamiseksi. Marx lausuu kirjoituksessaan »Lisäarveteorioita»:

"Kapitalistisen tuotannon varsinaisen tarkoitus ei ole tavaroiden tuottaminen, toisin sanoen voiton tuottaminen kehittyneessä muodossaan, ei jonkin tuotteen, vaan lisätuotteen tuottaminen. . . Itse työläiset ovat tässä yhteydessä juuri sitä mitä he kapitalistisessa tuotannossa ovat — pelkkiä tuotantovälineitä, eivät itsetarkoitusta, tuotannon tarkoitus." ⁶⁹

Sosialismissa sitä vastoin ihmisten tarpeet ovat kaikkein tärkeimpää. Keinot näiden tarpeiden tyydyttämiseksi ovat "jatkuva kasvu", ts. kasvu jota mitkään kriisit eivät keskeytä ja "jatkuvan tuotannon kehittäminen". Mutta tuotannon kasvu ei suinkaan ole mikään itsetarkoitusta, vaan kuten Stalin voimakkaasti korostaa, pääasiallinen keino yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämiseksi.

Merkitseekö tämä vastakohta-asettelu, että lisäarvolla ja voitolla ei ole mitään merkitystä sosialismissa? Ei lainkaan. Toisaaltahan on selvää, että yhteiskunnallisen työn koko tuotetta ei voida yksinkertaisesti vain jakaa työläisille. Marx osoitti »Gothan ohjelman arvostelussa», että myöskään sosialismissa kokonaistuotantoa ei suinkaan voida jakaa työläisille heidän työsuorituksiensa vastaavasti, vaan että valtion on saatava siitä huomattava osa. Kulutusta varten tarkoitettua pääomasta täytyy Marxin mukaan vähentää:

"Ensimmäkin se, mikä on välttämätöntä korvataksemme kulutetut tuotantovälineet.

Toiseksi tuotannon laajentamiseen menevä lisäosa.

Kolmanneksi vara- eli vakuusvaranto onnettomuustapausten, luonnonmullistuksista aiheutuvien häiriöiden yms. varalta.

Nämä "koko työn tuloksen" vähennykset ovat taloudellisesti välttämättömiä, ja niiden suuruus on määräytyvä olemassaolevien varojen ja voimien mukaisesti, osaksi todennäköisyyslaskelmien perusteella, mutta ne eivät ole millään tavoin kalkuloitavissa oikeudenmukaisuuden perusteella.

Jää jäljelle kokonaistuotteen toinen osa, se, mikä on tarkoitettu kulutettavaksi.

Mutta ennen kuin päästään individuaaliseen jakoon, tästä osasta vähennetään edelleen:

Ensimmäkin tuotantoon kuulumattomat yleiset hallintokustannukset.

Tämä osa tulee alueen alkaen hyvin huomattavasti supis-

tumaan verrattuna nykyiseen yhteiskuntaan ja pienenee sitä mukaa kuin uusi yhteiskunta kehittyy.

Toiseksi osa, mikä on tarkoitettu yhteisesti tyydytettävien, kuten koululaitoksen, terveydenhuollon tärpeisiin jne.

Tämä osa tulee alun alkaen hyvin huomattavasti suurenemaan verrattuna nykyiseen yhteiskuntaan ja kasvaa sitä mukaa kuin uusi yhteiskunta kehittyy.

Kolmanneksi varannot työkyvyttömiä ym. varten, sanalla sanoen se, mikä nykyisin kuuluu niin sanottuun julkiseen köyhäinhuoltoon.

Vasta nyt tulemme siihen "jakoon", johon ohjelma — Laasallen vaikutuksesta — niin rajoittuneesti vain kiinnittääkin huomiota, nimittäin kulutushyödykkeiden siihen osaan, joka jaetaan tuottajakunnan eri yksilöiden kesken." (Marx: Gothan ohjelman arvostelua)⁶⁰

Marxin esittämiin "kuluihin" on vielä lisättävä kapitalistisen järjestelmän vallitessa välttämättömät puolustusmenot.

Ilman tämänlaatuista "lisäarvoa" sosialismi ei ole mahdollinen. Sosialistinen tuotanto on kiinteä osa "yhteiskunnan aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämistä". Tämä on kuitenkin vain asian toinen puoli. Yhteiskunnallisen "lisätuotteen" lisäksi tulee vielä yksittäisten tuotantolaitosten tuottama "voitto". Neuvostoliiton sosialistisen rakennustyön ollessa vasta alullaan oli teollisuus, erityisesti raskas teollisuus jonkin aikaa suurissa vaikeuksissa. Yksittäiset tuotantolaitokset työskentelivät erittäin epätaloudellisesti ja tuhlaavaisesti. Nämä puutteet Stalin osoitti vuonna 1931 kirjoituksessaan »Uudet olosuhteet — uudet taloudellisen rakennustyön tehtävät»:

"Tosiasiassa on, että useissa tuotantolaitoksissa ja talousjärjestöissä on jo kauan sitten lakattu tekemästä laskelmia, hinnoitteluja, laatimasta perusteltuja tulo- ja menotaseita. Tosiasia on, että useissa tuotantolaitoksissa ja talousjärjestöissä käsitteet "säästäväisyyspolitiikka", "tuottamattomien menojen supistaminen", "tuotannon järkipäristäminen" ovat jääneet jo aikoja sitten pois muodista. Nähtävästi ne luottavat siihen, että Valtionpankki "kuitenkin antaa meille tarvittavat summat". Tosiasia on, että tuotantokustannukset ovat viime aikoina alkaneet kohota useissa tuotantolaitoksissa. Niille annettiin tehtäväksi alentaa tuotan-

tokustannuksia 10 prosentilla ja enemmänkin, mutta ne kohottavat niitä. Mitä sitten merkitsee tuotantokustannusten alentaminen? Te tiedätte, että jokainen tuotantokustannusten alentamisen prosentti merkitsee 150-200 miljoonan ruplan kasaantumista teollisuudessa. On selvää, että tuotantokustannusten kohottaminen näissä oloissa merkitsee satojen miljoonien ruplien hukkaantumista teollisuudelta ja koko kansantaloudelta." (7)

Näiden puutteiden poistamiseksi ryhdyttiin ennen kaikkea taisteluun byrokratiaa ja tuhlaavaisuutta vastaan. Kansanjoukot mobilisoitiin tähän taisteluun. Lisäksi koulutettiin kommunistisia tuotantolaitosten johtajia, jotka tunsivat työväenluokasta suurta vastuuta. Mutta jotta pystyttiin mittaamaan yksittäisten tuotantolaitosten tehokkuutta ja valvomaan sitä, täytyi kehittää edelleen "talouden kirjanpitojärjestelmää", joka jo "uuden talouspolitiikan" (NEP) aikana oli otettu käyttöön muutamissa valtion yrityksissä.

Tämän järjestelmän mukaan täytyi jokaisen yrityksen "ostaa" raaka-aineensa ja tuotantovälineensä valtiolta kiinteään hintaan ja "myydä" valmistamansa tuotteet kiinteään hintaan valtiolle. Yrityksen oli pidettävä tarkkaa tiliä menoistaan ja tuloistaan sekä pyrittävä "voiton" saamiseen, siis siihen, että tulot ylittivät menot, käyttämällä raaka-aineita ja tarvikkeita säästeliäästi ja rationaalisuudella tuotantoa. Valtion yrityksiä johdettiin nyt — kuten Lenin jo vuonna 1922 ilmaisi — "kaupallisella pohjalla". Tietenkään ei ollut kyse "ostoista" ja "myynnistä" sanan varsinaisessa merkityksessä — minkäänlaista omaisuuden vaihtoaan ei tapahtunut. Myös "voitto" oli puhtaasti tilinpitotekninen käsite — eikä yrityksen tai sen johtajan rikastumisen lähde. Aina NKP:n 20. edustajakokoukseen saakka täytyi yritysten toimittaa miltei koko voitto valtionpankille. Mikään yritys ei voinut rahoittaa uusia investointeja omista voitoistaan, vaan ne rahoitti valtionpankki taloussuunnitelmassa vahvistettujen ohjeiden mukaisesti. Voitto ja kannattavuus olivat ennen kaikkea vain yritysten tuottavuuden mittareita.

Jo Stalin varoitti, että voitto ei saa muuttua itseisarvoksi, että sitä ei saa yliarvioida eikä kohottaa taloutta eteenpäinvieväksi voimaksi:

"Jos se pitäisi paikkansa, niin olisi käsittämätöntä, miksi meillä ei kehitetä täydellä vauhdilla kevyttä teollisuutta, joka on kaikkein kannattavinta teollisuutta, etusijaisena raskaaseen teollisuuteen verraten, joka on usein vähemmän kannattavaa ja toisinaan jopa kokonaan kannattamatonta?"

Jos se pitäisi paikkansa, niin olisi käsittämätöntä, miksi meillä ei suljeta useita toistaiseksi vielä kannattamattomia raskaan teollisuuden tuotantolaitoksia, joissa työläisten työ ei anna 'tarvittavaa tehoa', ja miksi ei avata uusia ehdottomasti kannattavia kevyen teollisuuden tuotantolaitoksia, joissa työläisten työ voisi antaa 'suuremman tehon'?

Jos se pitäisi paikkansa, niin olisi käsittämätöntä, miksi meillä ei siirretä työläisiä huonosti kannattavista, vaikkakin kansantaloudelle sangen tarpeellisista tuotantolaitoksista, paremmin kannattaviin tuotantolaitoksiin, arvoinen mukaisesti, joka muka säännöstelee työnjaon "määräsuhteet" tuotantoalojen välillä?"¹⁸⁰

Käytännössä näytti olevan niin, että tietty osa neuvostoteollisuudesta ei tuottanut lainkaan voittoa, vaan työskenteli "suunnitelmallisella tappiolla". Tällaista ei kapitalismissa voitaisi ajatellakaan. Yritykset, jotka kapitalismissa eivät tuota voittoa, joko lakkautetaan — tai jos on kyseessä jokin elinkeinoelämälle välttämätön teollisuuden ala (esim. rautatiet) — kyseiset tappiolliset yritykset "valtiollistetaan", ts. ne sysätään veronmaksajien ylläpidettäväksi. Sosialismissa sitä vastoin toiset valtion hallinnassa olevat teollisuusyritykset voivat voitoillaan hyvittää tällaisten yritysten tappiot.

Stalin esittää yhteenvedon:

"Ei kannattavuutta oteta erillisten tuotantolaitosten tahi tuotantoalojen kannalta eikä yhden vuoden puitteissa, vaan koko kansantalouden kannalta ja, sanokaamme, 10-15 vuoden puitteissa, mikä olisi ainoa oikea kanta kysymykseen, niin erillisten tuotantolaitosten tahi tuotantoalojen tilapäinen ja epävakaa kannattavuus ei voi olla mitenkään verrattavissa siihen kestävään ja vakituiseen kannattavuuden korkeampaan muotoon, minkä kansantalouden suunnittelu melle antavat, vapauttaen meidät ajoittaisista talouskriiseistä, jotka hävittävät kansantaloutta ja tuottavat yhteiskunnalle suunnatonta aineellista vahinkoa, sekä

taaten meille kansantalouden herkeämättömän kasvun ja sen nopean vauhdin.”⁹⁹

Stalinin esitys on selvä ja johdonmukainen ja tuo ilmi sen eron, mikä voiton merkityksellä on kapitalismissa ja sosialismissa. Kapitalismissa jokaisen yrityksen on tuotettava voittoa, muuten se menettää oikeutensa olla olemassa ja sen on suljettava ovensa. Sosialismissa taas jokaisen yrityksen on pyrittävä niin kannattavaan voittoon tuottavaan toimintaan kuin mahdollista. Kannattavuusperiaate ei kuitenkaan missään tapauksessa saa olla taloutta eteenpäin vievä ja sitä määrävä voima. Jokaisen yksittäisen yrityksen voiton tulee olla ”pysyvän ja jatkuvan kannattavuuden korkeamman muodon” alainen, sen täytyy olla alistettu päämäärille, joka on koko yhteiskunnan tarpeiden yhä täydellisempi tyydyttäminen.

On kuitenkin eräitä, jotka eivät ymmärrä näitä Stalinin sanoja. Niinpä revisionistinen taloustieteilijä L. Gatowski kirjoitti NKP:n teoreettisen äänenkannattajan »Kommunistin» numerossa 18/1962:

”Itse ilmaus ’kannattavuuden korkeampi muoto’ ei vastaa merkitystään. Kannattavuuden selvästi määritelty käsite korvattiin täysin epämääräisellä, epätarkalla ja perimmältään täysin järjettömällä ’tuottavuuden korkeamman muodon’ käsitteellä, jolla ei ole mitään yhteyttä voiton kanssa.”¹⁰⁰

Näemme kuinka kauhistunut tämä porvarillinen ”tiedemies” on, kun hän muistelee ”henkilöpalvonnan kauheaa kautta”:

”Mitä järkeä oli siinä, että silloin asetettiin kysymys voiton objektiivisesta välttämättömyydestä? Ei ole mikään ihme, ettei tuolla aikakaudella voitu pitää voittoa normaalisti toimivan sosialistisen talouden välttämättömänä kategoriana. . . Mentiin jopa niin pitkälle, että yleisesti pidettiin tappiollista työntekoa normaalina talouselämän ilmiönä ja katsottiin sen olevan selvä merkki sosialismin paremmuudesta. Laajalle levinnyt oli myös sellainen käsitys, että kannattavuusperiaate ylipäättään olisi kapitalistinen ja sosialismille vieras periaate — sehan rajoittaisi suunnitelmatalouden edullisuutta ja oli sen vuoksi hyödyttävä.”¹⁰¹

Tällä keinotekoisella tietämättömyydellä on taustansa. Kun uusi porvaristo otti haltuunsa valtio- ja taloudellisen koneiston, se ei tehnyt sitä sen vuoksi, että se halusi tyydyttää kansan tarpeet. Se otti vallan **ainoastaan** rikastuakseen itse, saadaksen käyttöönsä valtion taloudelliset elimet omia päämääriään varten, voiton kohottamiseksi taloutta johtavaksi voimaksi.

Tulemme seuraavassa osoittamaan yksityiskohtaisesti, miten Neuvostoliiton uusi porvaristo on kohottanut kapitalistisen voittoperiaatteen talouselämän johtotähdeksi niin teoriassa kuin käytännössäkin, ja miten se on samanaikaisesti muuttanut voiton puhtaasti laskennallisesta suureesta suoranaiseksi hallitsevan luokan rikastumisen lähteeksi ja työväenluokan lahjomisen välineeksi. Ennen kuin voimme ryhtyä tehtävään, on meidän kuitenkin selvitettävä vielä erästä teoreettista ongelmaa: kysymystä arvolaista sosialismin vallitessa.

3. Tavaratuotanto ja arvolaki kapitalismissa ja sosialismissa

Voittoperiaate on kapitalismin peruslaki ja tavaratuotanto on se keino, jonka avulla tämä periaate toteutetaan käytännössä. Tavaratuotanto on kapitalismin taloudellinen perusta ja kapitalismissa sen kehitys saavuttaa huippunsa.

Marx kirjoittaa »Pääoman» ensimmäisessä luvussa: "Käytön esi-
neet tulevat tavaroiksi ainoastaan mikäli ne ovat **toisistaan riippumatta suoritettujen yksityistöiden tuotteita.**" (Marx, Pääoma, s. 100. Petroskoi 1957) Omistajat vaihtavat keskenään näitä tuotteita siten, että kaksi tuotetta, joilla on sama (vaihto)arvo, vaihdetaan samanaikaisesti toisiinsa.

"Arvon suuruuden määrää siis vain yhteiskunnallisesti välttämätön työn paljous eli käyttöarvon synnyttämiseen yhteiskunnallisesti välttämätön työaika. . . Arvoina ovat kaikki tavarat vain tietty määrä kokoonjuoksettunutta työaikaa." "12)

Kun siis kaksi tuotetta vaihdetaan keskenään, se edellyttää:

1. että niiden omistajat ovat toisistaan riippumattomia yksityisomistajia, ja
2. että molempien tuotteiden valmistukseen käytettiin sama määrä yhteiskunnallisesti välttämätöntä työaikaa, siis että niillä on sama arvo.

Hinta on tavarain arvo rahassa ilmaistuna. Arvolaki voitaisiin siis

muotoilla suurin piirtein seuraavasti: tavaroiden hinnan määrää yleensä niiden arvo, siis se määrä kokoonjuoksettunutta yhteiskunnallisesti välttämätöntä työaikaa, joka niihin sisältyy. Kuten tunnettua, Marx kehitti tavarat-analyysinsä pääteoksensa ensimmäisessä osassa ja rakensi sille koko kapitalismin kritiikkinsä. Lenin toteaa kirjoituksessaan »Dialektiikan kysymyksestä»:

”Marx erittelee »Pääomassaan» aluksi porvarillisen (tavaratuotanto-) yhteiskunnan yksinkertaisinta, tavallisinta, pääasiallisinta, yleisintä, jokapäiväisintä, miljardeja kertoja esiintyvää **suhdetta**: tavaravaihtoa. Erittely paljastaa tässä yksinkertaisimmassa ilmiössä (tässä porvarillisen yhteiskunnan ’solussa’) nykyajan yhteiskunnan **kaikki** ristiriidat (respective **kaikkien** ristiriitojen idut).¹³⁾”

Marx ja Engels korostavat useasti, että sosialismissa tavara ja arvo sellaisina kuin ne edellä on määritelty, menettävät merkityksensä. Marx kirjoittaa »Gothan ohjelman kritiikissä»:

”Yhteistoiminnallisessa, tuotantovälineiden yhteisöistykseen perustuvassa yhteiskunnassa tuottajat eivät vaihda tuotteitaan; niinkään ei tuotteiksi muuttunut työ ilmene tällöin näiden tuotteiden **arvona** eräänlaisena niille ominaisena aineellisenä ominaisuutena, sillä nyt, päinvastoin kuin kapitalistisessa yhteiskunnassa, yksilön työ on yhteistyön ainesosana välittömästi eikä enää välillisesti.¹⁴⁾”

Marxin mukaan sosialismissa kulutustavaroita ei enää myydä työläisille, vaan ne jaetaan työläisten kesken heidän työsuorituksiaan vastaavasti, ja raha tulee tarpeettomaksi.

Marx ja Engels lähtevät aina siitä, että sosialismi merkitsee ”kaikkien tuotantovälineiden haltuunottoa”, ”tuotantovälineiden yhteisyyttä”, kuten »Anti-Dühringissä» todetaan. Kuten tunnettua, eivät sosialistisissa maissa kuitenkaan **kaikki** tuotantovälineet ole välittömästi siirtyneet valtiolle, sillä valtiollisen sektorin ohella on olemassa myös **osuuskunnallinen** sektori (maatalous- ja käsityö- osuuskunnat) sekä aluksi myös **yksityinen** sektori (talonpoikien yksityisöistyksessä olevat maapalstat ja karja, yksityisyrittäjäkäsityöläiset ja yksityiskapitalistinen sektori). Jo Lenin totesi, että tämä on välttämätöntä niissä maissa, joissa kapitalismi ei ole vielä kehittänyt niin pitkälle, että pienomistajat olisivat kokonaan proletarisoituneet, että kapitalismi olisi saanut voiton feodaalisista suhteis-

ta pikkukylissäkin. Olisi ollut mahdotonta määrätä neuvostotalonpojat yksinkertaisesti vain luovuttamaan maansa ja koota heidät yhteen valtion maatalousyrityksiin. Sellainen olisi tehnyt työlläisten ja talonpoikien välisen liiton mahdottomaksi ja ajanut koko talonpoikaisten vastavallankumouksen leiriin. Ainoa keino oli perustaa kollektiivitalouksia, joihin talonpojat saattoivat vapaaehtoisesti liittyä, ja jotka määräisivät tuottamistaan tuotteista yhteisesti ja myivät ne valtiolle.

Näin ollen Marxin ja Engelsin lausunnot siitä, ettei tavaratuotantoa esiintyisi kommunismin ensimmäisessä vaiheessa, pätevät vain hyvin rajoitetussa mielessä. Stalin osoittaa sen kirjoituksessaan «Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa»:

”Kaupungin ja maaseudun, teollisuuden ja maatalouden välistä taloudellista liittoyhteyttä varten on säilytettävä visiksi aikaa tavaratuotanto (vaihto oston ja myynnin välityksellä) **ainoana** talonpojille **sopivana** muotona taloudellisia yhteyksiä varten kaupungin kanssa sekä kehitettävä täyteen mittaansa neuvostokauppa — valtion kauppa sekä osuuskunnallinen ja kolhoosikauppa — tunkien kaikki ja kaikenlaiset kapitalistit pois tavaravaihdosta.”⁽¹⁵⁾

Kun siis valtion on saatava viljaa osuuskunnilta kaupunkien työläisten ravitsemista varten, tai kun maaseudun talonpoikaisosuuskuntien on saatava valtiolta teollisuustuotteita, esimerkiksi metallipannuja tai radioita, voi vaihto tapahtua vain tavaravaihdon kautta, ostojen ja myynnin muodossa. Koska on itsestään selvää, että ei voi olla kahta jakojärjestelmää tai kaksia markkinoita, jotka toimisivat erillään toisistaan, ja joista toinen olisi valtion yrityksissä työskenteleviä, toinen osuuskuntien jäseniä varten, on selvää että myös kaupunkien työläisten on saatava kulutustavaransa ostojen ja myynnin kautta. Tätä tavaraliikennettä säätelee arvolaki, sillä vaihdon ainoa ”oikea”, siis molempien osapuolten hyväksymä muoto on vaihtaa sama määrä työtä.

Arvolaki siis vaikuttaa myös sosialismissa. Sen vaikutus rajoittuu kuitenkin pääasiassa maataloustuotteiden myyntiin ja kulutustavaroiden ostoon. Tämä arvolain vaikutus perustuu siihen, että kommunismin ensimmäisessä vaiheessa on olemassa kaksi erilaista sosialistisen omaisuuden muotoa.

Tästä johtuu, että tuotantovälineet, joita valtio ”myy” yksittäisille yrityksille, sekä valmiit tuotteet, joita yritykset ”myyvät” valtiolle

le, eivät ole tavaroita eikä arvolaki vaikuta niihin.

Stalin kirjoittaa:

"Voidaanko sosialistisen järjestelmämme oloissa pitää tuotantovälineitä tavarana? Mielestäni ei mitenkään voida pitää.

Tavara on sellainen tuotannon tuote, joka myydään mille ostajalle tahansa, ja kun tavara myydään, niin tavaran omistaja kadottaa omistusoikeutensa siihen, mutta ostaja tulee tavaran omistajaksi ja hän voi jälleenmyydä, pantata, mädännyttää sen. Sopivatko tuotantovälineet tällaiseen määritelmään? On selvää, että eivät sovi. Ensinnäkin, tuotantovälineitä ei "myydä" edes kolhooseille, valtio vain jaottelee ne tuotantolaitostensa kesken. Toiseksi, kun ne siirretään tuolle tai tälle tuotantolaitokselle, ei tuotantovälineiden omistaja — valtio — missään määrin menetä omistusoikeuttaan tuotantovälineisiin nähden, vaan päinvastoin säilyttää sen täydellisesti. Kolmanneksi, tuotantolaitosten johtajat, jotka saavat tuotantovälineet valtiolta, eivät vain ole tulematta niiden omistajiksi, vaan päinvastoin heidät vahvistetaan neuvostovaltion valtuutetuiksi tuotantovälineiden käytön alalla valtion antamien suunnitelmien mukaisesti."⁽¹⁶⁾

Kun puhutaan tuotantovälineiden "hinnasta", on "hinta" puhtaasti laskennallinen käsite. Sen sijaan ulkomaankaupan suhteen, jonka puitteissa tuotantovälineitä kuitenkin vielä myydään tavaroina, on asianlaita niin, että

"Tuotantolaitostemme tuottamat tuotantovälineet säilyttävät ulkomaisen kauppavaihdon alalla tavaroiden ominaisuudet niin oleellisesti kuin muodollisestikin, kun taas maan sisäisessä taloudellisessa vaihdossa tuotantovälineet menettävät tavaroiden ominaisuudet, lakkaavat olemasta tavaroita ja joutuvat arvolain vaikutuspiirin ulkopuolelle säilyttäen vain tavaroiden ulkokuoren (hinnoittelu ym.)."⁽¹⁷⁾

Tämä lausunto on tieteellinen yhteenveto arvolain merkityksestä sosialismissa. Se on Marxin ja Engelsin oppien luovaa ja aitoa kehittämistä sellaisen yhteiskunnan oloissa, jossa vielä vallitsee sosialistisen omaisuuden **kakoi** päämuotoa. Juuri tämän marxilais-lenin-

näläisen opin nykyajan revisionistit hylkäävät ensimmäiseksi, kun he alkoivat kyhätä revisionistista talousteoriaansa.

Joulukuussa 1956 pidettiin "tieteellinen kokous", jossa käsiteltiin arvolakia. Tunnuksena oli "taistelu henkilöpalvontaa vastaan". Vaikka kokouksessa tulikin ilmi koko joukko erimielisyyksiä, olivat kokouksen osanottajat enimmäkseen yksimielisiä siitä, että Stalin oli tehnyt "virheen" ryhtyessään rajoittamaan arvolain vaikutusta koskemaan vain kulutustavaroita.

"Yksi neuvottelukokouksen myönteisistä saavutuksista", sanotaan aikakauslehti «Voprosy Ekonomikin» numerossa 2/1957 julkaistussa yhteenvedossa, "on vakava kritiikki niitä lausuntoja kohtaan, joissa tavaratuotannon ja arvolain merkitystä on rajoitettu keinotekoisesti (!). Vakuuttavaa kritiikkiä kohdistettiin ennen kaikkea siihen laajalle levinneeseen käsitykseen, että tuotantovälineet eivät sosialismissa olisi lainkaan tavaroita ja että tavarantuotanto ja -jakelu ulottuisi sosialismissa vain kulutustavaroihin."⁽¹⁶⁾

Perustellakseen tätä käsitystä esitti uuden revisionistisen teorian innokkain edustaja Kronrod mitä sekavimman ja subjektivistisen teorian, jonka jo useat keskusteluun osallistuneet hylkäsivät. Kronrodin mukaan tavaratuotannon jatkuva olemassaolo ei perustu siihen tosiseikkaan, että on olemassa kaksi eri omistuksen muotoa, vaan "työn eriarvoisuuteen", siis yksittäisten toimien laadullisiin eroihin ja vaikeusasteeseen sekä "aineellisen kiihokkeen välttämättömyyteen". Mutta revisionistit eivät välitä perusteluista, heille on tärkeää päästä tulokseen. Tämän todistaa se tosiseikka, että nykyään saavutetaan samat tulokset täysin toisenlaisen teorian avulla. Tämä uusi teoria väittää, että "arvolaki pätee myös valtiollisen sektorin sisällä, sillä siellä tuotanto tapahtuu määrätyn työnjaon välitessä". Marxilaisen tavaratuotanto-teorian koetinkivi, **omaisuuden vaihto** korvataan silmänkääntötemppeä hyväksikäyttäen pelkällä **työnjalla**.

Näin sanotaan DDR:ssä vuonna 1969 julkaistussa kirjassa «Sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän taloudelliset lait»:

"Tuottajien välinen työnjako on luonteeltaan yhteiskunnallista, se on ilmaista taloudellisesti itsenäisyyksien yhteiskunnallisten tuottajien välisistä suhteista."⁽¹⁷⁾

Vaikka perusteluina esitetään milloin mitäkään, niin näihin päiviin saakka on yksi revisionistisen taloustieteen pääväitteistä ollut oppi tavaratuotannon yleispätevyydestä sosialismissa, mukaan luettuina tuotantovälineiden valmistus ja "myynti".

Tämä keskustelu, joka aluksi vaikutti puhtaasti akateemiselta pohdiskelulta, oli itse asiassa sosialistisen talouden rakenteisiin suunnattavan ankaran iskun valmistelua. Teoriat "rauhanomaisesta siirtymisestä" ja "rauhanomaisesta rinnakkainolosta" oli tarkoitettu puolustelemaan vastavallankumouksellista yhteistyötä USA:n imperialistien kanssa. Marxilais-leniniläisen arvoinen revisiointi oli samalla tavalla porttien aukaisemista kapitalistisen voittoperiaatteen käyttöönottamiselle. Tämä näkyy hyvin esimerkiksi hintapolitiikassa.

Minkälaista oli hintapolitiikka Neuvostoliitossa Stalinin aikana? Ulkomaankaupan alalla sosialistisessa taloudessa on kaksi eri hintalajia. Ensiksikin on olemassa **kauppahinta**, ts. se hinta johon tietty tavara myydään yksityisille ostajille ja osuuskunnille. Koska on kyse tavarain vaihtamisesta kahden eri omistajan kesken, määrää arvoksi kauppahinnan. Siihen ei vaikuta mitään se tosiseikka, että kokonaistaloudellisissa suunnitelmissa määrätään hinnat kiinteiksi eivätkä ne määräydy vapailta markkinoilla kuten kapitalismissa. Suunnitteluviranomaisten on siitä huolimatta otettava huomioon arvoinen vaikutus, elleivät he halua saada aikaan elintason laskua ja elinehtojen huononemista. Toinen hinnan laji on **tehtaan hinta**. Jos esitämme asian hiukan yksinkertaistettuna, tuotantohintaan kuuluvat niiden tuotantovälineiden kulut, (puolivalmisteet mukaan luettuina), joita toinen yritys "myy" toiselle, sekä niiden valmistavarojen kustannukset, joita yritykset toimittavat väkiohjeiselle myyntiorganisaatiolle. Koska omaisuuden vaihtoa ei tapahdu, ei kyseessä ole tavarainvaihto, ja arvoilla ei tässä ole mitään vaikutusta. Siksi arvoksi ei määrää tehtaan hintoja. Tehtaan hinta lasketaan lisäämällä keskimääräisiin tuotantokustannuksiin (tuotantovälinekustannukset + palkkamenot) vähäinen, suunniteltu voitto (teoriassa n. 3-5%). Tehtävänä on alentaa kustannuksia rationalisoimalla tuotantovälineiden käyttöä ja ottamalla käyttöön teknisiä uudistuksia, jotka lisäävät voittoa. Ero tehtaanhinnan ja kauppahinnan välillä (kun kauppahinnasta on vähennetty kaupankäyntikulut ja kaupankäyntiorganisaatioiden saama voitto) on ns. "liikevaihtovero". On huomautettava, että sana "liikevaihtovero" kuulostaa tässä huonosti tarkoitukseen sopivalta. Sillä sillä ei ole mitään tekemistä kapitalistisen verotusjär-

jestelmän kanssa. Sosialistisessa Neuvostoliitossa "liikevaihtovero" oli valtiontalouden tärkein tulolähde. (kts. taulukko I)

Koska sitä vastoin tuotantovälineet ovat tavaroita ja valtion ja yritysten välinen hyödykkeiden vaihto on siis nimenomaan tavaravaihtoa, täytyy myös tehtaanhinnan olla arvolsain alainen. Jo vuonna 1956 Kronrod tähdensi esitelmässään, että oli välttämätöntä saada tehtaanhinnat "yhdensuuntaisiksi arvoon nähden" ja ehdotti siksi, että "ensimmäisen osaston tavaroiden hintoja", siis tuotantovälineiden hintoja "muutettaisiin kajoamatta toisen osaston tavaroiden hintoihin", kulutustavaroiden hintoihin. Sen jälkeen tuotantovälineiden hintoja on todella korotettu "tavara-rahasuhteen hyväksikäytön" varjolla. Se merkitsee, että voittoja kohotetaan tehtaanhintoja manipuloimalla, kun taas liikevaihtovero menettää yhä enemmän merkitystään.

Kuten taulukko II osoittaa, ovat yritysten voitot nousseet suunnattomasti hintateorian revisioinnin jälkeen. Tämä ei tosin johdu pelkästään hintojen "korjailusta" — tulemme tämän jälkeen osoittamaan muitakin keinoja voittojen nostamiseen — mutta tehtaanhintojen jatkuva korottaminen on yksi tärkeimmistä tekijöistä. Joka tapauksessa voittojen suunnaton nousu ei ole missään suhteessa työn tuottavuuden lisäystä kuvaavien virallisten lukujen kanssa. Vuodesta 1966 lähtien ovat yritysten voitot olleet valtiontalouden tärkein tulolähde. Vuoteen 1966 saakka oli tärkein tulolähde liikevaihtovero. (kts. taulukko II)

Sosialistisessa Neuvostoliitossa voiton merkitystä rajoitettiin jatkuvasti liikevaihtoveron hyväksi. Niinpä valtiontaloudessa voitoista koostuva osa laski 15,9 prosentista (v. 1928-29) 12,1 prosenttiin (1940) sekä 9,5 prosenttiin (1950). Mutta revisionistien otettua vallan alkoi kehitys täsmälleen päinvastaiseen suuntaan. Voittojen tuoma osuus valtiontaloudessa nousi 9,5 prosentista (1950) 24,2 prosenttiin (1969) ja edelleen 34,3 prosenttiin (1969). Liikevaihtoveron osuus laski 55,8 %:sta (1950) 31,8 %:iin (1969).

Mutta voittojen kasvu sinänsä ei ole niinkään tärkeää tässä kysymyksessä. Oleellista on, että yhä suuremman osan voitosta saavat yritykset käyttää itse eri tarkoituksiin. Voittoa ei enää toimiteta valtiolle, vaan huomattava osa siitä jää yrityksille rikastuttamaan yritysten johtajia ja korkeassa asemassa olevia virkamiehiä. Vuonna 1969 toimitettiin valtiontalouteen vain 61% kaikista voitoista, vuonna 1960 määrä oli vielä 64%. Loput 39% kalkkiaan 72,7 miljardista ruplasta jäi yrityksille.

Palaamme myöhemmin siihen, mitä tälle voitolle sen jälkeen tapahtuu. Erittäin suuri merkitys on tässä yhteydessä yksittäisten yritysten suhteellisella itsenäisyydellä valtioon nähden, sekä yksittäisten yritysten johtajien kasvavalla vallalla. Juuri marxilaisen arvokiteorian revisioinnin pohjalta voivat revisionistit puolustella "moraalisesti" kapitalistisen voittoperiaatteen käyttöönottoa. Sillä kun yritykset nyt ovat itsenäisiä yksiköitä, jotka myyvät tuottamiinsa tavaroita niiden arvoa vastaavaan hintaan, kun voitto ei enää ole pelkkä laskennallinen suure, vaan objektiivisesti olemassa oleva arvomäärä, niin on ainoastaan luonnollista, että yritykset päättävät tuottamiensa voittojen käytöstä suurimmaksi osaksi itse. Johtajat ja liikemiehet, jotka nostavat voittoja huimasti manipuloidulla hintoilla ja riestämällä työläisiä yhä ankarammin, pistävät voitoista osan taskuunsa palkkioina yrityksien "taitavasta" johtamisesta.

Arvolain säilyminen sosialismissa on ilmausta sosialistisen yhteiskunnan dialektiikasta, sosialistisen yhteiskunnan ristiriitaisesta luonteesta. Se on ilmausta siitä, että kommunismia ei ole vielä saavutettu, että on olemassa tiettyjä kapitalistisia piirteitä, jotka yhä edelleen vaikuttavat, mutta jotka tukahdutetaan päivä päivältä yhä päättäväisemmin. 1920-30 luvulla oli Neuvostoliitossa "vasemmisto" poikkeama, joka ei ymmärtänyt tätä dialektiikkaa eikä halunnut antaa arvolailla mitään sijaa sosialismissa. Nykyään esittävät kuubalaiset talousteoreetikot samanlaisia virheellisiä katsoimuksia. Neuvostorevisionistit ja heidän matkijansa kieltävät myös tämän dialektiikan kun he tekevät arvolaista koko tuotantoa määräävän lain. "Vasemmisto" revisionistit eivät ota huomioon kapitalismin jäätelöiden vaikutusta ja haluavat heti paikalla siirtyä kommunismiin. Oikeistorevisionistit sen sijaan haluavat lukuistaa kapitalistisen yhteiskunnan jäänteet. Tällä tavoin neuvostorevisionistit ovat lopettaneet sosialismin rakentamisen ja tehneet täyskäännöksen kohti kapitalismin palauttamista Neuvostoliitossa.

Tavarantuotanto on yksi niistä kapitalismin "syntymämerkeistä", jotka Marxin mukaan säilyvät vielä pitkään sosialismissa. Stalin piti tavarantuotannon säilymistä yhtenä kapitalismin mahdollisen palauttamisen siemenenä. Hän sanoi puheessaan »Todellisesta vaarasta NKPB:ssa» vuonna 1928:

"Onko meillä, meidän neuvostomaassamme, sellaisia ehtoja, jotka tekevät mahdolliseksi kapitalismin palauttamisen (restauraation)? On kyllä. Se ehkä näyttää kummallisel-

ta, toverit, mutta se on tosiasia. Me olemme kukistaneet kapitalismin, pystyttäneet proletariaatin-diktatuurin ja kehittäme voimakasta vauhtia sosialistista teollisuuttamme liittäen talonpoikaistalouden yhteen sen kanssa. Mutta me emme ole vielä repineet irti kapitalismin juuria. Missä nämä juuret pysyttelevät? Ne pysyttelevät tavaratuotannossa, kaupungin ja varsinkin maaseudun pientuotannossa.”⁽²⁰⁾

Niin kauan kuin proletariaatin diktatuuri säilyy, niin kauan kuin sosialistinen valtio pitää tavarantuotannon tiukasti kurissa, ei tavarantuotanto sinänsä ole mitään pelottavaa tai luonnotonta. Päinvastoin tavarantuotanto voi olla jopa erittäin hyödyllinen, erittäin tärkeä seikka. Tämän porvarillisesta yhteiskunnasta peräisin olevan jäänteiden ja ”alkion” ei tarvitse kasvaa huippuunsa kehittyneeksi kapitalismiksi, vaikka tällainen vaara sen olemukseen sisältyykin. Mutta kun proletariaatin diktatuuri kumotaan, kun tavarantuotanto saa laajeta rajoituksetta, jopa aloille jotka siltä tähän suakka ovat olleet suljettuina, se tuo väistämättä mukanaan kaikki kapitalismin pahat ja huonot seuraukset.

Tämän tosiasian yrittävät Neuvostoliiton uudet kapitalistiset vallanpitäjät ja heidän ostetut ideologiansa peittää kaikin keinoin. Niinpä johtava revisionistinen taloustieteilijä Leontjev vastustaa aikakauslehdessä »Rauhan ja sosialismin ongelmia» 7/70 niitä katsantokantoja, ”joiden mukaan sosialismin taloudelliset lait ovat sekoitus (!) kapitalismin ja kommunismin taloudellisista laeista”. (Porvarilliset ideologit ovat aina kuvanneet marxilaista dialektiikkaa sanalla ”sekoitus”.

”Aikoinaan”, jatkaa Leontjev edelleen, ”levitettiin käsitystä, jonka mukaan tavara-rahasuhde olisi sosialistisessa taloudessa eräänlainen kapitalismin jäännös, vanhan tuotantotavan jäännös. Analysoimalla tieteellisesti (!) sosialistista todellisuutta ovat useimpien (!!) sosialististen maiden kommunistiset ja työväenpuolueet jo kauan sitten osoittaneet vääriksi moiset käsitykset.”⁽²¹⁾

Jos arvokkia ”aliarvostettaisiin” tällä tavoin, muuttuisivat Leontjevin mukaan ”talouden kirjanpidon kategoriat tässä tapauksessa vain laskennallisiksi apuvälineiksi ja niillä riistettäisiin niiden taloudellinen sisältö”!

Huomio kiintyy seuraavaksi ilmaukseen ”useimmat sosialistiset

maat". Sillä jopa Leontjev tietää varsin hyvin, että todella sosialis-
tisissa maissa, joiden kansat ovat pysyneet uskollisina marxis-
mi-leninismille, puolustetaan marxilaista talousteoriaa. Mainitak-
semme vain erään esimerkin lainaamme Kim Il Sungin, Korean
Työn Puolueen pääsihteerin kirjoitusta «Sosialistisen talouden teo-
reettisiä ongelmia», Siinä Kim Il Sung osoittaa erinomaisten selvästi
arvolain ja "yhteiskunnan siirtymäkausiluonteen" välisen yhteyden
ja osoittaa :

"Koneet, laitteet ja raaka-aineet, joita vaihdetaan valtion
tuotantolaitosten välillä, eivät siten ole tavaroita eikä arvo-
laki päde niihin." (22)

Edelleen on huomionarvoista, että Leontjevin mukaan talouden
kirjanpito ei ole — kuten nimestä voisi päätellä — pelkkä lasken-
nallinen apuväline, vaan se saa "taloudellisen sisällön". Tämä ei
voi merkitä mitään muuta kuin että talouden kirjanpidossa ei ole
enää kyse **näennäisesti** itsenäisistä yrityksistä, joiden väliset suhteet
ovat **näennäisesti** kaupalliset, vaan **todellisesta** itsenäisyydestä, **to-
dellisesta** tavaravaihdosta, joka sellaisenaan on arvolain alainen.
Tällaiset teoriat, samoin kuin jo mainittu teesi "yhteiskunnallinen
työnjako taloudellisesti itsevastuullisten yhteiskunnallisten tuot-
tajien välisten suhteiden ilmauksena", eivät ole mitään muuta kuin
avoin hyökkäys tuotantovälineiden valtiollista omistusta vastaan.
Ne eivät ole mitään muuta kuin puolusteluja sille, että yritysten
johtajat pitävät yrityksiä henkilökohtaisten voittojen lähteenä, ei-
vätkä enää ole kansan etujen ajaja, jotka omistavat koko toimin-
tansa kansan tärpeiden tyydyttämiseksi ja alistavat taloudellisen
toimintansa kannattavuuden korkeammalle muodolle, vaan kapi-
talisteja, joiden korkein päämäärä on kapitalistisen voittoperiaat-
teen toteuttamisessa.

II REVISIONISTIT KOHOTTAVAT KAPITALISTISEN VOITTOPERIAATTEEN NEUVOSTOLIITON TALOUDEN JOHTAVAKSI PERIAATTEEKSI

1. "Talou uudistuksen" alkuvaiheet Hrustševin aikana

Sosialistisen talouden rakenteiden romuttaminen alkoi Neuvostoliitossa, kuten näimme, laajalla talouselämästä käydyllä keskustelulla. Kun arvoinen revisiointi oli saatu pois päiväjärjestyksestä, ryhtyivät "taloustieteilijät" pohtimaan ennen kaikkea sitä, miten työn tuottavuutta voitaisiin ruveta kohottamaan valtion yrityksissä. Hrustševin kannattajat valittelivat suureen ääneen, etteivät yritykset tähän saakka olleet työskennelleet kyllin tuottoisasti, ja alkoivat etsiä uusia keinoja tuottavuuden nostamiseksi. Kokonaisuutena katsoen nousivat tässä keskustelussa etualalle seuraavat näkökannat:

(1) Tähän asti ei voitolle ollut annettu kyllin suurta merkitystä. Työn tuottavuutta pystyttäisiin kohottamaan vain voittoperiaatteen tehokkaamman korostamisen ja käytön avulla.

(2) Kannattavuuden ja siten myös tuottavuuden kohottamiseksi täytyisi sekä yritysten johtajia että työläisiä hoputtaa parempiin suorituksiin "aineellisten kiihokkeiden" avulla. Jotta johtajat ja työläiset saataisiin kiinnostumaan voiton noususta, pitäisi heille maksaa osa ansaituista voitoista palkkioiden muodossa.

Olemme jo nähneet, että kannattavuus on vain tuottavuuden mittari eikä voi missään tapauksessa olla tuottavuutta määräävä tekijä. Lisäksi olemme nähneet, että voittoja voidaan nostaa huomattavasti pelkästään hintoja manipuloimalla, siis tuottavuuden nousematta. Mutta koska revisionisteille ei ollut oikeastaan lain-

kaan tärkeää tuottavuus vaan pelkästään mahdollisimman suurten voittojen saanti, he eivät kovinkaan paljon vaivanneet päätään tällaisilla pulmilli.

Tunnetuin voiton uudenlaisen merkityksen puolustelija oli revisionistinen taloustieteilijä Liebermann, jota on pidettävä "talousuudistuksen" varsinaisena isänä. Liebermannin tekemien ehdotusten olemus oli aina sama: voiton kohottaminen taloudenpidon johtavaksi tekijäksi. Hän ehdotti, että tähän saakka valtion määräämiin suunnitelmiin perustuvien tavoitelukujen sijaan asetettaisiin vain yksi suunnitelmallinen päämäärä: kannattavuus (voitto suhteessa pääomaan). Kaikista muista luvuista (esim. tuotannon laajuus, kustannus- ja palkkarahastot jne) saisivat yksittäiset yritykset päättää itsenäisesti. Suurimman mahdollisen voiton saannista tulisi siis, kuten kapitalismissakin, tehdä koko taloudellisen toiminnan pääperiaate ja säätelijä, jolle kaikki muut päämäärät ja tavoitteet olisivat alistettuja.

Tässä avoimen kapitalistisessa muodossa ei Liebermannin ehdotuksia kuitenkaan toteutettu. Liebermannin erikoinen merkitys onkin juuri siinä, että hän ensimmäisenä Neuvostoliitossa esitti tämän teesin "voitosta talouden kehitystä ohjaavana voimana", joka sittemmin on kulkenut punaisena lankana kaikissa revisionistien "kokeilu"- ja "uudistus"suunnitelmissa enemmän tai vähemmän peitetystä muodosta. Liebermann, Hrustshevin suojatti, vaikutti oleellisesti siihen, että herätetty talouskeskustelu täytti tarkoituksensa: asetti voiton etualalle talousasiantuntijoiden suunnitelmissa ja puolusti mahdollisimman suuren voiton mahdollistavien taloudellisten rakenteiden syntyä.

Mutta Hrustshev ei jättänyt asiaa pelkästään keskusteluun. 50-luvun loppuun menessä hän oli jo toteuttanut koko joukon "uudistuksia", kuten esim. eri taloudenhaarojen keskusministeriön hajottaminen ja talouden johdon luovuttaminen alueellisille elimille, kone-traktoriasemien purkaminen ja maatalouskoneiden myynti kolhooseille. Juuri tämänkaltaisissa uudistuksissa Hrustshev kunnostautui erityisesti. Tässä yhteydessä emme kuitenkaan tule perehtymään Hrustshevin maatalouspolitiikkaan sen tarkemmin. Kosyginin itsensä täytyi vuosi Hrustshevin syrjäyttämisen jälkeen myöntää, että "maatalouden jälkeenjääneisyys on johtanut teollisuuden kehityksen vauhdin hidastumiseen, erityisesti kulutustavaroiden tuotannossa".

Erittäin suuri merkitys oli teollisuusyritysten johtamisjärjestelmän ja -tavan "uudistamisella". Vuoteen 1959 saakka oli tuotanto-

tavoitteiden saavuttaminen, siis valtion määräämän tietyn hyödykemäärän tuottaminen, yrityksen tärkein ja etusijalla olevin tehtävä, jonka toteuttamista valtio mitä tarkimmin valvoi. Keskusjohtoinen suunnittelu on sosialistisen talouden periaate, jonka toteuttaminen vaatii alempien tasojen myötävaikuttamista ja kansanjoukkojen harjoittamaa demokraattista valvontaa. Mutta heinäkuussa 1959 julkaistiin uusi asetus yrityksessä etusijalle asetettavista tehtävistä. Tuotantotavoitteiden saavuttamisen sijaan tuli tuotantokustannusten alentamisesta, tuotantokustannusten alentamissuunnitelman noudattamisesta yritysten uusi ensisijainen tehtävä. Tämä ilmeni uuden palkkiojärjestelmän käyttöön otossa. Esimerkiksi tekstiilialan yrityksissä tehtaan johto sai «Ekonomitsekaja Gasetan» 9.5. 1964 mukaan lisäpalkkiota jopa 12 prosenttia palkastaan, jos kustannusten alentamisessa annetut tavoitteet saavutettiin. Jokaisesta ylimääräiseltä 0.1 prosentin kustannusten alentamiselta maksettiin lisäpalkkiona jopa 1.2 prosenttia palkasta. Kuten huomaamme, ei voitosta vielä tässä vaiheessa tehty menestymisen pääkriteeriä. Mutta koska kustannusten aleneminen merkitsee normaalisti voittojen nousua, oli jo otettu suuri askel tuohon suuntaan.

Heinäkuussa 1964 aloitettiin kahdessa vaatetusalan tehtaassa ns. "Bolshevitska-Majak-kokeilu," joka vuoden loppuun mennessä laajeni käsittämään 400 kevyen teollisuuden tehdasta. Tässä kokeilussa, kirjoitti «Pravda» 4.10. 1964, riippuu yritysten johdon palkkioiden suuruus varsin suuresti yrityksen kannattavuudesta. Sen lisäksi tässä kokeilussa oli olennaista, että yritysten tuotannon laajuutta ei enää määrätty kokonaistaloudellisen suunnitelman puitteissa, vaan sen määräsivät kauppohenkilöiden antamat tilaukset, siis markkinoilla vallitseva kysyntä. Tällä tavoin vähennettiin suunnitelmallisuutta, joka on sosialistisen talouden pääpiirteitä, ja annettiin markkinoiden heilahteluille valtaa. Tämän suuntaisen kehityksen poistaisi mukaan vallinneen byrokraattisen suunnittelun seuraukset. "Byrokraattinen suunnittelu" ei ollut ottanut kansan tarpeita riittävän hyvin huomioon. Sillä yritysten johto ei tuotantosuunnitelmia toteuttaessaan useinkaan kysellyt, käytettiinkö yrityksen tuottamat tuotteet vai ei. Heitä kiinnostivat vain palkkiot, eivät kansan tarpeet. Niinpä monet liikkeet täyttyivät huonosti kaupaksi käyvistä tavaroista, kun taas toisista tuotteista vallitsi huutava pula. "Uudistus" ei kuitenkaan muuttanut tilannetta hiukkaakaan. «Izvestija» ilmoitti 17.7. 1970, että pelkästään moskvalaisten liikkeiden varastoissa oli 34 miljoonan ruplan

arvosta keinokankaisia sadetakkeja, joilla ei enää ollut kysyntää.

Samansuuntainen kokeilu kuin edellinen oli "Transport-kokeilu", joka suoritettiin viidessä yrityksessä vuonna 1965 hieman Hrustshevin syrjäyttämisen jälkeen. «Vestnik Statistikin» 11/1965 mukaan määrättiin keskusjohdon taholta yrityksille enää vain yksi ainoa tavoiteluku, nimittäin valtiolle toimitettavan voitto-osuuden absoluuttinen suuruus. Jos keskusjohdon määräämän luovutettavan osuuden lisäksi saataisiin vielä ylimääräistä voittoa, täytyisi siitä luovuttaa valtiolle vain 40 %. Loput 60 % saisi yritys käyttää vapaasti omiin tarkoituksiinsa. Lukuunottamatta tuota valtiolle luovutettavaa suunniteltua voitto-osuutta, saivat yritykset määrätä itse kaikki muut tavoitelukunsa. Ei ole ihme, jos yritysten johtajat ja päälliköt määräävät nämä luvut sellaisiksi, että voitto kaikin mahdollisin keinoin saadaan mahdollisimman suureksi.

Kokeeseen osallistuneissa yrityksissä kaksinkertaistuivat voitot viidessä kuukaudessa peruspääoman pysyessä miltei samana. («Finansy SSSR» 12/1965) Eräässä yrityksessä nousivat «Vestnik Statistikin» 11/1965 mukaan voitot 200 ruplasta (1964) 72 900 ruplaan (1965). Kuka hyötyi yritysten käyttöön jääneistä suunnitelman ylittäneistä voitto-osuuksista? Koska yritysten johtajat saattoivat vapaasti päättää näiden voittojen käytöstä, ei ole lainkaan hämmästyttävää, että kapitalismin palauttamiseen tähtäävien olojen vallitessa he käyttivät ahkerasti hyväkseen tilaisuutta rikastua. Yllä mainittujen leningradilaisten yritysten johtavassa asemassa olevien virkailijoiden ja insinöörien jo ennestään korkeahkot palkat nousivat 40 % vuodesta 1964 vuoteen 1965. Sen sijaan aputyöläisten palkat laskivat 9 %! (Sama)

Samaan suuntaan kulki kehitys kaikissa kokeeseen osallistuneissa yrityksissä. «Voprosy Ekonomikin» 12/1965 mukaan kohosivat johtohenkilökunnan palkat eräässä moskovalaisessa kuljetusalan yrityksessä vuodesta 1964 vuoteen 1965 61,9 %, kuorma-autonkuljettajien palkat sen sijaan vain 24,9 %. Samaa yritystä "rationalisoiitiin" siten, että 101 työntekijää sanottiin irti. Eräässä toisessa moskovalaisessa yrityksessä irtisanottiin saman lähteen mukaan 100 työntekijää.

Tässä kokeessa paljastui "talousuudistuksen" olemus. Tuottavuuden kohottamisen tekoosyillä kokoavat yritysten johtavissa asemissa olevat, byrokraatit ja teknokraatit taskuihinsa valtavia voittoja, kun taas työläisiä uhkaa elintason lasku, kiihtyvä työtahti ja hlostus ja jopa työpaikan menettäminen.

2. Breznev ja Kosygin muuttavat koko talouden kapitalistiseksi "uudeksi järjestelmäksi"

NKP:n Keskuskomitean täysistunnossa lokakuussa 1964 "vetäytyi" Hrustshev yllättäen syrjään kaikista viroistaan. Hrustshevin syrjäyttäminen oli seurausta siitä, että neuvostokansa tunsi kasvavaa tyytymättömyyttä hänen kansanvastaista politiikkaansa kohtaan, ennenkaikkea keinoa maatalouspolitiikkaa kohtaan, joka oli kylyttömän voitontavoittelun vuoksi saattanut Neuvostoliiton teollisuuden ja maatalouden taloudellisen kaaoksen partaalle. Pelastaakseen oman nahkansa Neuvostoliiton muut revisionistiset johtajat leimasivat hänet syyväksi kaikkeen. Heidän täytyi jopa korjailta muutamia Hrustshevin mielettömiä toillauksia. He esim. perustivat uudelleen teollisuuden keskusministeriöt ja yrittivät hiukan lievittää maatalouden alalla vallitsevaa sekasortoa. Mutta Hrustshevin poliittisen linjan olennaisimpaan, kapitalismin palauttamiseen, he eivät kajooneet tippaakaan. Päin vastoin — he ryhtyivät kaikkiin voimin toimimaan kapitalismin palauttamiseksi vieläkin nopeammin ja perusteellisemmin.

Tämä tuli varsin selvästi ilmi NKP:n Keskuskomitean täysistunnossa syyskuussa 1965. Se, minkä Hrustshev oli pienin muutoksin ja yksityisin kokeiluin pannut alulle, laajennettiin nyt julkisesti koskemaan koko talouselämää: kapitalistisesta mahdollisimman suuren voiton periaatteesta tehtiin koko talouselämää eteenpäinvievä päävoima. Tässä täysistunnossa pitämässään historiallisessa puheessa toi Kosygin eslin ne "talousuudistuksen" perusteet, jotka ovat päteet näihin päiviin saakka.

Käyttäen verukkeenaan "suunnitelman toteuttamista" ja "taloudellisen itsenäisyyden ja yritysten aloitekyvyn laajentamista" rajoitti Kosygin keskusjohtoisen suunnittelun merkitystä ja osuutta voimakkaasti ja antoi johtohenkilöstön ja hallinnollisten johtajien "aloitteellisuudelle" varsin vapaat kädet. Keskusjohdon antamien tavoitelukujen määrää supistettiin 40-50:stä kahdeksaan. Yritykset saavat itse määrätä muut taloudellisen toiminnan tilaa kuvaavat luvut, ylempien elinten ei tarvitse niitä vahvistaa, sanoi Kosygin. Jopa "bruttotuotannon" määrää kuvaavat luvut, jotka ennen olivat olleet kaikkein tärkeimmät, yksinkertaisesti vain vedettiin yli ja korvattiin "markkinoidun tavaratuotannon laajuutta" kuvaavalla luvulla. Tuotantosunnitelma katsotaan siis nyt

täytetyksi vasta kun tuotteet on saatu myydyiksi kuluttajille. Tällä tavoin joutuvat yritykset suuressa määrin vallitsevan kysynnän armoille. Edellisen lisäksi annettiin nyt suuri merkitys "voittoa ja kannattavuutta" kuvaileville luvuille. Poistamalla käytöstä sellaiset luvut kuin "työntekijäin lukumäärä", "työn tuottavuus" tehtiin yrityksille mahdolliseksi suorittaa voiton nostamiseksi kaikenlaisia "parannuksia", kuten työntekijäin irtisanominen ja työtahdin kiristäminen.

Leonid Pekarski, valtion suunnitelmakomitean taloudellisen tutkimusinstituutin johtava talousasiantuntija, ilmaisi asian näin:

"Uudistuksen todellinen sisältö on lyhyesti sanottuna se, että yritysten taloudellista itsenäisyyden ja aloitteellisuuden piiriä on laajennettu. Tämä avaa tien niiden tuotantomahdollisuuksien yhä parempaan hyväksikäyttöön."³³

Talousjärjestelmän "uudistamisen" esikuvan Kosygin näki täysistunnossa syyskuussa 1965 pitämänsä puheen mukaan "transport- kokeilussa"

"Viime aikoina on useiden teollisuudenalojen yrityksissä otettu käyttöön uusi järjestelmä johtavissa asemissa olevien, insinöörien, teknikoiden ja toimihenkilöiden palkitsemisessa" (työläisiä Kosygin ei tietenkään mainitse) "jotta voitaisiin lisätä heidän kiinnostustaan tuotannon nostamiseen ja laadun parantamiseen."³⁴

Perustellen kantaansa näillä erittäin "positiivisilla" kokemuksilla Kosygin lausui, että pääasiallinen keino tuottavuuden nostamiseksi olisi se, "miten suuri merkitys yrityksen menestymisellä on sen työntekijöiden toiminnalle". Tätä keinoa käytettäisiin siten, että huomattava osa voitosta, joka ennen oli toimitettu valtiolle, annettaisiin nyt "aineellisten kiihokkeiden rahastoon" joka oli perustettu yritykseen kuuluvia varten.

Tähän asti vallinneessa järjestelmässä

"Yrityksen saavuttamat menestykset voiton kohottamiseksi ja tuotannon kannattavuuden lisäämiseksi eivät vaikuttaneet välittömästi työntekijöiden palkkioihin. Tätä käytäntöä on muutettava yrityksen työntekijöiden aineellisen kiinnostuksen kohottamiseksi. On luotava järjestelmä, jossa yrityk-

sen mahdollisuudet korottaa työläisten ja toimihenkilöiden palkkoja riippuvat ennen kaikkea tuotannon nostamisesta, laadun parantamisesta ja voiton ja kannattavuuden kohottamisesta.”⁽²⁵⁾

Sen lisäksi täytyi yritysten

”perustaa palkkarahastojen rinnalle oma rahasto työntekijöiden yksilöllisten suoritusten ja yrityksen omien korkeiden työsuoritusten palkitsemista varten. Eräänä tällaisena palkitsemisen lähteenä tulee olemaan yrityksen tuottamasta voitosta sen omaan käyttöön jäävä osa.”⁽²⁶⁾

W Garbusow, silloinen ja myös nykyinen finanssiministeri selviteli ”takuuosuudistusta” «*Ekonomitsheskaja Gazetassa*» 41/65 seuraavin sanoin:

”**’Voiton’ osoittimesta on tultava jokaisen kollektiivin työtehon kriteeri sekä pääasiallinen taloudellinen kannuste.** Voitto lisää kollektiivin kiinnostusta yhä parempiin tuloksiin ja tuotannon tekniseen kehittämiseen. Voitosta rahoitetaan aineelliset kannusteet sekä tuotannon kehittämisrahaston varat . . . Nämä kaksi ovat työläisten, teknisten työntekijäin ja toimihenkilöiden palkitsemisen päälähte, sekä kerta-avustusten rahoittamisen lähde. Näistä varoista jaetaan myös kollektiiveille aineellista tunnustusta hyvistä työsuorituksista yrityksen puitteissa. Mitä suurempi yritysten tuottama voitto, sitä suuremmat ovat aineellisten kannustetiden ja tuotannonkehittämisrahastoon tulevat varat”. (lihavointi toimituksen.)⁽²⁷⁾

Voitosta tulee siis ”työn tehokkuuden” pääkriteeri ja taloudellista toimintaa ohjaava tekijä. Jotta yritykset saadaan tuottamaan enemmän voittoa, perustetaan aineellisten kiihokkeiden rahasto, jonka suuruus riippuu välittömästi voiton suuruudesta.

”Yritykselle, joka käyttää hyväkseen perus- ja käyttövarojen paremmiin, tulee jäämään enemmän voittoa kiihokerahastojen muodostamista varten, kuin mitä välttämätön aineellinen kiinnostus yritykselle jaettujen valtiollisten rahavarojen hyväksikäytön parantamiseen pystyy varmistamaan.” (Kosygin täysistunnossa syyskuussa 1965.)⁽²⁸⁾

Toisin sanoen: huomattava osa voitosta ei enää mene toimitettavaksi valtiolle, vaan jaetaan yritykseen kuuluvien kesken. Mitä enemmän voittoa yrityksen johtajat onnistuvat puristamaan irti työläisistä, sitä suuremmat ovat heidän ja muiden yritykseen kuuluvien tulot.

"Taloussuodistuksen" menestys, sanoi Breznev puhuessaan NKP:n 23. edustajakokouksessa 1966,

"riippuu nyt suuresti johtajista ja insinööri- sekä teknikokunnan aloitekyvystä, asiallisuudesta ja joustavuudesta, rohkeasta asennoitumisesta taloudellisen kehityksen mutkallisia tehtäviä ratkaistaessa, johtajan kyvystä mobilisoida teollisuuslaitosten täyttämään suunnitelmat ja lisäämään paljon tuotannon tehokkuutta." ²⁹

Saattaisimme yhtä hyvin lukea nämä sanat jostain länsimaisesta yritysten johtajille tarkoitettusta lehdestä. Myös meillä puhutaan kernaasti "aloitteellisuudesta", "joustavuudesta" ja "rohkeudesta". Yritysten johtohenkilökunnan täytyy käyttää näitä sanoja voidakseen kaikin mahdollisin keinoin lisätä "tuotannon tehokkuutta", ts. tuottaa enemmän voittoa. Mutta johtajat niin idässä kuin lännessäkin saavat aikaan tällaista "yrittäjän toimintaa" vain silloin, kun heidän omat aineelliset etunsa ovat kyseessä, kun heidän omat tulonsa riippuvat välittömästi saavutetuista voitoista. Lännessä tämä on mahdollista siten, että johtajat, jotka muodollisesti ovat vain yrityksen virkailijoita, palkallisia, saavat itselleen osuuden yhtiön osakekannista tai pääsevät muulla keinoin osallisiksi yhtiön voitonjaosta. Idässä aivan sama on mahdollista yritysten voiton suuruuteen sidottujen "aineellisten kiihokkeiden rahaston" avulla.

Mutta revisionistit eivät kuitenkaan anna selvitystä kysymykseen, miten suurta hyötyä on näistä "kannusterahastoista" työläisille ja miten suurta johtavassa asemassa oleville virkamiehille. He näyttävät välttelevän tätä kysymystä levottomina. He luulevat pääsevänsä palkkähästä sillä, että lukevat yksinkertaisesti "yritykseen kuuluviksi" työläiset, jotka luovat työllään kaikki aineelliset hyödykkeet, sekä johtavassa asemassa olevat virkailijat, jotka ottavat osaa vain tuotannon organisointiin, mutta eivät itse luo arvoa. Huolimatta siitä, että revisionistit vaikenevat tästä asiasta, ei ole kuitenkaan epäilystä siitä, että samoin kuin "Transport-kokeilun"

yhteydessä, myös "talousuudistuksen" tultua voimaan palkkiot menevät ensisijassa johtavassa asemassa olevien taskuihin.

Sen lisäksi on huomattava, että aineelliset kiihokkeet yleensä maksetaan prosenttiosuutena palkasta. Mutta koska korkeimmilla johtajilla ja insinööreillä on alusta pitäen suurempi palkka kuin työläisillä, on esimerkiksi 50% palkkioilla aivan toinen merkitys johtotason virkailijoille kuin tavallisille työläisille. Tämän lisäksi huomattava osa "kannusterahaston" varoista jaetaan kertapalkkioina erikoisten teknisten uudistusten, rationalisointiehdotusten jne. keksijöille. Koska johtotason virkailijat kykenevät jo yrityksestä saamansa paremman yleiskuvan vuoksi tekemään tuollaisia ehdotuksia paljon enemmän, saavat he myös useimmat uudistus- ja keksintöpalkkiot.

«Pravda» kertoi 30.1.1970 eräässä artikkelissaan eräästä yrityksestä Wolgogradissa (oikeastaan Stalingradissa), jossa sekä työläiset että johtotason virkailijat saattavat saada palkkioita, jotka ovat suuruudeltaan jopa 44% heidän palkastaan. Ero oli vain siinä, että työläisten palkkiot määräytyvät heidän yhteisuuorituksensa mukaisesti, toisin sanoen jokainen työläiskollektiivin jäsen saa saman suuruisen palkkion kollektiivin yhteisen työsuorituksen pohjalta. Sen sijaan "insinöörit, teknikot ja toimistovirkailijat" palkitaan heidän henkilökohtaisten työsuoritustensa perusteella. Näin heidän on mahdollista nostaa huomattavasti palkkiorahastosta saamaansa osuutta.

Tulemme vielä yksityiskohtaisesti perehtymään siihen, mikä vaikutus palkkiojärjestelmällä on tavallisiin työläisiin, ja mikä on sen tarkoitus heihin nähden. Mitä sen sijaan tulee johtotason virkailijoiden palkkioihin, lienee jo edellä mainitusta käynyt selväksi, että niiden ainoa tarkoitus on tehdä harvalukuisten uusien kapitalistien voitonhimosta taloutta eteenpäin vievä päävoima. Yritysten johtajat eivät enää ole työväenluokan uskollisia palvelijoita, jotka tekevät kaikkensa järjestääkseen talouden niin, että yhteiskunnan tarpeet tulevat mahdollisimman suuressa määrin tyydytetyiksi, vaan itsevaltaisia pienyrittäjiä, jotka eivät kaihdakaan keinoja henkilökohtaisten voittojen lisäämiseksi.

Revisionistit väittävät aina, että tuolloin vallinneissa olosuhteissa "talousuudistus" oli ainoa keino työn tuottavuuden nostamiseksi ja talouselämän pysähtyneen kehityksen elvyttämiseksi. Siinä he ovat oikeassa. Kapitalismin palauttamisen olosuhteissa ei yritysten johtajilta voidakaan odottaa, että he ilman muuta alkavat suurella vaivalla koota rikkauksia joillekin Kremlissä istuville kapitalismin

palauttamisen päätoteuttajille. Vain jos he saavat pitää itsellään-tietyn osan voitosta, he ovat valmiita ponnistelemaan. "Maksaa ja antaa toisen maksaa puolestaan, sellainen on kapitalistisen maailman moraal", sanoi Lenin osuvasti.

Sosialismissa ovat asiat toisin. Sosialismin rakentamisen ensimmäisellä kaudella Neuvostoliitossa, kun vanhasta yhteiskunnasta peräisin oleva teknikkokunta oli ainoa, joka hallitsi nykyaikaisen tekniikan hienoudet, oli aivan välttämätöntä "lahjoa" vanhoja asiantuntijoita enemmän tai vähemmän, jotta heidät saataisiin voitetuiksi sosialismin puolelle ja mukaan sosialistiseen rakennustyöhön. Mutta kommunistit pitivät tällaisia toimenpiteitä välttämättömänä pahana, myönnytyksenä vanhan yhteiskunnan jäänteille. Tällaiset myönnytykset tuli mahdollisimman pian tehdä tarpeettomiksi eikä niitä missään nimessä saanut pitää "edistys-asteleona sosialistisen talouden alalla" tai sen tapaisena. Ennen kaikkea kohdistui johtajien ja asiantuntijoihin puolueen ja valtion taholta mitä ankarin valvonta. Yksikään ihminen ei olisi edes tullut ajatelleeksi, että tätä valvontaa vähennettäisiin ja annattaisiin yrityksille yhä suurempia vapauksia "aloitteellisuuden lisäämisen" varjolla.

Kun proletaarinen valta lujittui, ryhtyivät kommunistit kaikkiin voimin toimintaan entisten asiantuntijoiden korvaamiseksi uudella proletaarisella älymystöllä. Tämän älymystön tunnusmerkkinä tulisivat olemaan kaikki työtätekevän kansan loistavat ominaisuudet: solidaarisuus, uhrautuvaisuus ja rakkaus työhön. Stalin kirjoitti:

"Mutta me emme tarvitse minkälaisia tahansa päällikkö-, insinööri- ja teknikkovoimia. Me tarvitsemme sellaisia päällikkö-, insinööri- ja teknikkovoimia, jotka kykenevät ymmärtämään maamme työväenluokan politiikan, kykenevät omaksumaan tämän politiikan ja ovat valmiit toteuttamaan sitä tunnollisesti. Mutta mitä se merkitsee? Se merkitsee, että maamme on astunut sellaiseen kehitysvaiheeseen, jolloin työväenluokan on luotava itselleen oma tuotannollis-teknillinen sivistyselstensä, joka kykenee puolustamaan tuotannossa työväenluokan etuja hallitsevan luokan etuina." (20)

Mutta mitä merkitsee se, että Breznevän kannattajat menevät 50 vuotta Lokakuun Vallankumouksen jälkeen niin pitkälle, että

määriävät talouselämän johtohenkilöiden palkat riippuvaisiksi saavutetuista voitoista? Onko kyseessä "edistysaskel sosialistisen talouden alalla" vai sosialistisen moraalin haataaminen? Onko kyseessä uusi lisä "kommunismiin rakentamiseen" vai ko askel takaisin kapitalismiin?

"Taloussuudistus", "uusi talousjärjestelmä", ei ole osoitus vain siitä, että revisionistiset johtajat eivät kykene johtamaan taloutta takaisin sosialismin tielle. Se on myös osoitus siitä, että he ovat tietoisesti hylänneet tämän tien. Heidän uusi järjestelmänsä pysyy pystyssä vain yksittäisten yritysten johtoportaille suotujen avoimien myönnytysten ja kapitalistisen turmeluksen ja lahjonnan avulla.

3. Revisionistisen "uuden talousjärjestelmän" politiikan ja Leninin "uuden talouspolitiikan" välinen ero

Silloin tällöin viittaavat revisionistit demagogisesti Leninin aikana harjoitettuun "uuteen talouspolitiikkaan" (NEP), kun he perustelevat kapitalistista talouspolitiikkaansa. Mutta se on asian vääristelyä. Millainen oli tilanne Neuvostoliitossa 20-luvun alussa? Sota ja sisällissota olivat antaneet tuhoisia iskuja taloudelle. Teollisuudessa ja maataloudessa vallitsi kaaos ja puute. Näinä Lokakuun Vallankumouksen jälkeisinä vuosina oli neuvostovallan pakko taata kaupunkien työläisille ja Punaiselle Armeljalle huolenpito nk. "sotakommunismiin" talouspolitiikan avulla. Se ei kuitenkaan aina käynyt päinsä ilman suurmaanomistajiin ja keinoittelijoihin kohdistettuja pakkotoimenpiteitä. Lenin sanoo kirjoituksessaan «Elintarvikeverosta»:

"Omalaatuinen 'sotakommunismi' oli sitä, että me tosiasiallisesti otimme talonpojilta kaikki ylijäämät ja toisinaan emme ainoastaan ylijäämiä, vaan vieläpä osan talonpojille välttämättömistä elintarvikkeista, otimme ne armeijan kulujen peittämiseksi ja työläisen ylläpitämiseksi. Otimme etupäässä velaksi, paperirahalla. Muuten emme voineet voittaa tilanherroja ja kapitalisteja hävitetyssä pientalonpoikaisessa maassa . . .

'Sotakommunismiin' pakotti sota ja rappiotila. Se ei ollut

eikä voinut olla proletariaatin taloudellisia tehtäviä vastaavaa politiikkaa. Se oli tilapäinen toimenpide. Pientalonpoikaissessa maassa diktatuuriaan toteuttavan proletariaatin oikeaa politiikkaa on viljan vaihtaminen talonpoikien tarvitsemiin teollisuustuotteisiin. Ainoastaan sellainen elintarvikkepolitiikka vastaa proletariaatin tehtäviä, ainoastaan se voi lujittaa sosialismin perustuksia ja viedä sosialismin täydelliseen voittoon.” (31)

Kaiken tämän saavuttamiseksi oli saatava aikaan suuri valtion sosialistinen tehdastuotanto. Sen lisäksi tarvittiin kipeästi koneita ja suuria määriä polttoainetta ja elintarvikkeita. Niiden saanti ei kuitenkaan olisi välittömästi ollut mahdollista. Jotta teollisuustyölläiset olisivat saaneet kylliksi elintarvikkeita, oli talonpoikaiston asemaa parannettava ja heidän tuotantovoimiaan kohotettava. Jotta talonpojat olisivat saaneet kylliksi välttämättömiä teollisuustarvikkeita, oli pienteollisuuden välitön kuntoonsaattaminen välttämätöntä. Se oli myös mahdollista, koska siihen ei tarvittu kovin monimutkaisia koneita tai suuria raaka-ainevaroja. Oli sallittava kauppavapaus, jotta yksinkertaisia teollisuustuotteita voitiin vaihtaa maataloustuotteisiin.

Näiden toimenpiteiden yhteydessä korvattiin siihen saakka voimassa ollut viljanluovutusvelvollisuus elintarvikkeverolla. Kaikkia syvällisiä muutoksia talouden alalla kutsuttiin nimellä ”uusi talouspolitiikka” (NEP). Tämä puutteen sanelema väliaikaiselle pikkuporvarilliselle kehitykselle edullinen talouspolitiikka avasi mahdollisuuksia kapitalismin palauttamiseen. ”Mitä siitä siis seuraa”, kysyy Lenin, ja vastaa aivan avoimesti:

”Sitä seuraa, että tietyn (vaikkapa vain paikallisen) kauppavapauden pohjalla tapahtuu pikkuporvariston ja kapitalismin uudelleensyntymistä. Se on ilmeistä . . . Pientalouden kehitys on pikkuporvarillista kehitystä, kapitalistista kehitystä, kun kerran vaihtoa esiintyy — se on kiistämätön tosiasia . . .” (32)

K kaikki tämä oli pakon sanelemaa. Tietyissä mielessä oli otettu taka-askelel, mutta se oli raunioina olevan talouden vuoksi väistämätöntä. Mutta se ei kuitenkaan ollut vain pelkkä taka-askelel. Mikä oli uuden talouspolitiikan päätehtävä? Lenin esittää sen poliittisessa toimintaselostuksessaan NKPD:n II. edustajakokoukselle:

” . . . uuden talouspolitiikan ratkaiseva, kaikkea muuta ylempänä oleva perustehtävä on saattaa lujaan liittoyhteyteen toisaalta se uusi talous, jota olemme ryhtyneet rakentamaan (tosin kovin kehnosti, kovin taitamattomasti, mutta jota olemme kuitenkin ryhtyneet rakentamaan lähtökohtanamme aivan uusi sosialistinen talouselämä, uudenlainen tuotanto ja uudenlainen jako), ja toisaalta se talonpojan talous, jota miljoonat ja taas miljoonat talonpojat harjoittavat . . . jos käsitämme, mikä suunnaton vaara piilee uudessa talouspolitiikassa, ja kohdistamme kaikki voimamme heikompiin kohtiin, niin silloin ratkaisemme tämän tehtävän.”¹³³

Tämän vaaran välttämiseksi asetettiin kapitalismin kehitys proletarisen valtion valvonnan alaiseksi. Tätä valtion valvonnan alaisena kehittyvää kapitalismia kutsuttiin ”valtiokapitalismiksi”. Lenin osoittaa, että oli tärkeätä löytää oikeat keinot, joiden avulla ”kiertämätön kapitalismin kehitys on johdettava valtiokapitalismin uomaan”. Sen tuli olla siirtymismuoto, josta valtiokapitalismi voitaisiin mahdollisimman pian muuttaa sosialismiksi.

Valtiokapitalismin luonteenomainen piirre olivat ulkomaisten kapitalistien kanssa tietyin myönnytysten tehdyt sopimukset (konessiot). Suurteollisuuden rakentamisen nopeuttamiseksi tehtiin ulkomaisten kapitalistien kanssa sopimuksia, jotta suuria tehtaita olisi saatu pystytetyksi määrättyssä ajassa tai raaka-ainelähteitä käyttöön. Eriässä sellaisessa sopimuksessa oli proletarisen valtion osuus 51% ja ulkomaisen kapitalistin 49%. Nämä konessiot tarjosivat molemmille osapuolille etuja. Lenin sanoi kirjoituksessaan »Elintarvikeverosta» hyvin havainnollisesti ja avoimesti:

”Toimiluvanhaltija on kapitalisti. Hän hoitaa liikeasioita kapitalistisesti, saadakseen voittoa, hän suostuu sopimukseen proletarisen vallan kanssa saadakseen ylimääräistä tavallista korkeampaa liikevoittoa tai saadakseen sellaisia raaka-aineita, joita hänen on muuten mahdoton tai hyvin vaikea hankkia. Neuvostovalta saa hyötyä tuotantovoimien kehityksen muodossa, tuotteiden määrän lisääntymisenä heti tai hyvin lyhyessä ajassa . . . ”Juurruttamalla” valtiokapitalismia toimilupayritysten muodossa Neuvostovalta lujittaa suurtuotantoa pientuotantoa vastaan, kehittyneintä tuotantoa käsityötuotantoa vastaan, lisää hallussaan olevaa suurteollisuuden tuotteiden määrää (Neuvostovalalle

tuleva määräosa tuotteista), lujittaa valtiojohtoisesti järjestettyjä taloudellisia suhteita pikkuporvarillis-anarkististen suhteiden vastapainoksi . . . Sen seikan määrittely, missä määrin ja minkälaisien ehtojen vallitessa toimitiluvat ovat meille edullisia ja vaarattomia, riippuu voimasuhteista ja se ratkaistaan taistelussa, sillä toimitilupa on niin ikään taistelua, luokkataistelun jatkumista toisessa muodossa eikä missään tapauksessa luokkataistelun vaihtamista luokkarauhaan. Taistelukeinot osoittaa käytäntö.”¹³⁴⁾

Tästä ilmenee yksiselitteisesti, että Lenin ja Bolshevikkipuolue olivat täysin tietoisia NEP:in vaaroista. Nyt käytiin uudenlaatuista luokkataistelua jossa alusta alkaen oli kyse siitä ”kuka voittaa kenet”. Lenin esitti silloin että oli välttämätöntä, osoittaa kansanjoukoille erittäin selvästi, että oli olemassa kapitalismin palauttamisen vaara ja julistaa avoimesti, että NEP oli väliaikainen askel taaksepäin. Hän korostaa, että ”mitä tietoisemmin, mitä yksimielisemmin, mitä ennakkoluulottomin tämän taka-askeleen toteuttamme, sitä nopeammin se voidaan poistaa, sitä varmempi, nopeampi ja laajempi tulee sen jälkeen meidän voitokas esinmarssimme olemaan”. Lenin selittää voitonvarmana kaikille puolueessa olleille opportunistisille aineksille, jotka näkivät NEP:issä vain taka-askeleen, että NEP on uuden sosialistisen kukoistuksen lähtökohta. Jo 11. edustajakokouksessa maaliskuussa 1922 Lenin saattoi vakuuttaa:

”Olemme perääntyneet vuoden. Nyt meidän on sanottava puolueen nimessä: riittää! Tavoite, johon perääntymisellä pyrittiin, on saavutettu. Tämä kausi on päättymässä tai jo päättynyt. Nyt on edessä toinen tavoite — voimien uudelleenryhmittäminen.”¹³⁵⁾

Ja he ryhmittivät uudelleen nämä voimat ja rakensivat sosialistisia askel askeleelta siitä huolimatta että maa ja suurin osa sen väestöstä oli takapajuisella tasolla, huolimatta kaikista kotimaisen ja ulkomaisen kapitalismin taholta uhkaavista vaaroista, sabotaašeista ja vastavallankumouksellisista vehkeilyistä, trotskistisistä ja muista oppositioainesten aikaansaamista juonitteluisista puolue-, valtio- ja talouskoneistossa. Jos nyt vertaamme Leninin ”uutta talouspolitiikkaa” Neuvostoliiton revisionistisen johdon ”uuteen järjestelmään”, emme voi löytää mitään yhtäläisyyksiä näiden

kahden välillä.

Leninin uuden talouspolitiikan lähtökohta oli sodan ja sisällissodan tuhoamantuotannon perustuksissa, murskatussa taloudessa, vastavallankumouksellisissa sabotoinneissa, "sotakommunismiin" kestäättömässä politiikassa, kansanjoukkojen hädässä ja kurjuudessa, siinä että kansa näki nälkää ja eli köyhyudessa kun taas muutamat pystyivät keinottelemaan ja rikastuivat jatkuvasti. Tästä epätoivoisesta tilanteesta oli päästävä mahdollisimman pian tekemällä pienteollisuuden omistajille ja talonpojille myönnytyksiä yksityisomistukseen pohjautuvan tuotannon ja vapaakaupan sallimisen muodossa. Tuhoatuneen suurteollisuuden jälleenrakentaminen ja raaka-ainelähteiden käyttö voitiin turvata silloisissa olosuhteissa vain ulkomaisen pääoman avulla, myönnytyssopimusten, konsessioiden avulla. NEP oli vallinneen tilanteen sanelema taka-askel. Revisionistien "uusi talousjärjestelmä" otettiin käyttöön ajankohdانا jolloin toisessa maailmansodassa tuhoatuneiden alueiden jälleenrakentaminen oli jo saatettu loppuun. Michittämättömien alueiden teollisuus ei ollut ainoastaan säilynyt vaurioitta, vaan oli perustana tuhoatuneiden tehtaiden jälleenrakentamisessa. "Uuden talousjärjestelmän" käyttöönotto ei siis johtunut talouselämän huonosta tilasta. Päin vastoin, taloudellinen perusta oli hyvä ja vankka. Kapitalismin palauttaminen ei siis ollut mikään taktinen taka-askel, vaan sosialismin hylkäämistä tietoisesti.

NEP:ssä johdettiin kapitalismin kehittyminen sosialismin uumaan ja se oli koko ajan proletariaatin diktatuurin valvonnalaista. Kapitalistien kanssa tehdyt konsessiot perustuivat aikamääräisesti rajoitettuihin sopimuksiin; pystytetyt suurtehtaat siirtyivät muutaman vuoden jälkeen kokonaan sosialistisen valtion omistukseen. Myös yksityinen teollisuus- ja maataloustuotanto ja vapaa kauppa olivat ajallisesti tiukasti rajoitettuja. Ne lakkautettiin kun osuuskunnallinen tuotanto pääsi vauhtiin ja kauppaa alettiin käydä valtion kautta.

Revisionistien "uusi talousjärjestelmä" ei ole proletariaatin diktatuurin valvonnan alainen. Proletariaatin diktatuuri lakkautettiin jo aikaisemmin ja se korvattiin uuden porvarillisen luokan herruudella. Uudentyyppinen kapitalismin palauttaminen ei ole ajallisesti rajoitettu, vaan pitkäaikainen, määräämättömän ajan kestävä toimenpide. Osa neuvostotaloustieteilijöistä on sitä mieltä, että "talousuudistus" olisi jo päättymässä. Useimmat sitä vastoin vakuuttavat, että uusien tavoitelukujen ja aineellisten kannustemenetelmien käyttöönotto ovat vasta vain koko työn organisatorinen ja

menetelmällinen perusta.

”Tämä ryhmä on myös sitä mieltä, että talousuudistus tulee kestävänsä vielä monia vuosia, ja että ne erinomaiset saavutukset, joista jo nyt on näkyvissä merkkejä, merkitsevät vasta alkua tehokkaalle kehitykselle, joka talousuudistukseen sisältyy ja jota siltä täydellä syystä voidaan odottaa. Mielestäni tämä toinen näkökanta vastaa paremmin todellisuutta”.¹⁰⁶

lausui neuvostoliittolainen taloustieteen professori Birman artikkelissaan »Neljä vuotta talousuudistuksen jälkeen» aikakauslehdessä »Neuvostoliitto tänään» 16.9.1969. Artikkelin kirjoittajan mukaan ei kapitalistinen kehitys Neuvostoliitossa ole vielä lähelläkään huippua.

NEP oli keino koko väestön elinolosuhteiden parantamiseksi. Jotta pystyttiin tuottamaan enemmän elintarvikkeita, oli ensiksi autettava maanviljelijöitä. Se tapahtui suosimalla pienteollisuusyrityksiä ja saattamalla voimaan vapaa kaupankäynti.

”Uusi talousjärjestelmä” taas on keino, jolla taataan uudelle porvaristolle sen pikkuporvarilliset elämäntavat ja etuoikeudet. Se tapahtuu työväenluokan riistoa voimistamalla ja ottamalla yritysten päämääräksi mahdollisimman suurten voittojen saavuttaminen. Tämä toteutetaan kuten yksityisomistukseen perustuvassa kapitalismissakin, aineellisten kiihokkeiden avulla, jotka hoputtavat mahdollisimman tehokkaisiin suorituksiin.

Tilapäisenä taka-askeleena NEP merkitsi kapitalismin palautuksen vaaraa. Lenin piti velvollisuutenaan tehdä kansanjoukot tästä vaarasta tietoisiksi ja järjestää kansanjoukkojen alhaalta päin suorittama valvonta. Työväenluokan harjoittama vallankäyttö ja valvonta ovat se ase, jolla tämä vaara torjutaan vähän kerrassaan ja varmistetaan sosialismin keskeytymätön rakentaminen.

Revisionistinen johto salasi kapitalismin palauttamisen ja otti käyttöön ilmaisan ”uusi talousjärjestelmä”. Se salasi kansanjoukoilta tämän toimenpiteen todellisen merkityksen, proletariaatin diktatuurin lakkauttamisen tunnukseksi ”koko kansan valtiosta”.

Leninin harjoittama ”uusi talouspolitiikka” johon sisältyy kapitalismin palauttamisen vaara ja revisionistien ajama ”uusi talousjärjestelmä”, joka on keino kapitalismin palauttamiseksi, eroavat toisistaan perustavanlaatuisesti.

Proletariaatin diktatuurin ja kansanjoukkojen valvonnan alainen "uusi talousjärjestelmä" ja uuden porvariston ja byrokraattier valvonnan alainen "uusi talousjärjestelmä" eroavat samoin toisistaan ratkaisevasti.

"Uusi talouspolitiikka", joka oli keino koko yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämiseksi ja "uusi talousjärjestelmä", joka on keino uuden byrokraattis-kapitalistisen luokan etuoikeuksien säilyttämiseksi ja laajentamiseksi, eroavat myös toisistaan ratkaisevasti. Ne eivät vain eroa toisistaan, vaan niiden välillä on sovittamaton ristiriita — kapitalismin ja sosialismin välinen ristiriita.

4. Neuvostoliiton työväenluokan riihtoa kovennetaan

Neuvostoliittolaisten lähteiden mukaan työskenteli vuoden 1969 loppuun mennessä 36000 teollisuusyritystä kapitalistisen uuden talousjärjestelmän puitteissa. Nämä yritykset tuottivat vuonna 1969 83,6% koko tuotannosta ja yli 91% kokonaisvoitosta. Viisi-vuotiskaudella 1971-75 siirrytään Kosyginin NKP:n 24. edustajakokouksessa pitämän puheen mukaan "aineellisen tuotannon kaikkien alojen ja palvelusalan itsekannattavissa laitoksissa ja järjestöissä lopullisesti uuteen suunnittelu- ja kannustejärjestelmään". (NKP:n 24 edustajakokous, s. 242.)

Tilastollisen vuosikirjan «Narodnoje hozjaistvo SSSR 1969 godu» mukaan kirjattiin aineellisten kiihokkeiden rahastoihin 13% kaikista valtion yritysten tuottamista voitoista (s. 742). Vielä vuonna 1960 meni kannusterahastoihin vain 5% voitoista. On kuitenkin huomattava, että nämä luvut koskevat kaikkia yrityksiä (siis myös niitä, joihin uutta talousjärjestelmää ei ole vielä sovellettu). Sen sijaan talousuudistuksen "malliyrityksissä" käytetään kannusteisiin huomattavasti suurempi osa voitoista, useissa tapauksissa jopa 50%. Kun (saman lähteen mukaan) toimitettiin vuonna 1969 vielä keskimäärin 61% voitoista valtiolle, niin "edistyneet" teollisuusyhtymät kuten Lomo-tehtaat ja Svetlana-tehtaat Leningradissa toimittivat voitoistaan valtiolle samana vuonna vain 24,5% sekä 36,6%. («Voprosy Ekonomiki» 11/70) Voimme myös varmuudella olettaa, että uudistuksen jatkuessa yhä suurempia osia voitoista tulee jäämään yrityksiin ja siellä eritoten kiihokerahastoihin.

Koko revisionistinen lehdistö kuvaa talousuudistuksen vaikutuksia suurenmotiseksi ja tekee tavantakaa uusia ehdotuksia, kuin-

ka palauttaa kapitalismia yhä laajemmalti, kuinka nostaa voittoja yhä korkeammiksi ja parannella kiihokejärjestelmää. Neuvostorevisionistit ovat laskeneet, että "yhden prosenttiyksikön nousu tuotavuudessa merkitsee noin 3,5 miljardin ruplan arvoista lisäystä vuosituotantoon", (Neuvostoliitto Tänään, 16.4.1971), jotta johtajien "aloitteellisuus" saisi mahdollisimman vapaat puitteet, annettiin »Määräyksissä valtion tehdaslaitoksia varten» vuodelta 1966 yrityksille jopa oikeus myydä "ylimääräisiä" koneita, kuljetuskalustoa, raaka-aineita jne. aivan omin päin. He voivat myös muitta mutkitta vaihtaa rahaksi tuotantovälineet, jotka yritykset ovat saaneet valtiolta. Jo useita vuosia sitten pystytettiin Gorkiin ja Sverdlovskiin tuotantovälinemarkkinat, joille tuli tehtaista edustajia ympäri maata ostamaan tai muuttamaan rahaksi valtionomaisuutta. Tällaisissa oloissa joutuvat tuotantovälineet usein sellaisten yksityishenkilöiden käsiin, jotka käyttivät niitä perustaakseen "maalalaisia" tehtaita.

Mutta revisionistit eivät ole aivan tyytyväisiä tähänastisen "talousuudistuksen" saavutuksiin. He kokeilevat nyt uusia menetelmiä, joiden avulla voitot nostetaan korkeuksiin. Uuden porvariston keskuudessa on herättänyt erittäin paljon huomiota ja ihailua "Stshekino-kokeilu". Se aloitettiin vuonna 1967 Stshekinon kemiallisessa tehtaassa ja se on laajennettu koskemaan satoja yrityksiä.

Koko juttu on melko yksinkertainen. Neuvostoliiton laissa säädetään että jos työntekijä syystä tai toisesta jättää paikkansa, vähenee valtion määräämän palkkarahaston suuruus vastaavasti automaattisesti. Sen sijaan Stshekinon mallin mukaan toimivissa yrityksissä palkkarahastojen suuruus pysyy vastaavissa tapauksissa ennallaan ja ylijäämä sijoitetaan aineellisten kiihokkeiden rahastoon.

Tämän uuden rikastumisen lähteen löydettyään ovat yritysten johtajat lyhyen ajanjakson kuluessa sanoneet irti joukoittain työllisiä voidakseen siten panna heidän palkkansa omiin taskuihinsa. Yrityksiin jääneiden työlläisten on siksi täytynyt lisätä työsuorituksiaan vastaavasti, useissa tapauksissa jopa opetella uusia ammatteja tai hankkia lisäkoulutusta muulla tavoin.

"Päätettiin myöntää lisäpalkkioita niille, jotka olivat niin kykeneviä, että pystyivät toimessaan harjoittamaan jotain sivuammattia tai hoitamaan kahta tai useampaa konetta yhtä aikaa." («Neuvostoliitto Tänään» 16.12.-69. Lihavointi toimituksen.)¹²⁷

Esimerkiksi mekaanikot joutuivat siten ottamaan huolekseen myös tehdaskoneiden valvonnan ja käytön. Se merkitsee työn tuottavuuden nousua pääasiallisesti kiristyneen työtahdin avulla. Kapitalistiset yritysten johtajat osasivat ovelasti "hoputtaa" työläisiä suurempiin työsuorituksiin erottamisuhkailujen ja toisaalta palkankorotuslupausten avulla, niin että tuotanto kyseisissä yrityksissä on irtisanomisista huolimatta kohonnut voimakkaasti:

Antakaamme P. Scharovin, Stshekinon kemiallisten tehtaiden johtajan sanoa sanansa. Hän kirjoitti «Pravdassa» 30.11.1968:

"On osoittanut, että nostettaessa tuotantoa suunnitelman mukaisesti 70 prosentilla viisivuotiskauden loppuun mennessä voidaan noin 800 työläistä sekä 230 insinööriä ja tekniikkaa vapauttaa tehtävistään. Tämä merkitsee noin miljoonan ruplan vuotuista säästöä palkkakustannuksissa. Koska palkkarahaston suuruus säilyy muuttumattomana viisivuotiskauden loppuun saakka kokeiluolosuhteista johtuen ja on yrityksen vapasti hallittavissa, saavat työntekijät huomattavan suuren voiton." ³⁸⁾

Miten nyt on tämän kaivostyöläisten saaman "huomattavan voiton" laita? Scharov vastaa herttaisen avoimesti:

"Työntekijöiden rasitus ja työtahdin kiristyminen ovat lisääntyneet huomattavasti. Onko tästä jotakin aineellista haittaa työntekijöille? Ei suinkaan. Yli 13000 työntekijää saa lisäpalkkioita. Niihin käytetään kuukausittain 15 200 ruplaa. Palkkalisien suuruus on jopa 30 % palkasta, korjauspajojen sepillä noin 20 %. Työssä on vähemmän väkeä mutta työ sujuu paljon joutuisammin." (Lihavointi toimituksen). ³⁹⁾

Hyvitetäänkö siis työtahdin kiristyminen kasvavien tulojen avulla? Asia ei aivan siltä näytä «Neuvostoliitto tänään» - lehden joulukuun 16. päivän numeron mukaan. Sillä tammikuun 1. päivään mennessä nousi tuotanto Stshekinossa 73.3% vuoteen 1966 verrattuna, työn tuottavuus taas 87%. Samaan aikaan kohosivat palkat keskimäärin vain 24.5%. Sen lisäksi erotettiin hieman yli vuoden kuluessa 800 työntekijää. Työläisten saamat "kannusteet" eivät siis ole missään suhteessa lisääntyvään työtahdin kiristymiseen ja heidän työvoimansa loppuun kuluttamiseen.

Muissa kokeiluun osallistuneissa tehtaissa olosuhteet ovat aivan samanlaiset. Eräässä omskilaisessa tehtaassa päätettiin erottaa kolmen vuoden aikana 1300 työntekijää. Työpaikkansa säilyttäneiden täytyi kohottaa tuotantoa 40 prosentilla ja työn tuottavuutta 47 prosentilla. Mutta palkankorotukset olivat suuruudeltaan vain n. 27%. (ks. «Pravda» 14.2.1970)

On sitä paitsi huomattava, että neuvostoliittolainen propaganda ei millään tavoin salaile näitä toimenpiteitä. Päin vastoin, se esittää ne loistavina esimerkkeinä "socialismin" rakentamisesta, ja valitsee, että useissa yrityksissä työn tuottavuuden nousu seuraa vasta palkankorotusten jälkeen, kuten sanonta kuuluu. Eikö tällainen ole puhtaaksi viljeltyä kapitalismin logiikkaa?

Yliä huonommassa asemassa kuin ne, jotka ovat joutuneet kiristyneen työtahdin uhreiksi, ovat työntekijät, jotka ovat kapitalistisen rationalisoinnin tuloksena menettäneet työpaikkansa. Scharov itse ilmaisee asian kynnisesti edellä mainitussa artikkelissaan:

"On melkoisen vaikea saada aikaan sellaisia järjestelyjä, että jonkun työntekijän vaihtaessa työpaikkaa ja astuessa uuteen toimeen hänen mielialansa (H) ei kärsisi siitä".⁽⁴⁰⁾

Tähän saakka lienevät kaikki kokeilun kuluessa työpaikkansa menettäneet saaneet uuden. Mutta ei ole varmaa, onko heidän tulotasonsa yhtä hyvä kuin ennen. Eräissä tapauksissa on työläisten täytynyt muuttaa muualle asumaan, millä ei Neuvostoliiton katastrofaalisen asuntotilanteen huomioon ottaen liene ollut kovinkaan mieluisia seurauksia.

Nousee mieleen kysymys: millaiset tulevat näkymät olemaan, kun näissä kokeissa aikaansaatuja olosuhteita ja ehtoja aletaan soveltaa kaikissa Neuvostoliiton tehdaslaitoksissa? Silloin koittaa epäilemättä päivä, jolloin "ylimääräistä" työvoimaa ei enää voida siirtää muihin yrityksiin. Tämän myöntää jopa neuvostoliittolainen taloustieteilijä Birman itse, kun hän 16.9.1969 lehdessä «Neuvostoliitto tänään» kirjoittaa:

"On myös kiisteltä paljon työvoiman ongelmasta. Eräät neuvostoliittolaiset talousasiantuntijat ovat sitä mieltä, että lähitulevaisuudessa tulee olemaan puutetta työvoimasta, erityisesti erityisalojen työntekijöistä. Toiset taas, joihin minäkin kuulun, ovat vakuuttuneita siitä, että työvoiman ylläpitoa tulee esiintymään."⁽⁴¹⁾

Kun kapitalistiset lainalaisuudet on ensin saatettu voimaan talouselämän alalla, ne alkavat myös vaikuttaa kaikkine seurausilmiöineen. Siperialaisessa puolen miljoonan asukkaan Novokuznetskin teollisuuskaupungissa etsii («Komsomolskaja Pravda» 7.10.70 mukaan) viisi prosenttia täysi-ikäisestä väestöstä jatkuvasti työttä.

Jugoslaviassa, jossa kapitalismin palauttaminen alkoi kaikkein varhain ja jossa kaikkia kapitalismin seurausilmiöitä esiintyy runsain mitoin, on jatkuvasti yli 300 000 työttöntä. Titon revisionistinen joukko antaa häikäilemättömästi näiden työntekijöiden joukosta ulkomaisten kapitalistien riiston kohteeksi. Niinpä yksin Saksan Liittotasavallassa työskentelee noin 500 000 jugoslavaa. Yhteensä siis runsaasti yli 800 000 työlläistä on joutunut vetäytymään pois tuotantoprosessista Jugoslaviassa.

Shtshekinon kokeilu tarjoaa uusille kapitalistisille vallanpitäjille loistavia näköaloja yhä suurempien voittojen puristamiseen Neuvostoliiton työväenluokasta. Sen sijaan Neuvostoliiton proletariaatille se osoittaa säälimättömästi kapitalismin palauttamisen näköalat: työtahdin kiristymisen, pelon työpaikan menettämisestä, työttömyyden. Kun kapitalistinen voittoperiaate on uudelleen otettu käyttöön, se tuo väistämättä mukanaan kaikki kapitalismin välttämättömät pahat ja lieveilmiöt.

Miten suuren merkityksen Neuvostoliiton johto Shtshekinon kokeilulle antaa, käy ilmi Breznev'n lausumasta 24. edustajakokouksessa:

”Kuten Shtshekinon kemiallisen tehdaslaitoksen kokemus osoittaa, on tarkoituksenmukaista antaa tuotantolaitoksille laajemmat mahdollisuudet niiden työntekijöiden ja työkyntien kannustamiseen, jotka antavat suurimman panoksen tuotannon kehittämiseen, tekevät rinnakkain useimpien ammattien työtä, suhtautuvat isännän lailla, vaalivasti yhteiskunnalliseen rikkauteen. Työntekijöiden aineellisen kiinnostuksen voimistuminen tulee käydä käsi kädessä moraalisten työ kannusteluiden laajemman käytön kanssa.”¹⁴²

Breznev ei käsitä tai ei halua käsittää, että aineelliset kiihokkeet vievät työllisiä tuotannosta yhä enemmän. Aivan kuten yksityisomistukseen pohjautuvassa kapitalismissa luovat työlläiset byrokrattisessakin kapitalismissa rikkaudet, mutta valta on hallit-

sevalla uudella porvaristolla. Kehittyneessä sosialistisessa taloudessa on työläisten sosialistinen tietoisuus tuotantoa eteenpäin vievä päävoima. Työläiset ovat sisimmässään ja tietoisesti sitoutuneita tuotantoon ja yhtä sen kanssa, koska työnteko on tarve ja koko yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämiseen tähtäävää toimintaa.

Kapitalismin palauttamisen jälkeen Neuvostoliitossa tehtiin aineellisista kiihokkeista tuotantoa eteenpäin vievä voima. Tämän seurauksena työläiset ovat vieraantuneet tuotannosta, aivan kuten on asianlaita yksityisomistukseen perustuvassa kapitalismissakin. Työnteko "ei sen vuoksi ole enää tarpeen tyydyttämistä, vaan se on vain keino, jolla työn ulkopuoliset tarpeet tyydytetään" (Karl Marx «Pariisin Kommunaanin käsikirjoituksissa»)

III REVISIONISTIT LAKKAUTTAVAT SOSIALISTISEN JAKOPERIAATTEEN

1. Mihin revisionistit pyrkivät uudella aineellisten kiihokkeiden järjestelmällään?

Tähän asti olemme tarkastelleet uutta aineellisten kiihokkeiden järjestelmää vain yhdestä näkökuimasta. Olemme nähneet sen keino-na voiton olemuksen ja merkityksen muuttamiseksi ja rikkauksien hankkimiseksi yksittäisten yritysten porvarillisille toimihenkilöille. Tämä on kuitenkin vain asian toinen puoli. Aineelliset kiihokkeet eivät määrää ainoastaan yritysten johtajien ja muiden johtoasemassa olevien virkamiesten ansiotasoa, vaan myös tavallisten työläisten ja alempien virkamiesten palkat. Niihin rikkauksiin verrattuna, joita johtajat kahmivat taskuihinsa, saavat työläiset vain vähäisiä muruja. Mutta nämä "murut" muodostavat huomattavat osan yksittäisen työläisen palkasta. «Pravda» kertoi 17.5. 1967 eräässä artikkelissaan yrityksestä, jota se piti uudelle neuvostotaloudelle tyypillisenä, että valtaosan sen työntekijöistä saa palkkioita, joiden suuruus on 40-100% palkasta. Se merkitsee, että työläisen peruspalkka on alusta pitäen asetettu niin alhaiseksi, että työläisten on välttämättä saatava ylimääräisiä palkkioita. Aineelliset kiihokkeet eivät siis ole ylellisyyttä, vaan välttämättömyys. "Erikoissuoritukset", joita neuvostotyöläisten nyt on saatava aikaan, ovat yhtä pakollisia ja välttämättömiä kuin meillä ylityötunnit tai muut vastaavat lisäsuoritukset. Aineellisten kiihokkeiden järjestelmä on siis hiostusjärjestelmä, jonka puitteissa työläiset pakotetaan kohottamaan työsuorituksiaan.

Korostimme jo aikaisemmin, että huolimatta desentralisoinnin

voimakkaasta korostumisesta Neuvostoliiton kapitalismi on kuitenkin **valtiomonopolistista** kapitalismia. Uuden porvariston pääasiallisia rikkauten lähtelmiä eivät suinkaan ole palkkiot ja yksittäisistä yrityksistä saadut voitot, vaan keskitetty valtiontalous. Siksi Kosygin korostaa puheessaan NKP:n 24. edustajakokouksessa:

”Me pidämme liikevoittoa ja kannattavuutta tuotantolaitosten ja yhtymien tuotannon tehokkuuden tärkeinä osoittimina. Samalla liikevoitto on paitsi tuotantolaitosten ja yhtymien omien varantojen peruslähde, myös valtion budjettitulojen tärkein lähde.” (43)

Uuden porvariston huippukerroksen edustajia eivät suinkaan ole johtajat ja päälliköt, jotka kahmivat voittoja yrityksistä, vaan ne toimihenkilöt, poliitikot ja teknokraatit puolue-, valtio- ja talouskoneistossa, jotka istuvat Moskovassa tai muissa keskuspaikoissa ja ”kuorivat kerman” valtion kassasta. Loisteliaat asunnot Moskovan esikaupunkialueilla tai ruhtinaalliset huvilat tietyissä kaupunginosissa, ”ammattietuna” käyttöön saadut autot autonkuljettajineen, yksityisklubit, yläluokalle tarkoitettut ostospaikat, parantolat, lomakeskukset ja ”akateemikoille” ja ”tiedemiehille” tarkoitettut asuma-alueet — kaikki nämä etuoikeudet, korkeiden palkkojen ohella, rahoitetaan keskustaloudesta käsin.

Pystyäkseen pitämään yllä uutta riihostajärjestelmäänsä tämä byrokraattinen monopoliporvaristo tarvitsee liittolaisia ja apureita. Ne miljoonat ihmiset, jotka ovat innostuneesti ja uhrautuvalaisesti työskennelleet **socialismin rakentamisen hyväksi**, eivät pitkällä tähtäimellä tule työskentelemään samalla tavalla **luodakseen voittoa porvaristolle**. Uusi porvaristo voi pitää järjestelmän toiminnassa vain jos se antaa apureilleen osan voitoista ja pystyy jollakin tavoin sitomaan heidät voiton maksimointijärjestelmään.

Tällaisen lahjonnan kohteeksi joutuvat ensi sijassa yritysten johtajat sekä talous- ja tekniset asiantuntijat, sillä he ovat tärkein yhdysside keskusbyrokratian ja arvot ja voitot luovien yritysten välillä. Sen vuoksi he ovat byrokraattisen monopoliporvariston tärkein liittolainen. Pitääkseen heidät tiukasti ohjaksissaan revisionistiset vallanpitäjät säilyttivät sosialistisen ”nimitysjärjestelmän”, jonka mukaan tärkeimpien yritysten ylin johto nimetään suoraan puolueen johtoelimistä. Sosialismissa tämä on keino, jonka avulla proletariaatin puolue valvoo taloutta. Mutta nykyään, uuden kapitalistisen järjestelmän vallitessa, se on keino, jonka avulla byrok-

raattinen monopoliporvaristo ja sen apurit pitivät talouden tiukasti ohjaksissaan. Samalla tavallisten byrokraattien ja teknokraattien elintaso lähestyy monopoliporvariston elintasoa, sillä he saavat pistää omiin taskuihinsa yhä suuremman osan siitä voitosta, joka heidän "omissa" yrityksissään luodaan.

Paikalliset talouselämän johtohenkilöt ovat uuden monopoliporvariston päällittäjiä. Ja vaikkakin he pistävät taskuunsa osan niistä rahavaroista, jotka oikeastaan on tarkoitettu kaikkein korkeimmille "pomoille", he ovat kuitenkin näiden luotettavia apulaisia.

Ketä uusi monopoliporvaristo pelkää? Se pelkää työväenluokkaa. Sillä juuri neuvostotyöläiset veivät Leninin johdolla voittoon suuren Lokakuun vallankumouksen, juuri neuvostotyöläiset löivät Stalinin johdolla takaisin fasistiset hyökkääjät. Uusi monopoliporvaristo käyttää kaikkia keinoja, petoksesta avoimeen terroriin, alistaakseen heidät valtaansa. Se harjoittaa ennenkuulumatonta demagogiaa. Se yrittää saada uuden tyypin kapitalisminsa käymään sosialismista ja itsensä kommunisteista. Samaan aikaan se harjoittaa alhaista panettelua todella sosialistisia maita ja kommunisteja kohtaan. Samanaikaisesti se yrittää sitoa työläiset "uuteen järjestelmään" antamalla työläisille pieniä muruja voitoista. Revisionistit yrittävät lahjoa ja hajottaa työläisten rivejä jakamalla heille voitosta eri suuria pikku osasia. Tällä tavoin osa työläisistä rappeutetaan ja muutetaan työläisaristokratiaksi. Ottakaamme eräs esimerkki: «Neuvostoliitto tänään» kertoo 16.1. 1971 artikkelissaan «Uusien menetelmien tuloksia» eräästä ammattitaitoisesta työläisestä:

"Ansaitseen erittäin hyvin" sanoi sorvari Juri Karasjov. "Tariffipalkkaan lisätään mitä erilaisimpia erityispalkkioita. Esimerkiksi viime vuonna ylitin joka kuukausi tuotantosuunnitelman, siitä saan lisäpalkkioina 25 % kuukausipalkasta. Tämän lisäksi tein täysin virheetöntä työtä, siitä koitui 15 %. Uusien mallien valmistuksesta maksettiin 50 ruplaa. Kun valtio antoi meille tunnustuksen saavutuksistamme, saivat kaikki osalliset 25 ruplan suuruisen palkkion. Vuonna 1970 sain työn kautta asunnon vastavalmistuneesta talosta. Vietin lomani perheineni tehtaamme lomakylässä. Ammattikurssit, jotka maksavat tavallisesti 120 ruplaa, maksoivat minulle vain 40, loput maksoi ammattiyhdistys. Kaiken kaikkiaan sain viime vuonna tavallisen kuukausi-

palkan lisäksi yli 1000 ruplaa palkkioina ja tunnustuspalkkioina.” (44)

”Tämä on esimerkiksi monelle”, sanotaan artikkelin lopussa. Tämän lisäksi täytyy muistaa, että keskimääräispalkka tulee seuraavalla viisivuotiskaudella nousemaan aina 150 ruplaan kuukaudessa. Työläisaristokratian luomisella Neuvostoliittoon on vain yksi tarkoitus: hajottaa työväenluokan rivejä.

Samaan tähtää myös 24 palkkaluokkaa sisältävä monimutkainen palkkajärjestelmä (kts. taulukko III). Taulukon antamien tietojen mukaan on alhaisin peruspalkka noin 48 ruplaa. Vähimmäispalkka, palkkiot mukaan luettuna, oli 60 ruplaa kuussa. 24. edustajakokouksen päätöksen mukaan se tullaan nostamaan 70 ruplaan — mutta ei suinkaan heti vaan vähitellen:

- 1971 korotetaan keskipalkattujen rautatien työläisten, ja toimihenkilöiden tariffi- ja virkapalkkoja.
- 1972 korotetaan keskipalkattujen työläisten ja toimihenkilöiden tariffi- ja virkapalkkoja Peräpohjolan alueella ja niihin verrattavilla seuduilla, Euroopan puoleisilla pohjois-alueilla, Kaukoidässä, Itä- ja Länsi-siperiassa ja Uralilla.
- 1973 korotetaan keskipalkattujen työläisten ja toimihenkilöiden tariffi- ja virkapalkkoja tuotannollisilla aloilla Kazahstanissa, Keski-Aasiassa, Volgan varrella, Volgan-Vjatkan alueella ja Donbassilla.
- 1974 saatetaan loppuun tuotannossa työskentelevien keskipalkattujen työläisten ja toimihenkilöiden tariffi- ja virkapalkkojen korotus.
- 1975 suoritetaan loppuun uuden palkkaminimin voimaansaattaminen ja keskipalkattujen työläisten ja toimihenkilöiden tariffi- ja virkapalkkojen korotus.

(Lähde: NKP:n 24. edustajakokous- pääselostukset ja tärkeimmät päätökset s. 255-257)

Kuluvalle viisivuotiskaudella (1971-1975) tulevat Breznevän 24. edustajakokouksessa esittämän toimintakertomuksen mukaan työläisten ja virkamiesten keskimääräiset kuukausipalkat nousemaan 146-149 ruplaan sekä kolhoosilaisten työpalkat 98 ruplaan. (NKP:n 24. edustajakokous, s. 59) Vaikkakaan näitä palkkoja ei voida välittömästi verrata lännen kapitalistisissa maissa maksettuihin palkkoihin — näin voitaisiin tehdä, jos laskettaisiin reaalityön palkan suuruus (reaalityön palkka on ostovoiman mittari) — on työläisten ja alemman virkamieskunnan palkkataso niin alhainen, että se on edistänyt aineellisten kiihokkeiden käyttöön tuloa. Tämä erityisesti siksi, että ne ovat ainoa kannuste.

Jotta kapitalismin palauttaminen sujuisi kitkattomammin, yhdistettiin aineelliset kiihokkeet voitontavoitteluun. Mitä suurempi voitto, sitä suurempi aineellisten kiihokkeiden rahasto. A. Omarow toteaa sen odella mainitussa kirjassaan:

”Jokainen prosentti, jonka voitto (myynti) nousee edelliseen vuoteen verrattuna, ja jokainen prosentti, jolla suunnitelman määräämä tuotanto ylitetään, merkitsee että yrityksen vuosisuunnitelmassa määrätty osa voitosta siirretään ”kannusterahastoon”...

Mikäli suunniteltuja voitto- tai myyntitavoittelukuja ei pystytä täyttämään vähennetään kannusterahastoon tulevasta varoista tietty prosentuaalinen osuus...”⁴⁸

24-luokkainen palkkajärjestelmä ei ole työläisten etujen mukaista. Työväenliike on kapitalistisissa maissa aina vastustanut moniluokkaisia palkkausjärjestelyjä. Mitä enemmän palkkaluokkia, sitä monimutkaisempi ja hämärämpi koko palkkausjärjestelmä, sitä helpompi asettaa työläiset toisiaan vastaan ja siirtää ”hankalat” työntekijät alemmalle palkkatasolle. Lyhyesti sanottuna: mitä enemmän palkkatasoja, sitä helpompaa riisto.

2. Aineelliset kiihokkeet — keino työläisten lahjomiseksi

Sosialistinen jakoperiaate on kiteytettyä lauseeseen ”**Jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle ansionsa mukaan**”. Karl Marx sanoo »Gothan ohjelman arvostelussa»

”Tämän mukaisesti kukin yksityinen tuottaja saa yhteiskunnalta — näiden vähennysten jälkeen — takaisin täsmälleen niin paljon, kuin hän sille antaa. Se, minkä hän on sille antanut, muodostaa hänen yksilöllisen työosuutensa. Esimerkiksi yhteiskunnallinen työpäivä on yksilöiden työtuntien summa; kunkin tuottajan yksilöllinen työaika on hänen suorittamansa osa yhteiskunnallisesta työpäivästä, hänen osuutensa siihen. Hän saa yhteiskunnalta kuitenkin siitä, että hän on suorittanut niin ja niin paljon työtä (sen jälkeen kun hänen työstään on vähennetty yhteiskunnalliseen varantoon menevä osa), ja esittämällä tämän kuitenkin hän saa yhteiskunnan varastosta kulustushyödykkeitä aivan yhtä suuren työmäärän arvosta. Sen työmäärän minkä hän on tietystä muodossa antanut yhteiskunnalle, hän saa takaisin toisessa muodossa.” (46)

Niin kauan kuin ollaan kommunismin ensimmäisessä vaiheessa, niin kauan kuin tuotantovoimat eivät vielä ole kehittyneet niin pitkälle, että ihmisten kaikki tarpeet voitaisiin tyydyttää, niin kauan kuin porvarillisen ajattelun jäänteet vaikuttavat ja on vääryyksiä ja petturuutta, on kulutustavaroiden jako yksilön suorittaman työn mukaan ainoa mahdollinen jakoperiaate.

Sitä vastoin kommunistisessa yhteiskunnassa, ”sen jälkeen kun työstä ei ole tullut vain elämisen keino vaan ensimmäinen elämisen tarve”, ja ”kaikki yhteiskunnallisen rikkauden lähteet virtaavat täysinä”, voidaan siirtyä kommunistiseen jakoperiaatteeseen ”jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeensa mukaan”. Koska yksi sosialismin päätehtävistä on myös kasvattaa työläiset uuteen kommunistiseen työmoraaliin ja päästä näin vähitellen kommunistiseen jakoperiaatteeseen, tulee sosialismissa säilymään jakoperiaate, jonka mukaan yksilö palkitaan suoristustensa mukaan. Ennen kaikkea on kyettävä estämään se, että työtätekevät yksilöt tai työtätekevien ryhmät saavat etuoikeuksia tai jäävät vähemmälle osiästä jotka eivät määräydy heidän työsuoritustensa tai joidenkin erityistarpeiden mukaan.

Sosialistisessa Neuvostoliitossa otettiin käyttöön menetelmiä, joiden avulla yksittäisten työläisten palkat pyrittiin saamaan tarkalleen heidän työsuorituksiaan vastaaviksi. Tämän vuoksi tuntipalkka korvattiin yleisesti kappalepalkalla. Käytössä oli myös eräänlainen palkkiojärjestelmä, mutta vain hyvin rajoitetussa muodossa. Tämä järjestelmä takasi sen, että työläiset, jotka tekivät yli-

määräistä työtä, palkittiin myös sitä vastaavasti. Näiden palkintojen suuruus riippui yksittäisten työlläisten tosiasiallisesta työsuorituksista ja vahvisti siten sosialistista jakoperiaatetta.

Nykyrevisionistit uusine "aineellisten kiihokkeiden järjestelmiseen" viittaavata mielellään sosialistiseen jakoperiaatteeeseen, siihen että "ainahan" on ollut erisuuria palkkoja ja jopa palkintoja ja että marxismi-leninismiin klassikot ovat aina kritisoi-neet pikkuporvarillista "samanarvoisuutta" ja kaiken tasavertaistamista. Kaikestättä huolimatta voimme helposti nähdä, että uudella talousjärjestelmällä ei ole mitään tekemistä sosialistisen jakoperiaatteen kanssa. Kuten olemme nähneet, ei "aineellisten kiihokkeiden rahastojen" ja siten myöskään yksittäisten työlläisten saami-en palkkioiden suuruus riipu ratkaisevasti yksilöiden työsuorituksista eikä edes työlläiskollektiivien bruttotuotannon suuruudesta, vaan yksittäisten yritysten tuottamasta voitosta, yrityksen kannattavuudesta. Työlläinen, joka työskentelee enemmän ja paremmin, ei siis enää saa korkeampaa palkkaa, vaan suuruus riippuu siitä, työskenteleekö hän kannattavassa yrityksessä vai ei. Siten voi olla mahdollista, että kaksi työlläistä, joiden työsuoritukset ovat täsmälleen samansuuruiset, saavat aivan erilaista palkkaa vain siksi koska toinen työskentelee nykyaikaisessa ja siten kannattavassa yrityksessä, tai koska toisen yrityksen johtaja on häikäilemätön ja osaa paremmin käyttää uuden kapitalistisen järjestelmän suomia keinoja nostakseen voiton suuruutta tavalla tai toisella.

Silmiinpistävä esimerkki sosialistisen jakoperiaatteen romuttamisen huonoista seurauksista on jatkuva työvoiman siirtyminen paikasta toiseen, jota neuvostolehdistö on valitellut jo vuosikausia. Kun työlläiset saavat työstään paljon suuremman palkan jossakin toisessa, kannattavammassa tehtaassa, on selvää että heitä virtaa jatkuvasti vähemmän kannattavista yrityksistä kannattavampiin. «Pravda» julkaisi 20.1.1971 pitkän artikkelin otsikolla «Miksi ihmiset jättävät työpaikkansa?»

Sitä saatoimme lukea mm.

"Nykyisissä olosuhteissa ei voida pitää normaaleina niitä mittasuhteita, jotka työvoiman virtaus on saavuttanut. Useissa yrityksissä kaaderit vaihtuvat 3/4 vuodessa. Tietenkään tämä työvoiman vaihtuminen ei ole mitkään absoluuttinen, vaan myös laskennallis-tilastollinen ilmiö. Useimmat työlläiset ja toimihenkilöt pysyvät työpaikassaan useita vuosia. Mutta on myös niitä, jotka vaihtavat työpaikkaa useita

kertoja vuodessa." 447)

Tämän jatkuvan työpaikan vaihtamisen perimmäiset syyt eivät suinkaan ole artikkelin kirjoittajalle aivan tuntemattomia:

"Ei voitane pitää oikeutettuna sellaista asiantilaa, että kahdessa lähekkäin sijaitsevassa nykyaikaisessa tehtaassa samanlaista työtä koskevat tariffit ja normit ovat aivan erilaiset. . . . Sanotaan, että tariffien ja normien suhteen vallitsevat erot tulisi poistaa, jotta työläiset voisivat saada korkeampaa palkkaa vaihtaessaan työpaikkaa. Tämä sinänsä oikea ajatus ei kuitenkaan ole ilman muuta toteutuskelpoinen, sillä toteuttamisen tiellä on koko joukko objektiivisia esteitä.

Ensinnäkin tieteellis-tekninen edistys ei vaikuta samanaikaisesti ja samassa määrin tuotannon kaikilla aloilla. Tämä on syynä erilaisiin työolosuhteisiin. Toiseksi on jokaisella tietyllä ajanjaksolla välttämätöntä keskittää ponnistukset kansantalouden sillä hetkellä ratkaisevalle alalle, jolloin työvoiman virtaus kiihtyy tuon alan tarjoamien etujen ansiosta. Ja viimein on myös eroja työpalkan suuruudessa ja henkisten tarpeiden tyydyttämisessä niiden suurten joukkojen keskuudessa, joiden suhteen talousuudistus asettaa rajat niille puitteille joissa jokaisen yksilön palkitseminen riippuu koko kollektiivisen toiminnan menestyksekkyydestä." (lihavointi toimituksen)⁴⁴⁸⁾

Tämä menee niin pitkälle, että yritysten johtajat aivan kuten kapitalistisessa lännessä kosiskelevat työläisiä ja toimihenkilöitä. Artikkelissa sanotaan lisäksi:

"Toiset johtajat nostavat yritystensä työntekijöiden palkkoja yhteiskunnallisesti välttämättömän tason yläpuolelle työvoiman hankkimiseksi ja saavat aika ajoin aikaan eräänlaisen työvoimavirtauksen yritykseen. Mutta silloin nousee palkkataso toisissa tehtaissa ja alkaa vastareaktio. Lyhyesti sanottuna toiset ovat ryhtyneet 'houkuttelemaan' kaadereita pois naapuritehtaista."⁴⁴⁹⁾

Lausunto on valaiseva esimerkki virallisesta revisionistisesta kirjoitustyylistä. Vaikka artikkelin kirjoittaja tuokin selvästi ilmi työ-

paikan vaihtamisen ja "talousuudistuksen" so. kapitalismin palauttamisen välisen yhteyden, ei hän missään vaiheessa aseta talousuudistusta kyseenalaiseksi. Sen sijaan hän vetää hihastaan mustapekkakortin: asiaan ovat syyppälti toisaalta yritysten johtajat, jotka käyttävät "tavallisuudesta poikkeavia" menetelmiä, toisaalta taas työläiset, jotka "vain" ansaitakseen lisää palkkaa siirtyvät työpaikasta toiseen. Niinpä ongelma hänen mukaansa voidaan ratkaista ryhtymällä toisaalta toimenpiteisiin niitä työllisiä kohtaan, jotka vaihtavat usein työpaikkaa, toisaalta "kannustamalla" työllisiä uusin keinoin pysymään työpaikassaan. Tämä toteutetaan siten, että annetaan työllisille erilaisia "työsuhteen kestosta riippuvia etuoikeuksia".

Tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan poista työpaikkavaihdon todellista syytä, joka on siinä, että sosialistiset periaatteet "sama palkka samasta työstä" ja "jokaiselle ansionsa mukaan" on lakkautettu.

Uuden aineellisten kiihokkeiden järjestelmän ainoa päämäärä on sitoa työläiset uuteen mahdollisimman suuren voiton tavoitteeseen perustuvaan talousjärjestelmään, saada heidän henkilökohtaiset tulonsa heijastamaan työpaikkayrityksen tuottaman voiton suuruutta. Revisionistit yrittävät lahjoa työllisiä tai ainakin osaa heistä, saada heidät kiinnostumaan yrityksen voiton maksimoinnista antamalla heille murusia kapitalistisin keinoin saaduista voitoista. He yrittävät luoda kapitalismin palauttamiselle pohjaa työväenluokan keskuudessa lupaamalla työllisille henkilökohtaisia etuja voiton maksimoinnista.

Revisionistit elättelevät jopa toiveunta, että työläiset saataisiin kiinnostumaan kapitalistisen riiston voimistamisesta uuden aineellisten kiihokkeiden järjestelmän avulla. "Saattaisimme asettaa kysymyksen", kirjoittaa Georgij Sofonon «Neuvostoliitto tänään» -lehden numerossa 16.8.1970, "onko jonkin yrityksen johto ylipäättään kiinnostunut siitä, että jokin uudistusehdotus toteutettaisiin yrityksessä, tai otettaisiin käyttöön jokin uusi keksintö, ja täten kohottaa nykyisiä suoritusnormeja ja mahdollisesti vapauttaa työvoimaa" (Lihavointi toimituksen). Hän vakuuttaa että yrityksen johto ottaisi hankkeeseen osaa, koska siten tuotantokustannukset alenisivat ja yrityksen tuottama voitto nousisi, koska "tästä voitosta saisivat osansa kaikki yrityksen työntekijät johtajasta nuorimpaan aputyöntekijään". Aivan oikein, mutta on vain huomattava, että aputyöläinen ansaitsee noin 60-70 ruplaa kuukaudessa, kun taas johtajan ansiot nousevat muutamaan tuhanteen ruplaan. Joh-

taja saa palkkioista suurimman osan, aputyöläinen vain vähäisen. Korottaakseen pientä palkkaansa on tuon nuorimman aputyöläisen useimpien työllisten ja alempien toimihenkilöiden tavoin pakko korottaa suoritusnormeja jatkuvasti jotta voitto ja palkkiot kasvaisivat. Tämä on aitoa kapitalistista riisua jolla ei ole mitään tekemistä sosialistisen jako- ja suoritusperiaatteen kanssa. Mutta jos kaikesta huolimatta pieni palkkaiset työlliset eivät enää saa vastaavasti palkkioita, he menettävät kiinnostuksensa "omaan" yritykseensä ja vaihtavat työpaikkaa.

Apukeinona sosialistisen jakoperiaatteen lakkauttamisessa revisionistit käyttävät tietenkin demagogista asloiden vääristelyä. B. Suharevski lausuu «Rauhan ja sosialismin ongelmia»-lehden numerossa 8/1970:

"Uudessa järjestelmässä tullaan jokaisen työllisen ja toimihenkilön työtä arvostelemaan yhä enemmän ei vain hänen oman henkilökohtaisen suorituksensa, vaan koko kollektiivin toiminnan tulosten kannalta." (50)

Breznev sanoo puheessaan NKP:n 23. edustajakokouksessa:

On "täysin lainomaista, että paitsi jokaisen työntekijän aineellista kannustamista hänen henkilökohtaista suoritustaan vastaavasti taataan koko kollektiivin aineellinen kiinnostuneisuus teollisuuslaitosten toiminnan lopullisista tuloksista. Siten käy mahdolliseksi yhdistää täydellisemmin henkilökohtaiset ja yhteiset edut." (NKP:n 23 edustajakokous 1966, s. 58) (51)

On huomionarvoista, miten valvatta Breznev julistaa, että yritysten edut, ts. kapitalististen yritysten johtajien edut voiton tavoittelussa, ovat yhteiskunnallisia etuja. Kun työlläiset ovat kiinnostuneita "yrittötoiminnan lopputuloksesta" eli voiton korottamisesta, silloin ovat heidän henkilökohtaiset etunsa ja yhteiskunnan edut yhteisiä!! Eikö tämä ole rehellinen määritelmä sille, mitä revisionistit tarkoittavat "yhteiskunnallisilla eduilla"?

On tunnettua, että kapitalistit ovat aina yrittäneet rauhoittaa työlläisiä erilaisten "voitonjako"-järjestelmien avulla, myrkyttää heitä kapitalistisella kilpailu- ja voitontavoitteluhengellä ja kytkeä heidät kapitalistiseen järjestelmään. Niinpä ammattiyhdistysliikkeen johdossa oleville tarjotaan hyväpalkkaisia hallintoneuvosto-

paikkoja. Samanaikaisesti jaetaan useissa yrityksissä työläisille vähäisiä osinkoja jotta heidät saataisiin siihen uskoon, että voiton nousu koituu myös heidän hyväkseen.

Aivan samaa yrittää Tito kannattajineen hyvin tuntemamme ns. työläisten itsehallinnon avulla. Brežneviläinen "uusi talousjärjestelmä" on vain huonosti naamioitu kopio titolaisesta "työläisen itsehallinnosta". Tämä käy selvästi ilmi Walter Ulbrichtin vuonna 1968 pitämästä puheesta «Karl Marxin oppien merkitys ja elinvoima meidän aikamme». Tässä puheessa hän tuo ilmi, että aineellisiin kiihokkeisiin perustuva järjestelmä jonka DDR:n Sosialistisen Yhtenäisyyspuolueen johto on neuvostorealistisen mallin mukaisesti ottanut käyttöön, takaisi sen

"että jokainen työtä tekevä muistaa asemansa tuotantovälineiden omistajana, yrityksen tai yhtiön omistuksen osallisena ja toimii myös käytännössä sen mukaisesti." (52)

Mutta sosialismissa koko työväenluokka on kaikkien tuotantovälineiden omistaja. Asianlaita ei siis ole niin, että kunkin yrityksen työntekijät aina omistaisivat juuri sen yrityksen jossa itse työskentelevät. Lenin taisteli voimakkaasti juuri tällaista anarko-syndikalistista linjaa vastaan, sillä se johtaa työväenluokan hajaantumukseen, asettaa eri yrityksissä työskentelevät työläiset toisiaan vastaan. Kirjoituksessaan «Demokratista ja Neuvostoliiton sosialistisesta luonteesta» Lenin sanoo sen tavalla, jota ei voi ymmärtää väärin:

"Mitä räikeintä Neuvostovallan peruseriaatteiden vääristelyä ja täydellistä sosialismista luopumista on kaikki sellainen menettely, että laillistetaan suoranaisesti tai välillisesti jonkin erillisen tehtaan tai erillisen ammattialan työläisten omistusoikeus heidän erikoistuotantoonsa tai heidän oikeutensa heikentää tahi jarruttaa yleisvaltakunnallisen valtiiovallan määräyksiä." (53)

Uusi aineellisten kiihokkeiden järjestelmä sen sijaan perustuu juuri tähän. Työläiset halutaan sitoa yksittäisiin yrityksiin, he eivät enää ole koko yhteiskunnallisen rikkauden omistaja, vaan sen yrityksen "osakkaita" jossa työskentelevät, ja jonka menestymisestä heidän oma aineellinen hyvinvointinsa riippuu.

Olemme nähneet, että monopoliporvaristo ei voi pitää pystyssä

uutta kapitalistista järjestelmäänsä ostamalla puolelleen vain yritysten johtajia, korkeammassa asemassa olevia irtisöörejä ja virkamiehiä. Heidän täytyy myös panna työläisten päät pyörälle porvarillisen voitontavoittelun avulla, hajottaa työväenluokan rivit ja asettaa eri yritysten työntekijäkunta toisiaan vastaan. He myös tuhoavat vähitellen työläisten keskinäisen solidaarisuuden ja estävät työväenluokkaa käymästä vallankumouksellista taistelua. Työläisten tulee pitää korkeimpana hyvänään voitoista jaettava murusia ja unohtaa taistelu uutta porvaristoa vastaan, taistelu kommunismin voiton puolesta. Tällainen on se unelma, joka on uuden aineellisten kiihokkeiden järjestelmän taustalla.

IV REVISIONISTIT KORVAAVAT SOSIALISTISEN TYÖN TUOTTAVUUSPERIAATTEEN KAPITALISTISELLA

1. Työn tuottavuuden lisääminen kapitalismissa ja sosialismissa

Käikille tuotantotavoille pätee samalla tavalla eräs taloudellinen lainalaisuus: **ajan taloudellinen laki**. Työn tuottavuutta voidaan kohottaa käyttämällä tätä lakia oikein hyväksi. Marx esittää sen teoksessaan »Poliittisen taloustieteen pääpiirteet»:

”Yhteiskunnallisen tuotannon vallitessa on aikamäärä tietenkin ratkaiseva. Mitä vähemmän aikaa yhteiskunta tarvitsee viljan, karjan jne. tuottamiseen, sitä enemmän aikaa se voittaa muuta tuotantoa, aineellista tai henkistä, var-
ten. Samoin kuin yksityisen henkilön, riippuu myön koko yhteiskunnan kaikinpuolinen kehitys, nautinnot ja toiminta ajan säästöstä. Ajan taloustiede, siihen pelkistyy loppujen lopuksi koko taloustiede. Yhteiskunnan on ositettava aikaansa tarkoituksenmukaisesti, jotta se saavuttaa kaikkia tarpeitaan vastaavan tuotannon tason samalla tavalla kuin yksilön, jonka on jaettava aikansa oikein oppiakseen suhtauttamaan toimintansa eri lohkot oikein toisiinsa tai suorittuakseen tietyistä toiminnalleen asetetuista vaatimuksista kyllin hyvin. Ajan taloudellinen laki, samoin kuin työajan suunnitelmallinen osittaminen tuotannon eri aloilla on siis yhteiskunnallisen tuotannon ensimmäinen taloudellinen lainalaisuus.”⁽⁵⁴⁾

Tämä laki pätee kaikilla yhteiskunnallisen työn aloilla, ennen kaikkea yhteiskunnallisten tavaroiden tuotannossa. Se ilmenee työn tuottavuuden nousuna, joka on kansantulon kohottamisen pääasiallinen lähde.

Mitä työn tuottavuuden nousu merkitsee? Mitä eroa on työn tuottavuuden nousulla kapitalismissa ja sosialismissa? Näitä kysymyksiä selvitellämme seuraavassa. Yleisen käsityksen mukaan työn tuottavuuden nousu merkitsee sitä, että hyödykemäärä jonka yksi työläinen tuottaa tietyssä aikayksikössä, esim. yhden työtunnin, työpäivän tai -vuoden kuluessa, nousee. Tavallisesti vuosittain kokonaistuotannon keskimääräinen nousu ja työntekijöiden kokonaismäärä lasketaan yrityksittäin, teollisuudenaloittain tai koko teollisuuden alalta. Saksan Liittotasavallassa työn tuottavuuden nousu oli vuonna 1970 jalostusteollisuudessa 8.7 %, huonekaluteollisuudessa 5.6% ja kumiteollisuudessa 4.1% edelliseen vuoteen verrattuna. Sitä vastoin autoteollisuudessa, jossa automatisointi oli edellisinä vuosina viety kaikkein pisimmälle tuottavuus nousi vain 0.9 %. Jo vuosin oli tekninen kehitys autoalalla ollut hypäyksellistä, mistä oli seurauksena työn tuottavuuden suunnaton nousu. Klaus Jelonneck kertoo ammattiyhdistyslehdessä »Työn maailma» 8.9.-61:

”Liukuhihnojen käyttöönoton ansiosta on esim. mäntien tuotanto noussut työntekijää kohden 1752 prosentilla ja vaihdelaatikoiden tuotanto 1102 prosentilla. Eräässä etelä-saksalaisessa tehtaassa, joka valmistaa saranoita, valmistettiin saranat ennen käsitteilyllä puristimella. Yksi nainen valmisti noin 2000 saranaa päivässä. Automaatti valmistaa niitä nyt 60 000 päivässä. Tuotanto on siis 30-kertaistunut. Kun vanhat sorvipenkit korvattiin automaattisoreveilla, nousi tuotanto 400-500 prosentilla.” (55)

Tällainen automaation aikaansaama valtava nousu työn tuottavuudessa tulee tuskin koskaan toistumaan. Sen aiheutti teknologian harppauksellinen kehitys. Lisäksi myös valmistusmenetelmät paranivat. Teknologian kehittämisen ja valmistusmenetelmien parantamisen avulla on saatu aikaan tuotannon nousua, ts. on tapahtunut rationalisointia. Teollisuudessa on jatkuvasti meneillään rationalisointiprosesseja. Rationalisointi on tärkein keino työn tuottavuuden kohottamiseksi kun työponnistukset pysyvät keskimäärin samoina.

Tästä seuraa:

1. Tuotantoteknologian kehityksen aikaansaama nousu työn tuottavuudessa merkitsee sitä että tietyn työpanoksen avulla tuotettu hyödykemäärä kasvaa ja keskimääräiset työpannukset pysyvät samoina.

Tämä voidaan saavuttaa:

a) ottamalla käyttöön uusia, parempia koneita, työkaluja, uusia järjestelyjä, mm. mekaanisia uudelleenjärjestelyjä tai automaatiota
b) tuotantoteknologian kohentamisella ja
c) tuotantomenetelmien parantelulla (työn organisointi, erikoistuminen, työn ositus vaiheisiin, liukuhihnat jne.), siis tuotantoteknologian kehittämällä. Näin jonkin tuotantoyksikön tuottamiseen tarvittava määrä työtä vähenee, ja palkkakustannukset laskevat. "Automaation ainoa taloudellinen päämäärä on vähentää palkkakustannuksia", sanotaan erään suuren itävaltalaisen pankin julkaisemassa tiedätteessä.

Työn tuottavuutta voidaan nostaa myös ilman teknisiä parannuksia lisäämällä ponnistuksia eli kiristämällä työtahtia. Tämä mahdollisuus osoitettiin eräässä rationalisointia pohtineen komitean mietinnössä seuraavin sanoin: "kehittyneemmissä maissa ei voida enää teknologiaa kehittämällä saavuttaa paljoakaan. Sen sijaan suorituskyvyn kohentamisen avulla voidaan päästä saavutuksiin, jotka tähän saakka eivät ole keskivertoyrityksessä olleet mahdollisia."

Tästä seuraa:

2. Työn tuottavuuden lisääminen tuotantoteknologian tason pysyessä ennallaan merkitsee tuotannon määrällistä kasvua, joka saadaan aikaan työpannustusten lisäämisellä, ts. kiristämällä työtahtia.

Yleisesti tunnettu käsite "työn tuottavuuden nousu" ei kuitenkaan tuo ilmi, että asialla on nämä kaksi puolta. Käytännössä osoittautuu tavallisesti, että molemmat puolet liittyvät kiinteästi toisiinsa — tekniset parannukset tietävät siis miltei poikkeuksetta myös työtahdin kiristymistä. Työtahdin kiristämällä aikaansaatu lisäys tuotannossa ja siitä kertyvät tulot ylittävät useimmiten ne menot, joita teknisten parannusten käyttöönotosta aiheutuu. Usein teknisten parannusten käyttöönoton yhteydessä alennetaan kapaleipalkkaa enemmän kuin olisi välttämättömyys uudistuksen aiheuttamien kustannusten peittämiseksi. Kaikesta tästä on konkreettisenä esimerkkinä mm. Opel'n autotehdas Bochumissa, jossa liukuhihnojen nopeutta voidaan nostaa jopa 30 %:lla.

Huolimatta siitä, onko kehitetty tuotantoteknologiaa tai kiristetty työtahtia, on lopputulos aina sama: tuotannon määrällinen kasvu työn tuottavuuden nousun seurauksena. Mutta ero joka työn tuottavuuden nousun kahden erilaisen muodon välillä vallitsee, on mitä tärkein, kun haluamme saada selville, miten työn tuottavuus kapitalismissa ja sosialismissa eroavat toisistaan. Mikä on tämä ero?

Kapitalismissa eivät työläiset suinkaan vastusta teknologian kehittymistä. Ihmiskunta olisi jo kauan sitten kuollut nälkään, ellei tekniikan alalla olisi tapahtunut suunnatonta edistystä. Alituisesti kehittynyt tekniikka on päästänyt työläiset monista ruumiillisesti raskaista töistä. Se on vienyt ihmiskunnan henkistä kehitystä jättiläisaskelin eteenpäin ja ollut työväenluokan järjestöllistä kehitystä edistävä voima. Aika jolloin työläiset nousivat kapinaan ja rikkoiivat koneita, on ohi. Työläiset purkivat tyytymättömyyttään koneisiin, koska eivät ymmärtäneet kurjistumisensa todellisia syitä. Työväenluokka on oppinut, ettei syy sen kurjuuteen ole tekniikka, vaan se, että kapitalistit anastavat itselleen työväestön luonteeltaan yhteiskunnallisen työn tulokset. Siksi työväenluokka ei taistele teknistä kehitystä, vaan sen seurauksia vastaan. Kapitalistien voittontavoittelu tekee teknisen kehityksen vaikutukset juuri tällaisiksi. Pahimpia seurauksia on häikäilemätön työtahdin kiristäminen ja hiostamisen lisääminen, toisaalta taas työvoiman käytönmielivaltainen rajoittaminen (työajan lyhentäminen ja työttömyys).

Kiristääkseen työtahtia kapitalistit käyttävät kahta menetelmää:

1. Aineellisten kiihokkeiden avulla saadaan työläiset nostamaan työsuorituksiaan yhä enemmän.

2. Työläisiä painostetaan erilaisin menetelmin, tai heidät houkutellaan erilaisin lupauksin puristamaan itsestään irti kaikki mahdollinen.

Esimerkkinä aineellisten kiihokkeiden käytöstä olkoon eräs tehdas, jossa keskimääräinen työsuoritus nousi muutamilla koneenrakennusosastoilla 20 % sen jälkeen kun nämä osastot olivat siirtyneet aikapalkkajärjestelmästä urakkapalkkaan. Urakkatyö — samantekevää, onko kyseessä yksittäis- vai ryhmäurakka — on tärkein keino työsuoritusten nostamiseksi. Kannusteena ovat tällöin korkeat palkat. Kun tietty palkkataso on saavutettu, urakkapalkka laskee. Ja kun tällaisen menettelyn kohteeksi joutuneet työläiset usein ottavat palkan alentamisen vastaan taistelutta, he yrittävät saada menettämänsä takaisin pon-

nistelemällä vielä ankarammin.

Eräs toinen keino aineellisten kiihokkeiden käyttämiseksi on palkkiojärjestelmä, jossa palkkioiden suuruus määräytyy suurelta osin tehtaar kuukausituotannon mukaan. Työtahtia kiristetään jotta saataisiin mahdollisimman suuri palkkio. Aineellisia kiihokkeita ovat myös aikapalkan lisäksi maksettavat porrastetut lisäpalkkiot, jotka riippuvat tietystä keskimääräisestä suoritusnormista.

Näihin aineellisiin kiihokkeisiin liittyy usein myös lupauksia pitkäaikaisesta työpaikasta, erityiseduista, tietyn ikärajan suomista etuoikeuksista jne. Taloudellisten heilahtelujen vuoksi niiden merkitys kuitenkin useimmiten kuivuu tyhjiin.

Paljon useammin käytetään kuitenkin painostusmenetelmä, irtisanomisuhkaa tai hlostusta. Kun joitakin vuosia sitten kivihiihkasat Ruhrin alueella kasvoivat kasvamistaan, kaivoksia oli suljettava ja työlläisiä sanottava joukoittain irti. Tällöin alkoi työlläisten keskuudessa taistelu työpaikoista. Työsuoritukset nousivat harppauksellisesti, ja ne jatkoivat nousuaan vaikkon yhä useampia kaivoksia oli suljettava ja kymmeniä tuhansia kaivostyölläisiä erotettava. Erään kaivosyhtymän toimintakertomuksesta käy ilmi, että joukkoirtisanomisista huolimatta hiilen tuotanto kaiken kaikkiaan nousi. Yhtenä vuonna nousi kaivosmiehen yhdessä vuorossa louhiman malmin määrä 1790 kilosta 2117 kiloon, siis noin 18%.

Voimakkain painostuskeino on saada työntekijä pelkäämään työpaikan menetystä. Tämä pelko ei tosiaankaan ole aiheeton. Erään suuren amerikkalaisen autotehtaan johtohenkilöistä on sanonut, että "automaatio poistaa ihmiset tuotannosta". Detroitissa, USA:ssa kysyttiin erään tieteellisen kokeen osanottajilta, mitä sana "automaatio" tuo heidä mieleensä. 90 prosenttia osanottajista vastasi: "pelon". Tämä pelko työpaikan menettämisestä ajaa monet työntekijät yhä vaativampiin suorituksiin, mikä tietenkin vaikuttaa heidän terveytensä ja koko elämäänsä. Liittotasavallan teollisuustyöntekijöistä on 3000 sairaana päivittäin. Vuosittain sattuu 2.5-3 miljoonaa työtapaturmaa. 91 % kaikista tapaturmista on "ajan paineen", ts. kiristyneen työtahdin aiheuttamia. Eräs vaatealan lehti julisti syyskuussa 1961: "Työn rasittavuus ja työtahdin kiristyminen ovat nyt saaneet vaateusalalla mittasuhteet, joita vielä muutama vuosi sitten ei olisi osattu aavistaakaan." Usein on tällaisesta seurauksena työkyvyttömyys suhteellisen varhaisessa iässä sekä toimintamahdollisuuksien rajoittaminen.

Yhteenvetona voimme sanoa, että työn tuottavuuden nousun

perusta **kapitalismissa** on kapitalistien voitontavoittelu; työn tuottavuuden nousu on kapitalistien jättiläismäisten voittojen lähde. Työn tuottavuuden nousulla on haittavaikutuksia työntekijään nähden: se tuntuu palkoissa, voimistaa pelkoa työpaikan menettämisestä, huonontaa työskentelyolosuhteita ja vaikuttaa työläisen elämään ja terveyteen haitallisesti. Kaikki tämä on seurausta pääasiassa työtahdin kiristämisestä, jonka kapitalistit saavat aikaan toisaalta aineellisten kiihokkeiden ja lupausten avulla, toisaalta taas painostuskeinoin. Näissä olosuhteissa ei työväenluokalla ole työn tuottavuuden noususta mitään etua. Vaikkakin työväenluokka suhtautuu myönteisesti tekniseen kehitykseen, kokemus on opettanut sille, että kapitalismissa tekniset parannukset tuotannossa ovat aina yhteydessä työtahdin kiristymiseen, työvoiman entistä ankarampaan riistoon, ja että työn tuottavuuden nousun mukanaan tuomat edut koituvat ensi sijassa kapitalistien hyväksi.

Socialismissa sitä vastoin työn tuottavuuden nousu ei ole keino, jonka avulla voidaan maksimoida voitot, kuten kapitalismissa. Socialismissa työn tuottavuuden nousu koituu koko yhteiskunnan parhaaksi, sillä kokonaistuotannon jatkuvasti noustessa syntyy vähitellen tuoteylijäämää ja väestön elintaso nousee lakkaamaan. Socialismissa kaiken toiminnan ohjenuorana on kaikkien työväestökevien hyvinvointi, kapitalismissa sen sijaan vain muutamien valtaapitävien suunnaton rikastuminen. Stalin lausui NKP:n 17. edustajakokouksessa:

"Olisi tyhmää ajatella, että sosialismi voidaan rakentaa kurjuuden ja puutteen perustalle, jossa ihmisten henkilökohtaiset tarpeet supistetaan ja heidän elintasonsa alennetaan köyhällistön elintason mukaiseksi, köyhällistön, joka ei itsekään tahdo enää jäädä köyhällistöksi, vaan pyrkii ylöspäin vauraaseen elämään. Kenelle on tarpeen tällainen luvalla sanoen sosialismi? Se ei olisi sosialismia, vaan sosialismin irvikuva. Sosialismi voidaan rakentaa vain yhteiskunnan tuotantovoimien voimakkaan kasvun perustalle, tuotteiden ja tavarain runsauden perustalle, kulttuuritason voimakkaan kohoamisen perustalle. Sillä sosialismi, marxilainen sosialismi, ei merkitse näiden tarpeiden tyydyttämisen rajoittamista, vaan korkealla kulttuuritasolla olevien työväestökevien ihmisten kaikkien tarpeiden kaikinpuolista ja täydellistä tyydyttämistä."⁽⁵⁶⁾

On huomattava että tsarin Venäjän kaltaisessa maassa, jonka tuotantomuodot olivat suurimmaksi osaksi pikkuporvarillisia, ja jonka talouden sota ja sisällissota olivat pahoin runnelleet, sosialismin rakentaminen oli valtava tehtävä. Tällöin puuttuivat nykyaikainen tekniikka ja ammattitaitoinen työvoima — kaikki nopean rakentamisen edellytykset. Koska työväenluokka oli vielä kokematon hallinnollisissa asioissa ja taloudenhoidossa, katsoi nuori neuvostovalta, että sen oli välttämättä saatava puolelleen koko entinen porvarillinen älymystö, ennen kaikkea teknikkokunta, tarjoamalla sille aineellisia kannusteluita palkkojen, loistoasuntojen ja muiden tällaisten palkintojen muodossa.

Talouden jälleenrakennustyö, ennen kaikkea raskaan teollisuuden elvyttäminen vaativat nopeaa teknistä kehitystä. Ongelman ratkaisu oli: "Tekniikka ratkaisee kaiken!" Mutta tekniikan hallitsemiseksi tarvitaan ihmisiä, jotka tuntevat tekniikkaa. Taloudellisen jälleenrakennustoiminnan kannalta oli välttämätöntä kasvattaa työväenluokasta esiin uusi teknikkokunta, sillä vanha porvarillinen älymystö harjoitti lakkaamatta sabotaashia. Siksi Stalin lausui jo toisella viisivuotissuunnitelmakaudella:

"Aikaisemmin sanoimme, että "tekniikka ratkaisee kaiken". Tämä tunnus auttoi meitä siinä suhteessa, että me lopetimme tekniikan puutteen ja loimme mitä laajimman teknillisen perustan kaikille toiminta-aloille väkemme aseistamiseksi ensiluokkaisella tekniikalla. Se on oikein hyvä. Mutta se ei ole läheskään riittävä. Pannakseen tekniikan liikkeelle ja käyttääkseen sitä pohjiaan myöten tarvitaan tekniikkaa hallitsevaa väkeä, tarvitaan kaadereita, jotka kykenevät omaksumaan ja käyttämään tätä tekniikkaa taiteen kaikkien sääntöjen mukaan. Tekniikka ilman tekniikkaa hallitsevia ihmisiä on kuollut. Tekniikka, jonka johdossa ovat tekniikan omaksuneet ihmiset, voi saada ja sen on saatava aikaan ihmeitä. Jos ensiluokkaisissa tehtaissamme sekä neuvostotiloillamme ja kollektiivitalouksissamme, liikenteessämme ja Punaisessa armeijassamme olisi riittävä määrä kaadereita, jotka kykenisivät hallitsemaan tätä tekniikkaa, niin maamme saisi tuloksia kolme ja neljä kertaa enemmän kuin se nyt saa. Tämän takia on nyt pantava pääpaino ihmisiin, kaadereihin, työntekijöihin, jotka hallitsevat tekniikkaa. Tämän vuoksi on vanha tunnus "tekniikka ratkaisee kaiken", joka heijastaa jo sivuutettua

kautta, jolloin meillä oli tekniikan puute, nyt vaihdettava uuteen tunnukseen: "kaaderit ratkaisevat kaiken". Tämä on nyt pääasia." (37)

Sosialismissa kaaderit ovat ihmisiä, joilla on sosialistinen tietoisuus, jotka eivät anna henkilökohtaisten aineellisten etujen ohjata itseään harhaan sosialistisessa rakennustyössä, vaan joiden suurin tarve on saada antaa panoksensa yhteiskunnan yhteisten etujen hyväksi, jotta koko yhteiskunnan aineelliset tarpeet ja siten myös viimein heidän omatkin henkilökohtaiset tarpeensa voidaan tyydyttää. Tämän tietoisuuden perusta on luja vakuuttuneisuus marxilais-leniniläisen teorian oikeellisuudesta ja sosialismin voitosta.

Tämä sosialistinen tietoisuus on tehokkaan ruumiillisen ja henkisen työn liikkeellepaneva voima ja johtaa yhdessä yhä kehittyvämmän teknologian kanssa työn tuottavuuden nousuun. Juuri tässä vallitsee työn tuottavuudessa ero kapitalismin ja sosialismin välillä. Kansanjoukkojen — työläisten ja maanviljelijöiden ja älymystön sosialistisen tietoisuuden kehittyminen on velvollisuudentuntoisten kommunistien marxilais-leniniläisen puolueen periaatteellisten kaaderien jatkuvan kasvatus- ja vakuutustyön tulosta. Tehkäämme vielä yhteenveto:

Kapitalismissa työn tuottavuuden nousun perusta on kapitalistien kyltymätön mahdollisimman suurten voittojen tavoittelu. Nämä voitot luodaan kehittämällä teknologiaa ja kiristämällä sen yhteydessä työtahtia. Työtahdin kiristäminen tapahtuu aineellisten kiihokkeiden ja painostuskeinojen avulla. Lyhyesti sanottuna kapitalismissa työn tuottavuuden nousun tarkoituksena on varmistaa kapitalisteille mahdollisimman suurten voittojen saanti työvoiman lisääntyvän riiston avulla.

Sosialismissa työn tuottavuuden nousun perusta on taistelu koko yhteiskunnan aineellisten ja henkisten tarpeiden yhä täydellisemmäksi tyydyttämiseksi. Siihen päästään kehittämällä teknologiaa sekä voimistamalla ja syventämällä sosialistista tietoisuutta, joka on jokaisen työläisen työpanosta ohjaava voima. Lyhyesti sanoen sosialismissa työn tuottavuuden nousun tarkoituksena on kaikkien työtätekevien kasvavien tarpeiden tyydyttäminen yhä kehittyneemmän teknologian ja kansanjoukkojen kasvavan sosialistisen tietoisuuden avulla.

Lokakuun Vallankumouksen jälkeisinä vuosina, kun kansanjoukkojen sosialistinen tietoisuus oli vielä melko kehittymätön, oli

välttämätöntä käyttää aineellisia kiihokkeita työn tuottavuuden nostamiseksi, jotta runneltu talous alkaisi jälleen elpyä. Sosialistisen rakennustyön edistyessä ja kommunistisen kasvatustyön alkaessa kantaa yhä paremmin hedelmää aineellisten kiihokkeiden periaate voidaan, ja täytyy vähä vähältä korvata sosialistisella periaatteella "työnteko on ihmisen korkein tarve".

Sosialismin rakentamisen kaudella vallitsee siksi seuraavanlainen järjestelmä: Jokainen palkitaan kykyjensä mukaisesti työsuorituksesta. Mitä pidemmälle kohti kommunismia edetään, sitä laajemmassa määrin valtaa sosialistinen tietoisuus kansanjoukot, sitä voimakkaammin tulee työnteosta ihmisen korkein tarve ja kasvavasta työpanoksesta kunnia-asia. Sosialistisen periaatteen "jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle ansionsa mukaan" tulee vähitellen korvaamaan kommunistinen periaate "jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeensa mukaan".

Neuvostoliiton revisionistiset johtajat väittävät, että siirtyminen kommunismin toiseen vaiheeseen olisi jo alkanut. Siksi heidän on puheissaan täytyntä siirtyä kommunistiseen jakoperiaatteen "jokaiselle kykyjensä mukaan". Mutta heidän toimenpiteensä osoittavat aivan toista: he ovat jopa (kuten yllä esitimme) lakkauttaneet sosialistisen jakoperiaatteen.

Sosialismin rakentaminen pysähtyi kun byrokraatit anastivat vallan ja lakkauttivat proletariaatin diktatuurin. Sen jälkeen kumottiin järjestelmällisesti myös sosialismin peruslait ja siirryttiin uuden tyyppiseen kapitalistiseen järjestelmään. Otettiin käyttöön voitontavoitteluun perustuva talousjärjestelmä ja sen yhteydessä aineelliset kiihokkeet työn tuottavuuden kohottamiseksi. Tämä avasi mahdollisuudet kapitalismin palauttamiselle. Sen sijaan, että olisi edistänyt sosialistisen tietoisuuden kohottamista ja yhteistunnon kehittämistä, uusi porvaristo asetti etusijalle voiton tavoittelun ja aineelliset kiihokkeet, herätti eloon egoismin ja tukahdutti kansanjoukkojen sosialistisen tietoisuuden.

Kun kapitalistiset lainalaisuudet on kerran saatettu toimimaan, ne vaikuttavat automaattisesti. Aineelliset kiihokkeet työtahdin kiristämisen välineenä palvelevat mahdollisimman suurten voittojen saantia. Nämä suuret voitot käytetään pääasiassa uuden porvariston etuoikeuksien säilyttämiseen ja laajentamiseen. Työläisille jaetaan vain murusia näisiä voitoista aivan samaan tapaan kuin lännen kapitalistisissa maissa, joissa kapitalistit tarjoavat työläisille muutaman prosentin palkankorotuksia tai joitakin pikku uudis-

tuksia, jotta työläiset eivät nousisi taisteluun kapitalistista järjestelmää vastaan.

2. Sosialistisen työn tuottavuusperiaatteen käyttö Leninin ja Stalinin aikana

Talouden jälleenrakentaminen Lokakuun Vallankumouksen ja sisällissodan jälkeen oli valtava tehtävä nuorelle neuvostovalalle. Nykyaikaisen talouden pääedellytykset, pitkälle kehittynyt teknologia ja teknisen koulutuksen saanut työväenluokka, puuttuivat kokonaan. Lenin sanoi tämän suoraan vuonna 1918:

”Edistyneimpiin kansakuntiin verrattuna venäläiset ovat huonoja työntekijöitä. Ja muuten ei voinut ollakaan tsaarinnan valtakomennon aikana ja maaorjuuden jätteiden ollessa elinvoimaisia. On opittava tekemään työtä — Neuvostovalan on asetettava kansalle tämä tehtävä kaikessa laajuudessaan.”⁽⁸⁸⁾

Näissä oloissa ei sosialistista työn tuottavuuden korottamisen periaatetta voitu soveltaa täydessä mitassaan. Oli väistämättä käytettävä myös kapitalistisia aineellisten kannusteiden menetelmiä. Siksi Lenin kirjoitti:

”Venäjän proletariaatin etujoukko on jo asettanut tehtäväkseen työkurin kohottamisen . . . On asetettava päiväjärjestykseen, käytännöllisesti sovellettava ja kokeiltava urakkapalkkaa ja kaikkea sitä, mikä Taylorin järjestelmässä on tieteellistä ja edistysellistä.”⁽⁸⁹⁾

Vuotta myöhemmin alkoi työläisten keskuudessa voimakkaasti ilmetä sosialistisen tietoisuuden kehittymistä. Kommunistiset ja heitä kannattavat rautateiden konepajojen työläiset päättivät alkaa työskennellä myös lauantaisin aivan korvauksetta ja tekivät yksimielisesti seuraavan päätöksen:

”Vaikkeen sisäisen ja ulkoisen tilanteen vuoksi, saadakseen yllötteen luokkavihollisesta kommunistien ja myönteimielisten tulee jälleen kannustaa itseään ja luovuttaa lepo-

ajastaan vielä yksi tunti työhön, t.s. pidentää työpäiväänsä yhdellä tunnilla, laskea nämä tunnit yhteen ja tehdä lauantaia yhdellä kertaa 6 tuntia ruumiillista työtä luodakseen viipymättä reaalisia arvoja. Katsoen, ettei kommunistien tule säästää terveyttään eikä henkeään, kun kysymyksessä ovat vallankumouksen saavutukset, työ tehdään maksutta. **Kommunistinen lauantai** otetaan käyttöön koko rata-alueella siihen saakka, kunnes Koltshak on lopullisesti voitettu. "1901

Innostuksen ja päättäväisyyden avulla työn tuottavuus nousi kaksin-, jopa kolminkertaiseksi. Tämä oli alku "kommunististen lauantaiden" synnylle. Lenin näki näissä sankarillisissa sosialistisen rakennustyön esimerkeissä sosialistisen työn tuottavuuden nousun periaatteen suuren merkityksen. Hän kirjoitti innostuneena:

"Tässä suhteessa on työläisten oma-aloitteisesti järjestämillä kommunistisilla talkoilla erittäin laajakantoinen merkitys. Se on nähtävästi vasta alkua, mutta tämä alku on tavattoman suurimerkityksinen. Tämä on alkuna kumoukseen, joka on valkeampi, oleellisempi, perinpohjaisempi, ratkaisevampi kuin porvariston kukistaminen, sillä tämä on voitto omasta luotuneisuudesta, holtittomuudesta, pikkuporvarillisesta itsekkyydestä, noista tottumuksista, jotka kirottu kapitalismi on jättänyt perinnöksi työläiselle ja talonpojalle. Kun tämä voitto varmistetaan, silloin ja vasta silloin luodaan uusi yhteiskunnallinen kuri, sosialistinen kuri, silloin, ja vasta silloin käy mahdottomaksi paluu takaisin kapitalismiin. Kommunismi tulee todella voittamattomaksi..

Proletariaatin diktatuuri. . . ei ole pelkkää riistäjiin kohdistettua väkivaltaa. Tämän vallankumouksellisen väkivaltan taloudellisena perustana, sen elinvoimaisuuden ja menestyksen takeena on se, että proletariaatti edustaa ja toteuttaa työn yhteiskunnallista organisaatiota, joka on korkeammantyyppistä kapitalismiin verrattuna. Siinä on asian ydin. Siinä on kommunismin voiman lähde ja sen kiertämättömän täydellisen voiton tae . . .

'Kommunistisilla talkoilla' on juuri sen vuoksi valtava historiallinen merkitys, että ne antavat meille näytteen työläisten tietoisesta ja vapaaehtoisesta aloitteellisuudesta työn

tuottavuuden kehittämisesä, uuteen työkurin siirtymisesä, talouden ja elämän sosialististen ehtojen luomisessa.”⁶⁰

Kommunististen lauantaitalkoiden saavutukset työn tuottavuuden nousun suhteen eivät olleet pitkälle kehittyneen teknologian aikaansaannosta, vaan ne syntyivät kaikissa mahdollisissa ammateissa toimivien työläisten innostuneen työn tuloksena. Erityisesti kouluttamattomat, tavalliset työläiset saivat suurenmoisia alkua ilman mitään aineellisia kiihokkeita. Juuri tätä Lenin piti erityisen tärkeänä, sillä hän korosti:

”‘Kommunistiset talkoot’ ovat sen vuoksi niin merkityksellisiä, että niiden aloitteentekijät eivät suinkaan olleet poikkeuksellisen hyvissä oloissa eläviä työläisiä, vaan eri alojen ammattitaitoisia ja myös ammattitaidottomia työläisiä, sekatyöläisiä, joiden elinolot ovat **tavalliset, t.s. kaikkien raskaimmat.**”⁶¹

Lenin korosti tässä yhteydessä, miten suunnattoman tärkeää työn tuottavuuden kohottaminen on sosialismin rakentamiselle:

”Työn tuottavuus on viime kädessä uuden yhteiskuntajärjestelmän voiton tärkein, oleellinen edellytys . . . Kommunismi on vapaaehtoisten, tietoisien yhteenliittyneiden, uudenaikaista teknillistä välineistöä käyttävien työläisten työn tuottavuutta, joka on korkeampaa kuin kapitalistinen työn tuottavuus.”⁶²

Sosialistisen tietoisuuden kehittämisellä on ratkaiseva merkitys sosialismin rakentamiselle. Byrokraatit, joilla oli vielä varsin huomattava vaikutus niin talouselämän johdossa kuin puolue- ja valtiokoneistossakin, vaikuttivat pikkuporvarillisella asennoitumisellaan kehitystä hidastavasti.

30-luvun puolivälissä syntyi työväenluokan riveistä uusi liike, stachanovilaisuus. Se taisteli voimakkaasti kaikkia niitä esteitä vastaan, joita pikkuporvarillis-byrokraattiset ainekset keräsivät sosialismin edistyksen tielle. Kaikista vaikeuksista sekä avoimista ja peiteltyistä sabotoinneista huolimatta tuotantovoimat olivat kehittyneet varsin korkealle tasolle. Uuden liikkeen perustana oli uusi, nykyaikainen teknologia ja edistykselliset, ammattitaitoiset työläi-

set, päinvastoin kuin kommunistisissa lauantaikokouksissa, joiden aikana teknologia ja ammattitaitoisuus eivät vielä olleet kovinkaan kehittyneitä. Stachanov ja muut hänen kaltaisensa ylittivät vanhat työskentelynormit ja nostivat työn tuottavuuden 5-10-kertaiseksi. Mitä työläisiä nämä olivat? Stalin kuvaa heitä näin:

"He ovat vapaita eräiden insinöörien, teknikkojen ja ta-
lousmiesten vanhoillisuudesta ja kankeudesta, he kulkevat
rohkeasti eteenpäin rikkoen vanhentuneet teknilliset normit
ja luoden uudet, korkeammat normit, he tekevät korjauksia
teollisuutemme johtajien laatimiin tuotantokykyisyys-arvi-
oihin ja taloudellisiin suunnitelmiin, tämän tästä he täyden-
tävät ja korjaavat insinöörien ja teknikkojen töitä, usein he
opettavat näitä ja antavat heille sysäyksen eteenpäin, sillä he
ovat väkeä, joka on oppinut hallitsemaan täydellisesti alan-
sa tekniikkaa ja joka osaa pusertaa tekniikasta kaiken sen,
mitä siitä voidaan pusertaa . . .

Ennen kaikkea pistää silmiin se tosiseikka, että tämä liike
alkoi ikäänkuin itsestään, melkein luonnonvoimaisesti, al-
haalta, ilman minkäänlaista painostusta tuotantolaitostem-
me hallintoelinten taholta. Enemmänkin. Tämä liike syntyi
ja alkoi kehittyä jossain määrin vastoin tuotantolaitostem-
me hallintoelinten tahtoa, vieläpä taistelussakin niitä vas-
taan." ¹⁶⁴⁰

Stachanovilaisuus levisi nopeasti ympäri Neuvostoliittoa. Se ei
olisi ollut mahdollista, jos aineelliset kiihokkeet olisivat olleet liik-
keen pohjana. Ainoastaan sosialistisen tietoisuuden omaavat ihmi-
set kykenevät sellaisiin suorituksiin. Nämä työläiset eivät työsken-
nelleet itsekkäästi, omaksi hyödykseen, vaan luokkansa, koko yh-
teiskunnan ja sosialismin hyväksi. Sellainen edellyttää korkeaa
luokkatietoisuutta, sosialistista tietoisuutta. Sitä ei työläisten ja ta-
lonpoikain suurilla joukoilla kuitenkaan vielä saattanut olla. Tä-
män tietoisuuden luomiseksi tarvittiin kommunistisen puolueen
suorittamaa jatkuvaa, järjestelmällistä kasvatus- ja vakuutusyötä.
Kommunististen lauantaikokouksien ja stachanovilaisuuden kaltai-
set liikkeet auttoivat osaltaan sosialistisen työn tuottavuuden nou-
sun periaatteen tunkeutumista laajojen kansanjoukkojen tietoisuu-
teen. Tällainen "läpimurto" ei ollut mahdollinen ilman taistelua,
luokkataistelun kiristymistä sosialismin rakentamisen kaudella.
Kaikkein voimakkaimmin käytiin taistelua byrokraatteja vastaan,

jotka suhtautuivat sosialismiin vihamielisesti ja yrittivät kaikin keinoin taistella sen voittoa vastaan. Suurille työläisten ja talonpoikien joukoille olivat aineelliset kiihokkeet tuotannossa ja palkitseminen työsuoritusten mukaan kuitenkin vielä etusijalla. Mutta sosialistisen tietoisuuden kehittyessä ja sosialistisen rakennustyön edistyessä alettiin aineellisten kiihokkeiden periaatetta vähä vähältä korvata sosialistisella työn tuottavuusperiaatteella. Jos tällainen sosialistisen talouden kehitys ja kommunistinen kasvatustyö olisivat jatkuneet keskeytyksettä jo 50 vuoden ajan, ei aineellisilla kiihokkeilla tulisi enää olla mitään ratkaisevaa osaa kehityksessä. Työn tuottavuuden sosialistisen periaatteen tulisi olla hallitsevana. Mutta tämä kehitys päättyi kuitenkin byrokraattien anastaessa valtiiovallan, lakkauttaessa proletariaatin diktatuurin ja palauttaessa uuden tyyppin kapitalismin. Näin kehitys muuttui päinvastaiseksi, taantumukseksi. Kapitalistinen voitontavoittelu ja aineelliset kiihokkeet tukahduttivat sosialistisen työn tuottavuuden periaatteen. Mutta kommunismin saavuttamiseksi on laajojen kansanjoukkojen tietoisuus kohotettava sosialistisen tietoisuuden tasolle. Se edellyttää kommunisteilta väsymätöntä ja tiivistä poliittista toimintaa kansanjoukkojen keskuudessa.

"Mutta työläisten enemmistön luottamuksen säilyttämiseksi ja lujittamiseksi on kehitettävä järjestelmällisesti työväenluokan tietoisuutta, omintakeista toimintaa ja aloitteellisuutta, on kasvatettava työväenluokkaa järjestelmällisesti kommunismin hengessä järjestämällä se ammattiliittoihin ja saamalla se mukaan kommunistisen talouden rakennustyöhön." 65)

Ilman kansanjoukkojen kommunistista kasvatusta ei sosialismin rakentamista voida viedä voittoon. Marx sanoo: "Kun teoria valtaa joukot, siltä tulee aineellinen voima joka muuttaa maailmaa." Tämä pätee silloin, kun työväenluokka ottaa haltuunsa valtiiovallan. Se pätee samalla tavalla myös sosialismia rakennettaessa. Ainoastaan tietoisesti, sosialistisesti toimiva työväenluokka voi kehittää voiman, jolla voitetaan kaikki ne vaikeudet ja esteet, jotka syntyvät sosialistista rakennustyötä jatkettaessa ja taloutta kehitettäessä. Joka tarkastelee sosialistisen talouden rakennustyötä vain laudelliselta kannalta ja pitää voiton tavoittelua ja aineellisia kannusteita sitä eteenpäin vievänä voimana, toimii kapitalismin taloudellisten lakien mukaan.

Jos haluamme muuttaa maailmaa, ratkaisevaa on ensi sijassa asioiden poliittinen puoli, ei taloudellinen. Lenin sanoi:

"Poliittikka ei voi olla olematta ensisijaista talouselämään verrattuna. Toisin aistteleminen on marxilaisuuden aakkosten unohtamista." ⁽⁶⁶⁾

Ja Lenin jatkaa:

"Trotski ja Buharin kuvailevat asian sellaiseksi, että he muka huolehtivat tuotannon kohottamisesta, mutta me vain muodollisesta demokratiasta. Tuollainen kuvailu ei pidä paikkaansa, sillä kysymys on (ja marxilaisuuden kannalta karsoen voi olla) **vain** siitä, että suhtautumatta poliittisesti oikealla tavalla asiaan kyseessä oleva luokka ei voi säilyttää valtaansa eikä **sillä** ratkaista myöskään **tuotannollista tehtäväänsä.**" ⁽⁶⁷⁾

Mao Tsetung sanoo samoin: "Poliittinen työ on kaiken taloudellisen työn sydänveri." Vuonna 1960 hän esitti seuraavat viisi periaatetta yrityksen johtamista varten:

"On asetettava politiikka etusijalle, lujitettava puolueen johtoa, luotava voimakkaita joukkoliikkeitä, otettava käyttöön järjestelmä jossa kaaderit ottavat osaa tuotannolliseen työhön ja työläiset yrityksen johtamiseen, uudistettava kelvottomat ja vanhentuneet säännökset, tiivistettävä yhteistyötä kaaderien, työläisten ja teknikkojen kesken sekä taruttava lujasti vallankumoukseen tekniikan alalla!" ⁽⁶⁸⁾

Teollisuus- ja maataloustuotannon kehitys Kiinassa suuren proletaarisen kulttuurivallankumouksen puhkeamisen jälkeen ja kulttuurivallankumouksen laajat, kommunistisen puolueen johtamat joukkoliikkeet ovat uusi esimerkki siitä voimasta, joka syntyy kun kansanjoukot mobilisoidaan toimintaan.

Mutta nykyajan revisionistit eivät ole vain "unohtaneet marxismia aakkosia", vaan heittäneet ne kerta kaikkiaan romukoppaan. Sillä nykyään Neuvostoliitossa ei "talous hallitse politiikkaa", kuten Lenin ehdottomasti vaati, vaan «*Ekonomitsjeskaja Gazetan*» 50/1962 mukaan taloudella "on etusija politiikkaan nähden". «*Kommunistin*» 2/1963 mukaan on "talouselämän ja tuotannon

kysymykset asetettava etusijalle kommunistisen rakennustyön kestäessä" ja siten niiden on "oltava puolueorganisaatioiden toiminnan keskipisteessä ja kaiken työn kulmakivenä."

Leniniläisten periaatteiden vääristely on tähän mennessä kehittynyt huippuunsa neuvostoliittolaisessa E.Korbaschin kirjoittamassa varsin tunnetussa kirjassa »Maolaisuuden taloudelliset 'teoriat'». Kirjassa todetaan »Neuvostoliitto tänään»-lehden numerossa 21/1971 julkaistun kirja-arvostelun mukaan:

"Tapaa, jolla maolaiset 'teoreetikot' 'hallitsevat' taloudellisten ongelmien ratkaisemisen, kuvaa hyvin heidän teesinsä 'politiikka ratkaisee kaiken'. He asettavat marxilaisen teesin politiikan ja talouden välisestä suhteesta täysin päällelleen. Kapitalismista sosialismiin siirtymisen olemus on kuten Lenin osoitti, siinä, että poliittinen toiminta saa alistetun aseman taloudelliseen toimintaan nähden."¹⁶⁹⁾

Tähän emme voi sanoa muuta kuin että tapa jolla brezneviläiset "teoreetikot" "hallitsevat" ideologisten ongelmien käsittelyn, merkitsee, että he yrittävät parhaansa mukaan väittää, että Lenin kannatti kaikkia niitä opportunistisia suuntauksia, joita vastaan hän itse asiassa kävi mitä ankarinta taistelua. Näin on asia "rauhanomaisen sosialismiin siirtymisen" suhteen, näin on asia "talouden asettamisessa politiikan edelle". Mutta valheillaan he eivät voi kuitenkaan salata sitä, että ovat pettäneet marxismi-leninismiin.

Leniniläisen teorian pettäminen on tietenkin seurausta siitä, että he ovat myös käytännössä pettäneet marxismi-leninismiin. Tulemme seuraavassa kappaleessa osoittamaan, miten revisionistit ovat voitontavoitteluun ja aineellisiin kiihokkeisiin perustuvalla "Uudella talousjärjestelmällään" tukahduttaneet ja tuhonneet työläisten ja talonpoikien sosialistisen tietoisuuden. Sosialistisen tietoisuuden tilalle on astunut itsekäs oman edun tai "oman" ryhmän edun asettaminen etusijalle. Koko yhteiskunnan hyväksi annetun panoksen tilalle astuu omien etujen vaaliminen.

Tänään on toteutunut se, mitä Lenin kirjoitti syyskuussa 1917 silloin vallinneesta pikkuporvarillisesta virtauksesta:

"Jättiläismäinen pikkuporvarillinen aalto on peittänyt kaiken, tukahduttanut tietoisien proletariaatin niin monilukuisuutensa voimalla kuin myös aatteellisestikin, t.s. se on tartuttanut ja levittänyt hyvin laajoihin työläispiireihin pik-

kuporvarillisia käsityksiä politiikasta.”⁽⁷⁰⁾

Tällaiset ovat aineellisten kiihokkeiden ideologisesti vahingolliset seuraukset. Aineelliset kiihokkeet ja voitontavoittelu ovat kapitalismin palauttamisen tärkeimmät välineet Neuvostoliitossa.

3. Sosialistisen työn tuottavuusperiaatteen murskaaminen voittoperiaatteen ja aineellisten kiihokkeiden käyttöön otella ja niiden vaikutukset talouselämään

Stalin näki vuonna 1935, että suurin este stachanovilaisen liikkeen etenemiselle oli byrokraatia. Hän sanoi silloin:

”Pidetään kiinni työmiestemme ja työläisnaistemme teknillisestä takapajaisuudesta, suuntaudutaan tämän takapajisuuden mukaan, otetaan lähtökohdaksi takapajaisuus ja lopuksi mennään niin pitkälle, että aletaan leikkiä takapajaisuutta.”⁽⁷¹⁾

Vanhut ja uudet byrokraatit näkivät, että työväenluokka, jolla on korkea sosialistinen tietoisuus ja jonka valta perustuu proletariaatin diktatuuriin, uhkasi heidän etuoikeuksiensa säilymistä. Varmistaakseen omat, itsekkäät etunsa, byrokraatit koittivat kaikkiin mahdollisiin keinoihin sitoa työläisten aineelliset edut omien päämääriensä saavuttamiseen. Yksi heidän käyttämistään keinoista oli keskusjohtoinen suunnittelu, jonka perusta ja luonne olivat täysin väärät. On olemassa kahdenlaista suunnittelua ja valvontaa:

1. Suunnittelu demokraattisen sentralismin pohjalta. Suunnittelua valvovat laajat kansanjoukot. Juuri tämä oli Leninin kanta.
2. Suunnittelu byrokraattisen sentralismin pohjalta. Suunnittelua valvoo ylhäältä käsin byrokraattinen koneisto. asiat kehittyivät vähiellen tähän suuntaan ja nykyään tilanne on juuri tällainen.

Ensimmäinen vaihtoehto merkitsee, että työläiset ja talonpojat eivät vain ole mukana suunnitelmien luomisessa, vaan että he ennenkaikkea valvovat suunnitelmien laadullista ja määrällistä toteuttamista. Jälkimmäinen vaihtoehto merkitsee, että työläiset ja talonpojat eivät ole mukana edes suunnitelmien valmisteluvaiheessa, niiden täytäntönnäpönnän valvonnasta puhumattakaan.

Mikä tarkoitus ja mitä seurauksia on byrokraattisella suunnittelulla? Yrityksen menestymisen ainoa kriteeri on suunnitelman täyttäminen. Jos tuotantosuunnitelma ylitetään, siitä on aineellista etua erityispalkkioiden muodossa työläisille ja toimihenkilöille, mutta ennen kaikkea yrityksen johtajalle. Jos tuotantosuunnitelmaa ei pystytä täyttämään, on siitä seurauksena palkkioiden pieneminen ja pienemmät palkat.

Ylhäältä lähtevä byrokraattinen kontrolli sekä tuotantosuunnitelman täyttämisen muuttaminen ainoaksi menestyksen kriteeriksi saivat aikaan kohtalokkaita muutoksia. Yritysten johtajat ryhtyivät käyttämään mitä katalimpia menetelmiä aineellisten etujen saavuttamiseksi. Työlläisistä tehtiin osasyllisiä ja tuotantosuunnitelman täyttämättä jättämisessä, vaikka heillä ei ollut ollut vähäisintäkään tekemistä suunnittelun tai kontrollin kanssa. Työlläiset katsoivat vain sivusta yritysten johdon manipulointia jotta heidän jo entuudestaan pienet tulonsa eivät vähenisi palkkioiden menettämisen vuoksi. Tämä vaikutti taannuttavasti työmoraaliin ja sosialistiseen tietoisuuteen. Valheet ja petokset, raaka-aineen ja työvoiman haaskaus, markkinoilla vallitseva epäjärjestys, välttämättömien sijoitusten tekemättä jättäminen, väärin tietojen antaminen yrityskustannuksista ja tuotantokapasiteetista, laadun huonontaminen jne. olivat viimein jokapäiväisiä ilmiöitä.

Proletariaatin diktatuurin lakkauttamisen jälkeen lakkasi myös kokonaan kansanjoukkojen harjoittama valvonta, jota vielä oli ollut olemassa jonkin verran. Mutta byrokratia tukahdutti vähitellen stachanovilaisen liikkeen aikana huippukohtansa saavuttaneen valvonnan. Mutta revisionististen byrokraattien anastaessa vallan ja palauttaessa kapitalismin tämä prosessi kiihtyi, joka oli siis alkanut jo aikaisemmin, kiihtyi aivan uudella tavalla. Tulemme seuraavassa osoittamaan mitä vaikutuksia byrokraattisella suunnittelulla on ollut kapitalismin palauttamisen, voittoperiaatteen ja aineellisten kiihokkeiden käyttöönoton jälkeen. Tässä tukeudumme Neuvostoliiton revisionistisen lehdistön antamiin virallisiin tietoihin. Otamme esiin vain muutamia esimerkkejä viime vuonna ilmenneistä lukemattomista epäkohdista. Nämä muutamatkin esimerkit riittävät valaisemaan Neuvostoliiton katastrofaalista kehitystä.

1. Jotta tuotantosuunnitelma saataisiin täytettyä tai ylitettyä, yritysten johtohenkilöt ilmoittavat yritysten tuotantokapasiteetin pienemmäksi sekä tuotantokustannukset suuremmiksi kuin todellisuudessa on asianlaita. Tämä merkitsee, että yrityksen kapasiteet-

tia ei käytetä täydellä teholla hyväksi, jotta seuraavan vuoden tuotantosuunnitelma olisi alhaisemmalla tasolla. Tuotantosuunnitelman säännöllinen täyttäminen tai ylittäminen antaa yrityksen johdolle arvovaltaa ja erityispalkkiot kasvavat. Tämä johtaa usein siihen, että luonnonvaroja käytetään tuhlaavaisesti, jotta tuotantosuunnitelma saataisiin täytetyksi mahdollisimman helposti ja yritys tuottamaan mahdollisimman suuria voittoja. »Pravda» kertoi 27.1.1970: "Viisitoista vuotta sitten joutui hiilikaivoksissa 17,8% hiilestä hukkaan louhinnan aikana. Nykyään menee hukkaan 27,8%." Rauta-, mangaani- ja kuparikaivoksissa tuhlaus on yhtä suurta. Rautamalmia jonka rautapitoisuus on alle 46%, ei louhita. Kuparikaivoksissa tappiot ovat lisääntyneet viime vuosina 50 prosentilla. Monikäyttö on tuntematon käsite. Miksi sitten harrastetaan näin paljon tuhlausta? Artikkelissa sanotaan lisäksi:

"Palkkausjärjestelmässämme ei ole kaivos- ja tehdas työläisille varattu mitään sellaisia kannusteita jotka saisivat aikaan sen, että luonnonvarojamme käytettäisiin säästeliäämmiin... Talousuudistuksen oloissa voi jokin yritys ansaita suuria voittoja siten, että se raivaa malmisuonesta vain "helpommat" kerrokset, toisin sanoen ne kerrokset, jotka sisältävät arvokkaimpia malmeja tai ovat vähiten tyhjentyneet... tai siten, että se jättää raivaamatta suunnattomia määriä arvokkaita kivennäisiä. Toisin sanoen, yritykset vain 'kuorivat kerman päältä'! Sellaisissa tapauksissa koituu vahinkoa vain valtiolle, yrityksille ei tapahdu mitään." (72)

Lisätäkseen yrityksensä kannattavuutta kaivoksien johtajat tuhlaavat säälimättä suunnattomia kivennäisvaroja. »Pravdan» kirjoittajat eivät tietenkään lainkaan ajattele, että syynä siihen olisi uusi kapitalistinen järjestelmä. He eivät edes aseta tällaista mahdollisuutta kyseenalaiseksi. Heidän mielestään pulma voidaan ratkaista sillä, että aineellisten kiihokkeiden järjestelmää kehitetään edelleen, jotta yritysten johtajat saadaan "kiinnostumaan" jollain tavoin säästäväisyydestä. Ikäänkuin johtajat eivät sen jälkeen enää keksisi uusia temppejuja voiton lisäämiseksi!

2. Monet suunnitelmat perustuvat tuotettujen tuotteiden painoon. Mitä painavampia tuotteet, sen nopeammin täyttyvät tuotantosuunnitelmat. Niinpä painoa lisätään keinotekoisesti, kuten »Pravda» 26.6.-70 kertoi: Eräs putkitehdas oli valmistanut putkia, joitten seinämät olivat paksummat kuin vaadittiin. Monis-

sa yrityksissä tuotantosuunnitelmat suunnataan käytetyn raaka-ainemäärän mukaan. «Pravda» mainitsee 28.3.-70 esimerkkinä erään moskovalaisen kone tehtaan, jossa eräs 12-kiloinen moottorin osa valmistetaan 38 kilon painoisesta valusta. Yli 2/3 jää täten jätteeksi. Neuvostoliittolainen kuukausijulkaisu «Voprosy Ekonomiki» julkaisi numerossa 7/70 tutkimuksen, jonka mukaan Neuvostoliiton tehtaissa menee 3-4 kertaa enemmän metallia hukkaan kuin lännen kapitalistisissa tehtaissa. Hukkaan menevän metallin määrä nousee konepajoissa 29%:iin, työkalupajoissa 45 %:iin, kuulalaakeriteollisuudessa jopa 57 %:iin. Tämä tuhlaus maksaa valtiolle 4-5 mrd ruplaa vuodessa.

3. Koska tuotantosuunnitelmien täyttäminen riippuu tuotetusta määrästä eikä tuotteiden laadusta, laadun taso luonnollisestikin kärsii. Tämä nostaa korjauskustannuksia. Niinpä tarvitaan («Sovjetskaja Rossija» 31.10.-69 mukaan) Venäjän Neuvostotasavallassa rikki menneiden traktorinosien tilalle puoli miljoonaa uutta, jotka yhteensä painavat viidenneksen koko traktoristosta. Ammattitaitoisen korjaustyön avulla voitaisiin säästää 220 milj. ruplaa vuodessa ja uusien, korjauksiin tarvittavien traktorinosien hinnalla voitaisiin valmistaa 35000 uutta traktoria. «Komsomolskaja Pravda» kertoi 29.11.-69, että 113 kappaleen pumppuerä, joka oli tilattu Balun öljykentille, oli kauttaaltaan viallinen. «Ekonomitseskaja Gazeta» 9/1970 ilmoitti, että eräs tehdas oli tuottanut 3000 viallista pesukonetta.

4. Tuotantosuunnitelmien täyttämisen pakko estää monia yritysten johtohenkilöitä ottamasta käyttöön uudistuksia. Tuotantoprosessin muuttaminen tai laajentaminen merkitsee tuotannon hidastumista, koska on suoritettava uudelleenrakennustöitä ja koneet on tilapäisesti pysäytettävä. Tämä vaarantaa suunnitelman täsmällisen täyttämisen ja sen alittamisesta saattaa seurata rangaistus. Siksi «Izvestija» moitiskeli 5.9.-69 yrityksiä siitä, että teknisen uudistuksen keksimisen ja sen hyväksikäytön välillä yrityksissä on aina varsin pitkä aika. Päivää myöhemmin julkaisi «Pravda» tämän kuvaavan esimerkin: vuonna 1960 suunniteltua hiomakonetta ei vielä siihen mennessä ollut otettu käyttöön, vaikka tarvetta olisi ollut.

Byrokraattien saamattomuuden ja huolimattomuuden vuoksi ei myöskään tärkeitä tuotantovälilincitä tuoteta tarpeeksi. «Pravda» kertoi 17.1.1970:

”Jo viime vuoden tammikuussa päätettiin poistaa käytöstä vanha sipulinistutuskone ja korvata se uudella, paremmalla. Tämän päätöksen ensimmäinen osa viettiin suhteellisen nopeasti täytäntöön, mutta päätöksen toista puolta ei ole kukaan toteuttanut. Tapahtumasta on jo kulunut miltei vuosi, mutta Maanviljelystekninen Litto ei ole saanut vielä ainuttakaan konetta. Sitä tilattiin noin 1000 kappaletta.

Valitettavasti tämä tapaus ei ole jäänyt ainoaksi. Sama toistui herneenkorjuukoneiden kohdalla. Vanhaa, puutteellista konetta valmistettiin vuoteen 1967 saakka. Sitten suunniteltiin aivan uusi kone, joka oli puolet kevyempi ja puolitoista kertaa nopeampi kuin entinen. Vanhan koneen valmistus lopetettiin, mutta uutta ei ole vielääkään otettu käyttöön, ja siitä on kohta ja kolme vuotta.”⁽⁷³⁾

5. Tuotantosuunnitelmien täyttäminen riippuu ratkaisevasti ”raaka-aineen saantijärjestelmästä”. Jo vuosikautia ovat «Sovjetskaja Rossiija» ja «Pravda» lukurattomissa artikkeleissa valitelleet raaka-aineiden ja puolivalmisteiden toimittamisessa vallitsevaa kaaosta. Kulutustavarateollisuus ei saa milloin tätä, milloin tuota raaka-ainetta. Tehtaat eivät saa huonekalupuuta, nahkaa kenkiä varten, kangasta vaatteisiin, lasi- ja metallipurkkeja säilykkeisiin jne. Rakennusteollisuus kärsii sementin tai betoniraudan puutteesta. Maatalous ei saa traktoripolttoainetta tai väkilannoitteita. «Pravdan» 17.12.-69 mukaan suunnittelupäällikkö Baikov oli todennut voimattomana, että vuoden 1968 tammikuun ja vuoden 1969 lokakuun välisenä aikana ei kyetty toimittamaan mm. seuraavia määriä kipeästi kaivattuja raaka-ainetta: 11 milj. tonnia hiiltä, 5 milj. tonnia valurautaa ja -terästä, 2,5 milj. tonnia kivennäislannoitteita, sementtiä.

Paljon pahempi seikka on kuitenkin se, että uudet kapitalistiset johtajat perustavat tehtaita ja palkkaavat sinne työntekijöitä — välittämättä lainkaan työntekijöiden perheiden hyvinvoinnista, koska ovat voitonhimossaan ”unohtaneet” rakentaa myös asuntoja. «Pravdan» 19.3.1971 mukaan

”rakennetaan usein tehtaita ilman että samanaikaisesti valmistetaan asuntoja, kouluja, lastentarhoja, palvelusalan yrityksiä työntekijöille... Näin on asianlaita Balashovskissa.

Tsherkasskin silkkitehtaassa, Pinskin trikootehtaassa ja useilla muilla paikkakunnilla.”⁽⁷⁴⁾

Ammattiyhdistyslehti »Trud» kertoi 12.1.-71 Wuktylistä, työväestön asutusalueesta, joka kuvauksen perusteella muistuttaa Euroopan siirtotyöläisten asuinparakkeja:

”13000 asukkaan asuntoalueella ei ole yhtäkään lastentarhaa tai leikkipaikkaa. Jo kolmatta vuotta on työn alla 140-paikkainen lastentarha. Kahta osarakennusta varten myönnettiin yhteensä 6000 ruplaa. Tupaantuliaisia ei siis vietä kovinkaan pian...

Talvipakkasessa ja kesäkuumassa Wuktylin asukkaat käyvät elokuvissa pellistä rakennetussa hökkelissä. Pesumahdollisuudet puuttuvat. Nämä ihmiset, jotka tuottavat miljoonia kuutiometrejä kaasua, eivät voi keittää edes omaa teevettänsä kaasulla. Jopa leipomossa työskennellään puulämmityksen avulla.

Wuktylissä ei ole taloja. On vain siirrettäviä asuntovaujuja ja tilapäisiä parakkeja.”⁽⁷⁵⁾

Jopa yleinen terveydenhuolto jää jälkeen kehityksestä, koska tarpeeksi ambulansseja ei ole toimintavalmiina.

”Omskissa” kirjoittaa »Pravda» 11.3.-71 ”ovat ambulanssien korjaamot ja huoltoasemat varsin huonosti varustettuja tai puuttuvat kokonaan, niin että vaunuston toimintakyky ja -tehokkuus on vain kolmannes siitä mitä sen tulisi olla. Kaupungin puoluekomitean terveydenhuolto-organisaatio on valittanut jo seitsemän vuotta, että on rakennettava uudet huoltamot. Se ei kuitenkaan ole tehnyt vielä mitään asian hyväksi.”⁽⁷⁶⁾

6. Voittojen tavoittelu vaikuttaa erityisesti varaosahuoltoon ja on uhkana useiden yritysten ja kolhoosien suunnitelmien täyttymiselle. Varaosien valmistus ei tuota yhtä suuria voittoja kuin valmistavaroiden tuottaminen. Sitäpaitsi tuotantosuunnitelmissa varaosien tuotannon suuruus määrätään niiden rahallisen arvon mukaan. Tästä on seurauksena (kuten »Ekonomitseskaja Gazeta» kertoi numeroissaan 7/1969 ja 12/1969), että kaikkein runsaimmin tuote-

taan kalliita varaosia, joista saatava voitto on suhteellisen suuri ja joiden avulla tuotantosuunnitelmat täytetään nopeammin. Ruuveja, pultteja ja muita pikkutarvikkeita, joiden kohdalla tilanne on päinvastainen, tuotetaan vähiten. Siten pystyttiin vuonna 1968 tuottamaan vain 48 % tarvittavista pulteista ja muttereista ja vain 20 % tarvittavista ruuveista (sama 4/1969). Lehdessä sanottiin edelleen että auravannasten kiinnittämiseen tarvittiin 150 miljoonaa ruuvia, joista tuotettiin kuitenkin vain 10 prosenttia. Puuttuvat ruuvit oli kolhoosien itse valmistettava alkeellisin menetelmin.

«Pravda» julkaisi 20.6.1971 erään moskovalaisen suuren pesulan johtajan kirjeen. Kirjeeseen oli liitetty kaksi kumista, toisiaan muistuttavaa esinettä. Toinen niistä oli pesukoneen osa, ja toinen tavallinen pikkulapsen tutti. Kirjeessä sanottiin:

”Tämä pesukoneen osa maksaa vain seitsemän kopeekkaa, mutta ilman sitä 1477 ruplan hintainen pesukone on toimintakyvytön. Olemme pyytäneet pesukonetehdasta lähettämään meille lisää näitä osia. Vastauksena se lähetti meille kaksi osaa kirjekuoressa ja neuvoi kääntymään Kaunasissa sijaitsevan kumitehtaan puoleen, sillä juuri se valmistaa kyseisiä osia. Mutta toinenkaan tehdas ei voinut meitä auttaa — osat puuttuvat vieläkin.

Mitä siis tehdä? No, me keksimme ‘ratkaisun’. Tuttipulloon tutit, 3 kopeekkaa parilta, olivat pelastukseemme.

Minulle annettiin jopa palkkio tästä rationaalisointitoimenpiteestä! Mutta tutit eivät kestä kauan, korkeintaan kymmenen päivää. Tuttien kumiaines ei kestä alkalipitoisia aineita. Lyhyesti sanottuna olemme tätä mieltä: tutit niille, jotka niitä tarvitsevat: pikkulapset. Pesukone ei tarvitse tuttia, vaan kunnollisia osia toimiakseen”. (Lihavointi toimituksen.)⁽⁷⁾

«Komsomolskaja Pravda» kertoi 7.2.-69 eräästä autokorjaamosta, joka oli tilannut 450 kytkinlevyä, mutta sai vain kuusi. «Sovjetskaja Rossija» mainitsi 1.3.-69, että eräs tukkukauppa oli tilannut 60000 traktoriosaa korjaamoihin, mutta sai vain 20000 osaa. Varaosien puute käy yhä huutavammasi myös siksi, että niitä varastetaan suuris määriä ja myydään edelleen mustassa pörssissä. Ammattiyhdistyslehti «Trud» kirjoitti 22.3.-70, että työmailla ei viedä ainoastaan ruuveja, muttereita yms. pikkuosia vaan kokonaisia koneistoja, moottoreita, valaistuslaitteita, jäähdytys-

laitto myös. Nämä myydään edelleen varastettujen tavaroiden markkanoilla. Moskovassa tällaista varastettujen varaosien myyntiä tapahtuu poliisin nenän edessä.

Asioiden täytyy tässä suhteessa olla melko huonosti, kun Kosyginkin kritisoi asiantilaa puheessaan NKP:n 24. edustajakokouksessa:

"Esimerkkinä ministeriöiden heikosta järjestelytoiminnasta, ennen kaikkea koneenrakennusalan ministeriöiden, on koneiden ja kaluston varaosatarpeen tyydyttämisessä muodostunut tilanne. Erikoisen kärkevästi niiden puute tuntuu maataloudessa. Keskeytykset varaosien toimituksessa tuottavat suurta vahinkoa, aiheuttavat seisokkeja ja pakottavat suuren joukon ihmisiä harjoittamaan puolittain käsityömaista tuotantoa, mikä suuresti lisää kaluston peruskorjauksia." (78)

Tietenkään Kosygin ei käy käsiksi asioiden perimmäisiin syihin. "Ilman voittoa eivät tehtaan pyörät pyöri" on kapitalistinen sanontatapa. Niinpä myös varaosien tuotanto saa jäädä retuperälle, koska se ei juuri tuota voittoa. Sillä yritysten johtajillehan on tärkeää saada tuotantosuunnitelmat täytettyä, jotta etuoikeuksien ja erityispalkintojen saanti olisi taattu. Byrokraattis-sentralistinen suunnittelu ja voitontavoittelu ovat siis pääsyy neuvostotaloudessa vallitseviin tämänlaatuisiin epäkohtiin.

«Pravda» 20.3.1970 mukaan on Tsharkovin kaupungissa tätä nykyä miltei mahdotonta ostaa teekattiloita tai lihamylyjä, sillä niitä ei enää tuoteta, koska ne "eivät ole kyllin kannattavia".

Tällaisten olosuhteiden vallitessa voi tiettyjä käyttöesineitä saada vain mustasta pörssistä tai käyttämällä avuksi lahjontaa. «Pravda» kertoi 29.1.1971:

"Joku tulee ostamaan jotakin varaosaa korjatakseen naururinsa. Radioliikkeessä sanotaan: 'Meillä ei valitettavasti ole sitä osaa.' Mutta kun sen jälkeen 3-5 ruplaa vaihtaa omistajaa, osat löytyvätkin yht'äkkiä.

sama pätee autokorjaamoiden suhteen. Erityisesti moskovalaiset taksiautoilijat valittavat, että autokorjaamot ryhtyvät toimimaan melkein pelkästään lahjusten avulla, jos jotakin pitää saada nopeasti aikaan." (79)

7. Mahdollisimman suurten voittojen tavoittelu maataloudessa on uhkana kolhoosien ja sovhoosien suunnitelmien täyttämiseksi. Tällä ilmiöllä on kahdenlaisia vaikutuksia:

a) Etuoikeutetussa asemassa olevat valtion viljelystiloilla ja kolhooseissa anastavat itselleen suuren osan kollektiivitalonpoikien ja maataloustyöläisten työn tuloksista. Myös korkeimmissa asemassa olevat kolhooseissa voivat nostaa omia palkkioitaan manipuloimalla suunnitelmaa. «Pravda» kertoi 13.2.-70 tällaisesta. Eräs kolhoosipäällikkö kertoi «Izvestijassa» 15.6.-70 avoimesti:

”Jos minun kolhoosillani työolot ovat huonot, ei kukaan rankaise minua siitä. Mutta jos kolhoosin maidon tuotanto laskee, silloin on kohta piru irti ja minut kutsutaan puoluekomitean puhutteluun.” («Izvestija» 15.6.-70)¹⁸⁰

b) Osuuskuntien ja valtioneitojen talonpojilla on osuuskunnallisen ja valtiollisen omaisuuden lisäksi myös yksityistä maata. Sinänsä ei tällaisessa ole mitään pahaa. Kun Neuvostoliitto vielä oli sosialistinen maa, rajoitettiin yksityistalouksien kokoa lain avulla. Näiden ”sivutalouksien” absoluuttinen suuruus pieneni vuosi vuodelta. Vuonna 1965 kaikki rajoitukset lakkautettiin. Niinpä yksityisten viljelyspalstojen suuruus pieneni vuosina 1960-65 6.75 milj. hehtaaria 6.60 miljoonaan hehtaariin. Mutta vuoteen 1969 mennessä yksityisten maapalstojen yhteenlaskettu pinta-ala nousi jälleen 6.78 miljoonaan hehtaariin. («Narodnoje hozjaistvo 1969 godu», s. 312-313.) Yksityisomistuksessa olevan karjakannan kasvu käy ilmi taulukosta IV. Neuvostoliiton johtajat julistavat rakentavansa kommunismia. Mutta yksityistalouksien osuutta kansantaloudessa ei kuitenkaan ole rajoitettu. Päinvastoin, tätä osuutta on laajennettu. Tällaisesta on luonnollisesti seurauksena yksityiskapitalismin voimakas elpyminen maaseudulla ja ennen kaikkea yksityiskapitalististen markkinoiden voimistuminen.

Yksityisen sektorin maatalous kehittyy, sitä vastoin osuuskunnallinen tuotanto jää kehityksestä jälkeen. Breznevinkin oli myönnettävä, että maaseudulla ”yhteiskunnallisen tuotannon edistämisen on väestölle yhdenmukaista”. Yksityisen ”aloitteellisuuden” osuus on myös merkittävä. Tämä ”aloitteellisuus” menee jopa niin pitkälle, että maan eteläosista (Armeniasta, Usbekistanista, Georgianista) kuljetetaan tomaatteja, viinirypäleitä, mansikoita, persikoi- ta ja muita hedelmiä sekä kukkia lentokoneella Moskovaan ja Leningradiin, jossa ne myydään vapailla markkinoilla huiimiin hin-

toihin. Tällainen toiminta on saanut revisionistisen johdon hiljaisen hyväksymisen.

Mitkä ovat tällaisen kehityksen seuraukset? Vuonna 1968 osoitti neuvostoliittolainen aikakauslehti «Selyskaja Shizn» lukuisissa artikkeleissa ne puutteet, joita osuuskunnallisen tuotannon alalla ilmenei. Lehti valitti, että "maatalouden hoito on usein leväperäistä ja tuhlailevaa. Tästä seuraa tappioita ja menetyksiä, jotka ovat vaikeasti korvattavissa tai joita ei voida korvata ollenkaan." Lehti lisäsi, että "tällaista kehitystä ei voida millään puolustella. Monilla seuduilla on suuria maa-alueita muutturut laitumeksi, aroksi ja kesannoksi, paljon peltomaata on rämetetty ja alkanut kasvaa pensaikkoo." Neuvostoliitossa "kärsii 50-60 miljoonaa hehtaaria peltopinta-alasta (noin neljännes viljellystä maasta) ankarasta eroosiosta."

Mitä enemmän vaikutusvaltaa aineelliset kiihokkeet saavat ihmisten mielissä, sitä enemmän painuvat taka-alalle sosialistinen tietoisuus ja yhteiskunnallinen etu. Vaikka ilmasto ja maantieteelliset seikat Ukrainassa ja Transkaukaasiassa ovat erittäin edulliset hedelmä- ja vihannesviljelylle, tämä tuotannon haara jää voimakkaasti jälkeen muista, koska näiden "vihannesprikaatien" työlläiset ansaitsevat vähemmän kuin muiden alojen maataloustyöläiset. Ei ihme, että vuosien 1966-70 viisivuotissuunnitelmassa määrätystä vihannestuotantotavoitteesta onnistuttiin täyttämään vain 89,4 prosenttia. (kts. NKP:n 24. edustajakokouksen asiakirjat)

8. Yksityisomistukseen pohjautuvan kapitalismin seurausilmiöitä ovat laajalle levinnyt lahjonta, kavaltaminen, ja varastaminen. Myös Neuvostoliitossa leviävät sosialistisen moraalin ja sosialistisen tietoisuuden tukahduttamisen vuoksi tällaiset kapitalismin huonot vaikutukset. Kuten olemme jo useaan kertaan korostaneet, Neuvostoliiton uusi kapitalismi on ensisijassa valtiomonopolistista kapitalismia. Yksittäisten yritysten tuottaman voiton kohottaminen ja yritysten johdon lisääntyvä itsenäisyys ovat avanneet portit yksityiskapitalismin kehittymiselle, sillä virallisin, laillisin keinoin hankitun voiton ja laittomin keinoin aikaansaadun, omiin tarkoituksiin anastetun voiton välinen raja ei aina ole kovinkaan selvä. Ei varmaankaan ole olemassa montaa yrityksenjohtajaa, joka ei käyttäisi hyväkseen asemaansa hankkiakseen itselleen lisärikkauksia. Ja niin kauan kuin tällainen toiminta ei herätä liian suurta avointa vihastusta, katsoo uusi porvaristo mielellään asiaa läpi sormien. Vasta kun kavaltaminen ja lahjonta saavat sellaiset mittasuhteet, että uudet vallanpitäjät tuntevat, että heitä on petetty

raskaasti, tai kun julkinen sana alkaa voimakkaasti kritisoida näitä ilmiöitä — silloin uusi porvaristo ryhtyy toimenpiteisiin asiantilan parantamiseksi.

Olemme lukeneet esimerkiksi erään puualan yrityksen johtajasta, joka oli myynyt valtion omistamaa puutavaraa, pistänyt tulot omiin taskuihinsa ja varmistanut onnistumisensa lahjonnan avulla («Pravda» 29.1.1971). Tai ottakaamme esimerkiksi useiden moskovaalaisten kampaamojen johtajattaret, jotka olivat muuttaneet valtion omistamat kampaussalongit varsin näppärästi yksityisyrittäjiksi: jokaisen kampaamontyöntekijän täytyi antaa osa kuukausiansioistaan kampaamon johtajattarelle, ellei hän halunnut luopua työpaikastaan. Myös loma-aikaa saatiin vain samanlaista ”juomara-haa” vastaan («Trud» 13.8.1969).

Useimmissa tapauksissa turmeltuneet johtohenkilöt osaavat hyvin välttää mahdolliset rangaistukset laajan lahjontajärjestelmän ja poliittisten juonittelujen avulla.

«Pravda» kertoi 28.1.1970, kuinka «Thälmann»-kolhoosin talonpojat olivat lähettäneet NKP:n aluekomitealle kirjeen, jossa he esittivät valituksen kolhoosinjohtajansa, erään Sinovjevin toimintepiteiden johdosta. Tämä virkailija

”harjoitti petosta, oli pimittänyt 400 sentneriä viljaa ja tuhansia kiloja lihaa ja käyttäytyi erittäin huonosti. Hän soimasi ja satti kollektiivin talonpoikia, käytti rumaa kieltä ja oli töissä jatkuvasti humalassa. Kirjeen kirjoittajat saivat aluekomitealta vastauksen, jonka mukaan Sinovjev erotettaisiin tehtävistään. Mutta kirjeen liitteenä olleista dokumenteista käy selvästi ilmi, että tätä henkilöä olisi pitänyt rankaista paljon ankarammin, koska hän oli petkuttanut kolhoosin varoja. Nykyään Sinovjev on piirin toimeenpanevan komitean talousosaston johtaja — toisin sanoen, hänet ylennettiin.”⁽⁸¹⁾

«Babinski Rabotshi» kertoi 22.3.1970, kuinka eräs ministeri oli ryhtynyt puolustamaan petkuttajien joukkoa eräässä meijerissä. Hän antoi lehdistölle asiasta sellaisen kuvan, että syyllisiä olisi rangaistua. Mutta todellisuudessa he jäivät entisille työpaikoilleen. Samassa artikkelissa kerrottiin, kuinka korkeat valtion virkamiehet Asherbeidshanin Neuvostotasavallassa hankkivat korkeakoulun päästötodistuksia lapsilleen vaikka nämä eivät olleet opiskelleet päiväkkään yliopistossa.

«Pravda» kertoi 16.5.1967 puolueen jäsenestä, dosentti Korolevistä, joka oli petkuttanut valtiolta 15000 ruplaa.

”Huolimatta useiden kommunistien esittämistä vaatimuksista, että valtion omaisuuden varastamiseen syyllistyneitä rangaistaisiin mitä ankarammin, Korolev sai vain huomautuksen, josta ei edes jäänyt merkintää hänen papeleihinsa. Vähän sen jälkeen hänet ylennettiin osaston puheenjohtajaksi, kiitos puoluekomitean ponnistusten.” ⁽⁸⁾

Asioiden täytyy olla todella huonosti jos syyllisiä joskus todella ryhdytään ”rankaisemaan”. Kas tässä tyypillinen esimerkki. «Pravda» julkaisi 18.1.1971 erään lukijoiden lähettämän kirjeen, jossa käsiteltiin rannikolla sijaitsevan turkiseläintenkasvattamოსovhoosin johtajan rikollisia toimia ja yrityksiä peittää nämä puuhansa. Mutta tapaus oli kuitenkin liian läpinäkyvä ja aluelehti «Punalippu» tartui siihen. Lehti mainitsi, että muutamat johtajat olivat pistäneet lövatta suuria palkkioita omiin taskuihinsa. Lukijoiden «Pravdalle» lähettämässä kirjeessä sanottiin edelleen:

”Piirin maataloushallintoneuvoston kollegio käsitteli artikkelia, mutta kollegion puheenjohtaja Klersfeld ja muutamat muut kieltäytyivät periaatteettomasti hyväksymästä kritiikkiä. He asettuivat puolustamaan Kowaltshukia. Asian saamasta käänteestä rohkaistuneena Kowaltshuk kävi itse hyökkäykseen, ja selitti että valvojat ja varainhoitoon osallistuneet työläiset vaikeuttivat hänen työtään.

Mitä todella tapahtui? Johtaja Kowaltshuk otti laittomasti 4900 ruplaa siitä palkkiosta, joka sovhoosille oli myönnetty hyvien turkisten tuottamisesta ja jakoi sen hallintoneuvoston jäsenille. Johtaja itse pidätti itselleen 500 ruplaa. Tätä esimerkkiä noudattivat sen jälkeen myös muutamat muut yritykset. Ilman mitään perusteita saivat johtajat ja heidän alaisensa palkkioita. Jotkut johtajat ansaitsivat näin huimaavia summia. Tonkoshurov Majshesta sai yhdessä vuodessa yli 2700 ruplaa palkkioina ja avustuksina.

Valtion kustannuksella rikastuivat myös sovhooseissa työasioissa olevat ammattityöntekijät Moskovasta ja Irkutskista. Johtaja myi ‘takakautta’ närsiturkkeja polkuhintaan ystävilleen, tuttavilleen ja muille ‘hyödyllisille henkilöille’. Kowaltshuk väittää, että vain viallisia, miltei käyttökelpo-

mia turkkeja myytiin tällä tavoin. Mutta hän ei kerro sitä, että erinomainen näyttelyerä, joka turkistehtaassa valmistettiin, myytiin myös polkuhintaan. Pitäisikö ehkä ajatella, että parhaimmatkin turkikset siis ovat miltei käyttökelttomia?

Sovhooseissa kärsittiin suunnattomia tappioita eläinten menetyksestä. Yhdessä vuodessa menetettiin yli miljoona ruplaa turkiseläinten jälkikasvun tuhoutumisen takia. Tehdas kykeni toimittamaan valtiolle yhä vähemmän turkiksia ja niiden laatu huononi.

Kun rannikkoalueen kansankontrollin piirikomitea oli tutkinut työläisten lähettämät kirjeet, myös »Pravdalle» lähetetyt, se rankaisi viimein syyllisiä. Kowaltshuk ja Klersfeld tuomittiin sakkoihin. Maatalousministeriö suoritti Dalsverotrestissä tarkastuksen. Eräässä W. Afanasejevinälekirjoittamassa tiedonannossa Kowaltshuk sai ankarat nuhteet.

Näin asia siinä näyttää päättyvän. Mutta esiin nousee vielä yksi kysymys: Onko Kowaltshuk hyvittänyt riittävästi rikolliset tekonsa? Miksi puolue ei kritisoinut hänen menettelyään?¹⁰³

Vieli eräs tähän samaan asiaan liittyvä kysymys: mitä tapahtuisi tuollaiselle turmeltuneelle ja rikolliselle johtajalle, jos Neuvostoliitossa vielä vallitsi proletariaatin diktatuuri? Ja edelleen: Eivätkö tällaiset ilmiöt ole seurausta mahdollisimman suurten voittojen tavoittelusta ja aineellisten kiihokkeiden käyttöönotosta? Eikö kapitalismin palauttaminen pakostakin tuo mukanaan valheellisen porvarillisen moraalin, turmeluksen, kapitalistisen yhteiskunnan mädänneisyyden kaikki ilmiöt, itsekkyyden, omistuksen halun, kateuden, porvarilliset elämäntavat?

9. Kaikki nämä ilmiöt vaikuttavat varsin tuhoisasti sosialistiseen työn tuottavuusperiaatteeseen. Sosialistinen tietoisuus tuotannon kohottamisen päävoimana tukahdutettiin voitontavoittelun ja aineellisten kiihokkeiden käyttöönoton avulla. Työn tuottavuuden sosialistinen periaate korvattiin kapitalistisella. Miten työn tuottavuuden nousu vaikuttaa palkkioihin näissä olosuhteissa? Eroaako Neuvostoliiton byrokraattisessa kapitalismissa vallitseva palkkajärjestelmä lännen yksityisomistukseen pohjautuvien kapitalististen maiden palkkajärjestelmästä? Katsokaamme, mitä Wladimir Beltschuk kirjoittaa artikkelissaan »Työn tuottavuus ja viisivuotis-

suunnitelma» («Sorjetunion heute» 1.10.1971).

”Vuonna 1971-75 tulevat työpalkkiot aivan kuten tähänkin asti olemaan aineellinen pääkannuste jokaisen työntekijän suorittaman työn tuottavuuden nostamiseksi. Työpalkan suuruus riippuu suoritettun työn määrästä ja laadusta... Varsin laajalle levinnyt on suorituspalkkajärjestelmä (urakkapalkka — toim.) ja palkkiojärjestelmät, tuntipalkka sen sijaan on harvinaisempi menettely (kuten yksityiskapitalistisissakin yrityksessä — toim.). Tietenkin tämän tai tuon palkkiojärjestelmän kannustava vaikutus riippuu sen asianmukaisesta käytöstä eikä viimekädessä työskentelynormien suuruudesta, joiden oikealle määrittelylle on viime aikoina omistettu kasvavaa huomiota... Aineellisten kannusteiden avulla aikaansaadun korkeamman työn tuottavuuden suhteen on muistettava seuraava tärkeä sääntö: työläiselle, joka on keksinyt tai ottanut käyttöön uudistuksen, jonka seurauksena työn tuottavuus nousee huomattavasti, maksetaan vielä kuukauden ajan palkkaa vanhojen normien ja tariffien mukaisesti... (suorastaan inhimillistä, yksityiskapitalisti myöntäisi vain 14 päivän irtisanomisajanurakkahinnan alentamisen vuoksi — toim.). Henkilökoh- taista aineellista kiinnostusta työn tuottavuuden nostamiseen lisätään vielä erilaisin palkkioin, jotka palkan ohella maksetaan yrityksen tuottamasta voitosta. Tällainen palkkio on esim. ns. 13. kuukauden palkka, joka vuoden lopusta maksetaan hyvästä työsuorituksesta”. (IlhavoInti toimituksen).¹⁰⁴⁾

Kaikki tämä ei ole lännen kapitalististen maiden työläisille mitään uutta. Uutta eivät myöskään ole ”yritysten työntekijöille annettavat avustukset ateriointiin tehtaan ruokalassa”, joista Beltschuk ylpeänä puhuu. Kuten olemme jo nähneet, Neuvostoliitossa on käytössä 24-luokkainen palkkausjärjestelmä. Tämän lisäksi käytetään noin kolmeakymmentä erilaista palkkiojärjestelmää, jotka piakkoin tullaan yhdistämään yhtenäiseksi riistojärjestelmäksi. Nämä toimenpiteet edesauttavat työväenluokan riiston voimistamista.

4. Uuden kapitalistisen talouden kriisistä

Kapitalismin palauttaminen Neuvostoliittoon on pakosta tuonut mukanaan kapitalistisen tuotantotavan koko anarkian. Kytymätön voitontavoittelu, jota uusi porvaristo harjoittaa uhraamatta ajatustakaan koko yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämiselle, on pyhädyttänvt sosialistisen talouden suunnitelmällisen kasvun, ja kaikille kapitalistisille järjestelmille tunnusomaisen kaaoksen merkkejä on alkanut näkyä myös Neuvostoliitossa. Voiton kohottaminen talouden johtavaksi voimaksi, yritysten välinen kilpailu yhä suurempien palkkioiden toivossa, lahjonta ja petkutukset, yksittäisten yritysten omavaltaiset menettelytavat, ovat murskanneet sosialistisen suunnitelmatalouden täysin.

Kuten kaikissa kapitalistisissa maissa, niin myös Neuvostoliitossa taloudellinen kasvu on pysähtynyt. Breznev'n NKP:n 24. edustajakokouksessa julkistamien tietojen mukaan nousi teollisuustuotannon määrä Neuvostoliitossa 7. viisivuotiskaudella (1961-65) 51 prosentilla ja 8. viisivuotiskaudella (1966-70) 50 prosentilla. Yhdeksannen viisivuotissuunnitelman kaudella odotetaan kasvun vielä jatkuvan n. 42-46 prosentilla. Sitä vastoin vielä Malenkov mainitsi puhuessaan NKP:n 21. edustajakokouksessa v. 1952, että 5. viisivuotissuunnitelman aikana (1951-55) teollisuustuotantoa oli määrä nostaa 70 prosentilla. Tässä yhteydessä on huomattava, että tätä suunnitelmaa ei voitu täyttää Hrustshevin ja hänen revisionististen kannattajiensa harjoittaman sabotoinnin vuoksi. Albaniassa nousi teollisuustuotanto 4. viisivuotissuunnitelman aikana (1966-70) aina 83 prosentilla suunnitellun johtajan Abdyl Kellezin parlamentin täysistunnossa 24.12.1971 antaman toimintakertomuksen mukaan. Sitä paitsi Albaniassa asetettiin seuraavan viisivuotissuunnitelman tavoitteet paljon korkeammalle kuin edellisen, Neuvostoliitossa tavoitteita taas alennettiin.

Neuvostoliiton kahdeksannen viisivuotissuunnitelman mukaan kansantulo nousi 41 prosentilla. Yhdeksännellä viisivuotiskaudella se tulee nousemaan vain 37-40 prosentilla. Albaniassa sitä vastoin kansantulo kasvoi 4. viisivuotiskaudella 55 prosentilla. Viidennellä viisivuotiskaudella sen odotetaan nousevan 55-60 prosentilla.

Mutta usein käy niin, että revisionistit eivät pysty täyttämään edes varsin alhaiselle tasolle itse asettamiaan suunnitelmia. Stali-

nin aikana pystyttiin vaativat taloussuunnitelmat säännöllisesti täyttämään jo ennen suunnitelmakauden loppua ja tuotantosuunnitelmat ylitettiin. Mutta vaikka revisionistit nykyään ylpeilevät nykyaikaisilla matemaattisilla suunnittelumenetelmillään, he eivät siitä huolimatta pysty ennakoimaan tieteellisesti taloudellista kehitystä, vaan heidän on pakko tarkistaa suunnitelmiaan yhä uudelleen ja asettaa niiden edellyttämät tavoitteet alemmas.

Puhuessaan NKP:n 24. edustajakokouksessa Breznev väitti, että "23. edustajakokouksen antamat ohjeet tärkeimmiksi talouden tavoiteluvuiksi toteutettiin menestyksekkäästi". Mutta tämä ei ole totta. Toimintakertomuksensa seuraavalla sivulla Breznev luettelee tärkeimmät teollisuustuotteet ja ilmoittaa, kuinka paljon kutakin tavaraa tuotettiin. Tosin hän "unohtaa" verrata näitä "menestystä kuvaavia lukuja" 23. edustajakokouksessa päätettyihin tavoitelukuihin, jotka niin "menestyksekkäästi toteutettiin". Taulukossa V olemme suorittaneet tämän vertailun.

Kosyginin samassa edustajakokouksessa pitämä puhe antaa lisää esimerkkejä 8. viisivuotiskauden "menestyksistä". Olemme koonneet muutamia esimerkkilukuja taulukkoon VI ja vertailleet niitä aikaisemmin asetettujen tavoitteiden kanssa. Myös nämä luvut ovat omiaan repäisemään "menestyksen" naamion revisionistien talouspolitiikan kasvoilta.

Venäjän historia tietää kertoa meille kuningatar Katariinan maan halki suorittamasta pitkästä tarkastusmatkasta. Estääkseen kuningatarta näkemästä maan asioiden todellista tilaa ja saadakseen häneltä kiitosta oman politiikkansa johdosta antoi pääministeri Potemkin pystyttää matkareitin varrelle pahvista tehtyjä kauliita, siistejä talojen julkisivuja, jotka peittivät surkeat kyläpahaset. (Siitä sanonta "Potemkinin kulissit".) Näyttää siltä, että Breznev ja Kosygin ovat omaksuneet Potemkinin osan Neuvostoliiton kansaa vastaan. Heidän suurenmoisilta kuulostavat edustajakokouspaneensa ovat nyt vain Potemkinin kulisseja, jotka on tarkoitettu peittämään surullinen totuus neuvostokansan silmiltä.

Voi kylläkin olla mahdollista, että sosialististen maiden taloudellinen rakennustyö kärsii tilapäisiä takaiskuja. Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon 1941 sekä siirtyminen sotatarviketuotannosta rauhantekijän tuotantoon keskeyttivät neuvostotalouden suunnitelmallisen kasvun joksikin ajaksi. Vuonna 1946 teollisuustuotannon määrä oli vain 77 prosenttia siitä mitä se oli ollut v. 1940. Mutta jo vuonna 1948 saavutettiin teollisuudessa sotaa edeltäneen ajan taso ja ylitettiin se jopa 18 prosentilla.

Neuvostoliittolais-kiinalaisten ja neuvostoliittolais-albanialaisten taloudellisten yhteistyösopimusten irtisanominen Hrustshevin ja hänen kannattajiensa toimesta aivan yllättäen sekä neuvostoliittolaisten asiantuntijoiden vetäminen pois molemmista maista aiheuttivat Kiinan ja Albanian taloudelliselle kehitykselle ohimeneviä vaikeuksia, Kiinassa tilannetta vaikeuttivat lisäksi kolme vuotta kestäneet luonnononnettomuudet. Mutta Kiinan ja Albanian kansat voittivat nämä vaikeudet varsin nopeasti, ja tänään molempien maiden kasvuvauhti jättää niin idän kuin lännenkin kapitalistiset maat kauas jälkeen.

Kapitalistisissa maissa olot ovat päinvastaiset. On mahdollista, että kapitalistiset maat kokevat lyhyen nousukauden toisen toisen jälkeen. Näin oli laita esimerkiksi Japanin ja Saksan Liittotasavallan suhteen toisen maailmansodan jälkeisellä remilitarisoinnin kaudella. Pitkällä tähtäimellä kapitalismin yleinen kriisi kuitenkin jatkuvasti kärjistyy. Kapitalistiset tuotantosuhteet muodostuvat yhä enemmän tuotantovoimien kahleeksi.

Vaikeudet, joita Neuvostoliiton talouselämässä ilmenee, eivät enää ole mitään ohimeneviä pikku heikkouksia, vaan yleisen kriisin oireita. Huolimatta miltei 30 vuotta kestäneestä rauhallisesta kehityksestä, sunnattomasta tieteellis-teknisestä kehityksestä, täytyy revisionististen johtajien taistella yhä kiihkeämmin taloudellisen kehityksen pysähtymistä vastaan, laatia jatkuvasti uusia "reformieja", jotka muka nostavat taloudellista tehokkuutta, mutta itse asiassa vain kärjistävät nykyajan revisionismin kriisiä.

Taloudellisten vastoinkäymisten ainoa syy on kapitalismin palauttaminen Neuvostoliittoon. Sellainen talous, jonka päämääränä on kaikkien työtätekevien hyvinvointi, kasvaa, kehittyy ja voimistuu rajatta kunnes yhteiskunnan lakkaamatta kasvavat tarpeet on tyydytetty. Mutta talous, jota ohjaa pienen riistäjärjymän sammumaton voitonnälkä, törmää yhä uudelleen ylitysepäsemättömiin esteisiin.

Engels osuu asian ytimeen, kun hän teoksessaan «Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi» sanoo:

"Toisaalla liikaa tuotantovälineitä ja tuotteita, toisaalla liikaa työttäisiä, joilla ei ole tointa eikä toimeentulovälineitä. Mutta nämä kaksi tuotannon ja hyvinvoinnin vipua eivät voi yhtyä, koska tuotannon kapitalistinen muoto kieltää tuotantovoimia toimimasta, tuotteita kiertämästä, jolleivät ne sitä ennen ole muuttuneet pääomaksi: minkä juuri niiden

oma liikamäärä estää. Ristiriita on kasvanut järjettömyydeksi: tuotantotapa kapinoi vaihtomuotoa vastaan. Porvaristo on tullut kykenemättömäksi enää johtamaan yhteiskunnallisia tuotantovoimia.”⁽⁸³⁾

Turvataksaan jatkuvien voittojen saannin neuvostorevisionistit ovat pakotettuja toimimaan kapitalistisen logiikan mukaan, harjoittamaan imperialistista, laajentumishaluista politiikkaa (tätä käsitellään tutkielmamme kolmannessa osassa). Samanaikaisesti uusi monopoliporvaristo voimistaa riistoa ja painostusta kotimaassaan, ottaakseen neuvostoproletariaatista irti kaiken mahdollisen. Stsheimon kokeilu ei tule jäämään viimeiseksi esimerkiksi tällaisesta kehityksestä. 24. edustajakokouksessa Breznev julisti, että vuosina 1971-75 on ”80 prosenttia kansantulon kasvusta saatava aikaan nostamalla työn tuottavuutta”, toisin sanoen voimistamalla työllisten riistoa.

Kapitalismin palauttamisen yhteydessä voimaan tulleet kapitalistiset lainalaisuudet vaikuttavat automaattisesti sekä taloudelliseen perustaan että ylärakenteeseen. Se merkitsee, että luokkavas-takohdat kärjistyvät ja ilmenevät väkivaltaisina kiristyvässä luokkakatistelussa, kuten noin vuosi sitten Puolassa. Neuvostoliiton marxisti-leninistit tulevat taistelemaan kaikkiin voimin neuvostokansan sosialistisen rakennustyön saavutusten romuttamista ja kapitalistisen rappeutuneisuuden yhä ilmeisempiä muotoja vastaan. Mutta on vain yksi keino päästä uudelleen sosialistiselle tielle: murskata byrokraattisen monopoliporvariston valta uudessa sosialistisessa vallankumouksessa ja pystyttää uudelleen proletariaatin diktatuuri.

TAULUKKO I

KAAVIO NEUVOSTOLIITON HINTAJÄRJESTELMÄSTÄ

TAULUKKO II

Voiton ja liikevaihtoveron absoluuttinen suurus valtiollisissa yrityksissä mrd. rpl.

VUOSI	VOITTO	LIKEVAIHTOVERO
1960	3,3	10,6
1965	5,2	23,6
1980	25,2	31,3
1989	72,7	44,5

Lähde: Narodnoje hozjaisitvo SSSR 1969 godu (s. 741)

TAULUKKO III

PALKKALUOKAT

Peruspalkkia tunnilla (koppes- kotassa), 7-tuntinen työpäivä	I	II	III	IV	V	VI
	Korotuskertoin ^{a)}	1.9	1.13	1.39	1.48	1.72
Vähemmän raskaassa tössä olevat aikapalkkatyöläiset	27.5	31.1	35.5	40.7	47.3	55.0
Kappalepalkalla vähemmän ras- kaassa tössä työskentelevät, aikapalkalla raskaassa tössä sekä hyvin raskaassa tai epä- suotuisassa oloissa työskent.	32.0	36.2	41.3	47.4	55.0	64.0
Kappalepalkalla raskaassa tössä, tai raskaassa epäsuotuisas- sa oloissa työskentelevät, ai- kapalkalla erityisen vaikeassa ja epäsuotuisassa oloissa työskent.	36.7	41.3	47.3	54.3	63.1	73.4
Kappalepalkalla erityisen vai- keassa ja epäsuotuisassa olois- sa työskentelevät	39.0	44.1	50.3	57.7	67.08	78.0

a) korotuskertoim: korotetaan palkan suhte I palkkaluokkaan

Lähde: A. Omarov; Organisation of Industry and Construction
in the USSR, s. 101, Moskova 1971

TAULUKKO IV

Karjakkanaan /urossa osuuskuntajäsenjäsenten, työntekijöiden, toimihenkilöiden ja
muiden väestöryhmien oman toimen ohella pidettyinä sivutalouksissa (lurut tuhansia)

Vuoden 1. päivänä	1961	1961	1961	1969
Suurta sarvokarjaa	31 145	24 809	23 012	27 302
Lehmät	21 005	16 032	16 317	16 734
Sikojia	16 108	8 484	15 397	12 779
Lampailla	33 757	12 832	28 100	29 729

Huomautus: Sikakannan vähentyminen vuosina 1961 - 1969 selittyy siitä, että koko
sikakanta väheni tuona aikana 58 miljoonasta 49 miljoonaa.

Lähde: Narodnoje hoziajstvo SSSR 1969 godu s. 368 - 369

TAULUKKO V

TUOTE	SUUNNITELMA VUON- DELLE 1979 (a)	TUOTANTO VUONNA 1979 (b)
Sähkönenergia milj. kWh	830 - 850	740
Maailijy milj. t.	345 - 355	353
Hilli "	665 - 675	624
Maakaasu milj. m ³	225 - 240	200
Terästä milj. t.	124 - 129	116
Valssusterästä milj. t.	95 - 99	92
Kiveneräshannetta milj. t.	62 - 65	55
Tekohartseja ja muo- veja tuh. t.	2 100 - 2 300	1672
Sementtiä milj. t.	100 - 105	95
Kalkenlaisia kankaista mrd. m ²	9.5 - 9.8	8.9
Nahkajalkineita milj. paria	610 - 620	676
Radio- ja TV-vastaan- otinta milj. kpl.	15.0 - 15.7	14.5
Jääkaappeja milj. kpl.	5.3 - 5.8	4.1

Huom: Luokat "Koneenrakennus- ja metalliteollisuuden tuotanto" sekä "Pukinta" on jätetty pois, koska niihin ei tässä yhteydessä ole merkitystä.

Lähteet: (a) NKP:n 23. edustajakokouksen ohjelmat Neuvostoliiton kansantalouden kehittämisen viisivuotissuunnitelmat
(b) Breznevian puhe NKP:n 24. edustajakokouksessa

TAULUKKO VI

TUOTE	SUUNNITELMA VUODELLE 1970 (a)	TUOTANTO VUONNA 1970 (b)
Paperia (1000 t.)	5 000 - 5 300	4188
Autoja (1000 kpl)	1 360 - 1 510	916
- siinä henkilöautoja	700 - 800	344
Kojeita, automaattisommakkeita ja niiden varusteita (mlj. kpl.)	3 570 - 3670	3 102
Traktoreita (1000 kpl.)	600 - 625	488,5

Lähteet: (a) kuten taulukossa V

(b) Kasvillisin osin NKP:n 24. edustajakokouksessa

LAHTEET:

- 1) Marx-Engels: Kommunistinen Manifesti s. 43-44. Kansankulttuuri 1970
- 2) Engels: Sosialismin kehitys utopiasta tieteen s. 82-83, 84. Kansankulttuuri 1970
- 3) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s. 39. Karjalais-Suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi 1952. Faksimilepainos Demopaino, Helsinki 1973
- 4) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s. 40
- 5) Marx: Lisäarveteorioita
- 6) Marx: Gothan ohjelman arvostelua, ME II 14-15
- 7) Stalin: Uusi tilanne — uudet sosialistisen rakennustyön tehtävät, ST 13.80-81
- 8) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s. 23-24
- 9) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s. 25
- 10) Kommunist 18/1962
- 11) Kommunist 18/1962
- 12) Marx: Pääoma I, s. 71. Petroskoi 1957
- 13) Lenin: Dialektiikan kysymyksestä, LT 38.312
- 14) Marx: Gothan ohjelman arvostelua, ME II.15
- 15) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s.14
- 16) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s. 51-52
- 17) Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa s. 52-53
- 18) Voprosy Ekonomiki 2/1957
- 19) Sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän taloudelliset lait, DDR 1969
- 20) Stalin: Oikeistovaarasta NKP(b):ssä, ST 11.249
- 21) Rauhan ja sosialismin ongelmia 7/1970
- 22) Kim Il Sung: Sosialistisen talouden teoreettisia ongelmia s. 16. Sanan Tie 1971
- 23) Leonid Pekarski
- 24) Kosyginin puhe NKP:n KK:n täysistunnossa syyskuussa 1965
- 25) Sama
- 26) Sama

- 27) Ekonomitsheskaja Gazeta 41/1965
- 28) Kosyginin puhe NKP:n KK:n täysistunnossa syyskuussa 1965
- 29) Breznev'in puhe NKP:n 23. edustajakokouksessa 1966, NKP:n 23. edustajakokous s. 56
- 30) Stalin: Uusi tilanne — uudet sosialistisen rakennustyön tehtävät, ST 13.71
- 31) Lenin: Elintarvikeverosta, LT 32.338
- 32) Lenin: Elintarvikeverosta, LT 32.339
- 33) Lenin: Puhe VKP(b):n 11. edustajakokouksessa, LT 33.255-7
- 34) Lenin: Elintarvikeverosta, LT 32.341-342
- 35) Lenin: Puhe VKP(b):n 11. edustajakokouksessa, LT 33.266
- 36) Sowjetunionin heute 16.9.1969
- 37) Sowjetunionin heute 16.2.1969
- 38) Pravda 30.11.1968
- 39) Sama
- 40) Sama
- 41) Sowjetunionin heute 16.9.1969
- 42) Breznev'in puhe NKP:n 24. edustajakokouksessa
NKP:n 24. edustajakokous — Pääselostukset ja tärkeimmät päätökset, s. 96, Kursiivi 1971
- 43) Kosyginin puhe NKP:n 24. edustajakokouksessa, s. 245-246
- 44) Sowjetunionin heute 16.1.1971
- 45) A.Omarow: Organisation of Industry and Construction in the USSR. Moskova 1971
- 46) Marx: Gothan ohjelman arvostelua, ME II.15
- 47) Pravda 20.1.1971
- 48) Sama
- 49) Sama
- 50) Rauhan ja sosialismin ongelmia 8/1970
- 51) Breznev'in puhe NKP:n 23. edustajakokouksessa, s. 58
- 52) W.Ulbrichtin puhe "Karl Marxin oppien merkitys ja elinvoima meidän aikanamme" 1968
- 53) Lenin: Demokratiasta ja Neuvostovallan sosialistisesta luonteesta, LT 36.481
- 54) Marx: Poliittisen taloustieteen pääpiirteet
- 55) Työn Maailma 8.9.1961
- 56) Stalin: Puhe NKP:n 17. edustajakokouksessa, ST 13.385-6
- 57) Stalin: Puhe Kremlin palatsissa Punaisen armeijan akatemian oppilaiden päätöstilaisuudessa toukokuun 4:ntenä 1935
Leninismien kysymyksiä, s. 490. Karjalais-suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi 1946

- 58) Lenin: Neuvostovallan lähimmät tehtävät, LT 27.246
 59) Lenin: Neuvostovallan lähimmät tehtävät, LT 27.246
 60) Lenin: Suuri aloite, LT 29.390
 61) Lenin: Suuri aloite, LT 29.389-401
 62) Lenin: Suuri aloite, LT 29.403
 63) Lenin: Suuri aloite, LT 29.404-405
 64) Stalin: Puhe 1. yleisliittolaisessa stahanovilaisten neuvottelussa marraskuun 17:nä 1935, Leninismin kysymyksiä s. 496-7
 65) Stalin: Erimielisyytemme, ST 5.15
 66) Lenin: Vielä kerran ammattiliitoista, nykytilanteesta sekä Trotskin ja Buharinin virheistä, LT 32.60
 67) Lenin: Vielä kerran ammattiliitoista, nykytilanteesta sekä Trotskin ja Buharinin virheistä, LT 32.68
 68) Mao Tsetung: Anshanin Rauta- ja teräskombinaatin tehdasohjesääntö
 69) Sowjetunion heute 21/1971
 70) Lenin: Proletariaatin tehtävät vallankumouksessamme, LT 24.45
 71) Stalin: Puhe 1. yleisliittolaisessa stahanovilaisten neuvottelussa marraskuun 17:nä 1935, Leninismin kysymyksiä s. 501
 72) Pravda 27.1.1970
 73) Pravda 17.1.1970
 74) Pravda 19.3.1971
 75) Trud 12.1.1971
 76) Pravda 11.3.1971
 77) Pravda 20.6.1971
 78) Kosyginin puhe NKP:n 24. edustajakokouksessa, s. 251
 79) Pravda 29.1.1971
 80) Izvestija 15.6.1970
 81) Pravda 28.1.1970
 82) Pravda 16.5.1967
 83) Pravda 18.1.1971
 84) Sowjetunion heute 1.10.1971
 85) Engels: Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi s. 91-92

ME — K.Marx-F.Engels: Valitut teokset

Karjalan ASNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi 1958

LT — V.I.Lenin: Kootut teokset

Vieraskielisten kirjojen kustannusliike, Moskova

ST — J.V.Stalin: kootut teokset

Karjalais-suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi

Lyhenteiden jäljessä olevista numeroista ensimmäinen osoittaa osan järjestysnumeron, toinen sivunumeron.

Tilastoista ja Neuvostoliiton kansantalouden kehitystä kuvaavista luvuista kts. tarkemmin Narodnoje hozjaistvo SSSR 1969 godu sekä NKP:n edustajakokouksien asiakirjat.

Eri aikakaus- ja sanomalehdistä lainatut katkelmat ovat käännöksiä saksan kielestä.

Sosialismin taloudellisia ongelmia ja Neuvostoliiton talousuudistusta käsittelevää kirjallisuutta:

- Karl Marx: Gothan ohjelman arvostelua
Friedrich Engels: Anti-Dühring
V.I.Lenin: Valtio ja vallankumous (Valitut teokset, osa 3)
Neuvostovallan lähimmät tehtävät (Valitut teokset, osa 3)
Talous ja politiikka proletariaatin diktatuurin kaudella (Valitut teokset, osa 4)
J.V.Stalin: Sosialismin taloustieteellisiä ongelmia Neuvostoliitossa
Kim Il Sung: Sosialistisen talouden teoreettisia ongelmia
Mao Tsetung: Kansan keskuudessa esiintyvien ristiriitojen oikeasta käsittelytavasta
Enver Hoxha: Report submitted to the 5th congress of the Party of Labor of Albania (Tirana 1966)
Enver Hoxha: Report submitted to the 6th congress of the Party of Labor of Albania (Tirana 1971)
The Party of Labor of Albania in battle with modern revisionism (Tirana 1972)
NKP:n ja KKP:n välisten erimielisyyksien alkuperästä ja kehityksestä (KKP:n ns. "1. kommentti", 1963)
Onko Jugoslavia sosialistinen maa? (KKP:n ns. "3. kommentti", 1963)
Hrushtshevin valekommunismista ja sen historiallisista opetuksista maailmalle (KKP:n ns. "9. kommentti", 1963)
Sovjet Economic Reform: PROGRESS AND PROBLEMS (Moskova 1972)
"Reform of the Economic Mechanism in Hungary" (Budapest 1971)
Gustavsson, Bettelheim, Sweezy ym.: Sosialkapitalismin — en kritik av Sovjetekonomin (ilmestyy suomeksi lähitulevaisuudessa)
Punakaarti 3/71
Soihdu 6/72
Punakaarti 2/73 (sisältää sellaisenaan Soihdussa 6/72 olleen "Sosialkapitalismin"-teoksen arvostelun, sekä vastineen siihen)
Lokakuu 1/73 ja 2/73

ILMESTYNYT SARJASSA "MARXISMIN KLASSIKOITA":

MAO TSETUNG: KIRJALLISUUDESTA JA TAITEESTA	1,50
MAO TSETUNG: KIRJOITUKSIA JA PUHEITA YHTEISRINTAMASTA	1,00
LENIN: VALTIO JA VALLANKUMOUS	3,00
MARX: PALKKATYÖ JA PÄÄOMA	1,50
MAO TSETUNG: NELJÄ FILOSOFISTA TEOSTA	4,00
STALIN: SOSIALISMIN TALOUSTIETEELLISIA ONGELMIA NEUVOSTOLIITOSSA	3,50

ILMESTYNYT SARJASSA
"MARXISMI JA MODERNI REVISIONISMI"

1. KIINAN ULKOPOLITIIKKA JA
MARXISMI-LENINISMI 3,00
2. REVISIONISMIN VALTAANNOUS
NEUVOSTOLIITOSSA 3,00